

Biblioteca Bucureștilor

9
Septembrie
2001

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN BUCUREȘTI • BIBLIOTECA MUNICIPALĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

J. 26 703

HENRI DE TOULOUSE-LAUTREC

1864 – 1901

100 de ani de la moarte

"... Nu mai delirează. Parohul din Malromé i-a dat sfînta cuminecătură; iar, adineauri, cînd tatăl său a venit în ultima clipă de la Paris cu trenul de seară și a pătruns în odaie, Lautrec l-a privit o clipă, apoi i-a spus: «Știam eu bine, tată, că n-ai să lași tu să-ți scape hallali-ul».

Mai sînt de față și alte rude... Tapié, Louis Pascal și mama acestuia. Nimeni nu scoate o vorbă. Bătrîna Adéline umblă în vîrful picioarelor. Respirația lui Lautrec e din ce în ce mai anevoioasă. Din cînd în cînd contesa Adèle se ridică, pune mîna pe fruntea jilavă a copilului ei. Făcînd un efort el se întinde spre ea: «Mamă... Tu! Numai tu!» Și cu un suflu: «E al naibii de greu să mori!»"

Henri Perruchot

Sumar

726703

Brâncușiana

Dan HĂULICĂ – Anatomie și natură 2

Bucureștii de altădată

R. NEUMEISTER – Bătrânul Koch 4

H. ROTTEN – Din vremuri bune... 5

Ana Maria ORĂȘANU – Vechi zidiri bucureștene – Mănăstirea Radu Vodă 6

Istoria cărțiiFlorin PREDA – Înalți ierarhi ai Mitropoliei Ungrovlahiei, promotori ai artei
tipografice la București 8**Patrimoniul** 13**Centenar Salvatore Quasimodo**

Alexandru BALACI – Reevocându-l, la centenar, pe Salvatore Quasimodo 14

Autografe contemporane

Geo DUMITRESCU – Libertatea de a trage cu pușca 16

Itinerar francofon

Teofil BALAJ – Comuna din Paris – 130 (IV) 18

Puncte de vedereEduard BAIDAUS – Statul român și românii într-o interpretare a panslavismului
velikoros 19**Scrisoare din...**

Cornelia VIZITEU – Biblioteca Județeană "Mihai Eminescu" Botoșani 22

Fondul Documentar Eminescu 25

Meridian biblioteconomic**Agenda EBLIDA**

Alegerea președintelui și a Comitetului Executiv EBLIDA 2001 – 2003 26

Hermina G.B. ANGHELESCU – Bibliotecile școlare în întâmpinarea nevoilor
informaționale ale profesorilor și elevilor 26Doru BĂDĂRĂ – Imagine și eficiență în elaborarea metodologiei de aplicare a
ISBD (A) 30**Orizonturi**

Liviu BUTUC – O lucrare de referință în biblioteconomia românească 31

Agenda culturală

Nina VASILE – Cultură și Cartier 35

Catalog 36

Publicații primite la redacție – "Lumină Lină", "Rostirea românească" 38

Calendar 39

Brâncușiana

Dan HĂULICĂ

Anatomie și natură

Am avut prilejul să ascult odată bătăile inimii, înregistrate pe un disc medical: comparativ, la un om sănătos și la câteva cazuri de cardiaci. Nimic, nici un tumult de simfonie beethoveniană n-ar fi putut întrece în patetism zgomotul acesta vital, cadența aceasta implacabilă, de valve care se închid și se deschid fără oprire. Suna înspăimântător și irezistibil, era ca și cum zeci de locomotive ar fi trecut bubuitor pe sub bolțile unui tunel. Într-o succesiune de contracții și dilatări musculare, amplificarea revelase o putere uriașă. Se auzea Viața gonind inconștientă, era dureros de emoționant, sfîșietor chiar – atunci când sunetul se întetea, scăpat din cadența normală, prefăcut într-un gîfuit straniu. O emoție tot așa de acută încercasem la lectura acelei extraordinare schițe de Hortensia Papadat-Bengescu, intitulată *Omul căruia i se vede inima*: omul căruia, efectiv, incredibil, i se vedea inima, trudind vie în coșul pieptului, într-un trup sfirtecat și tenace. La fel ca și acolo, te întrebai cu uimire – cum oare încapă atîta putere neîmblînzită într-un biet miez de carne? Dar n-aveai ca acolo un sentiment de indiscreție dureroasă, lîngă un secret pe care-l surprindeai impudic; pentru că inima se auzea aici cu o vastitate fără seamăn, așa cum s-ar fi auzit întreg universul.

Asta face un sculptor mare: ascultă în materia inertă, ascultă în piatră inima lumii. Iată de ce mi-am amintit în expoziția Moore de zgomotul acela irepresibil și grandios, pe care-l ascultasem notat pe un disc. Sculptorul englez – el, care n-are nici un respect pentru anatomia clasic-umană – și-a propus explicit, într-un rînd, să sugereze în lemn de ulm “bătăile și funcționarea unei inimi omenești”. Și, în schimb, cîte sute de anatomii tradiționale, din care tocmai lipsește inima, vreau să spun pulsația ireductibilă a vieții! Cîte trupuri inutile, străine de ritmurile universului – ca niște fructe vide, rupte dezastruos de pe trunchiul mare al lumii!

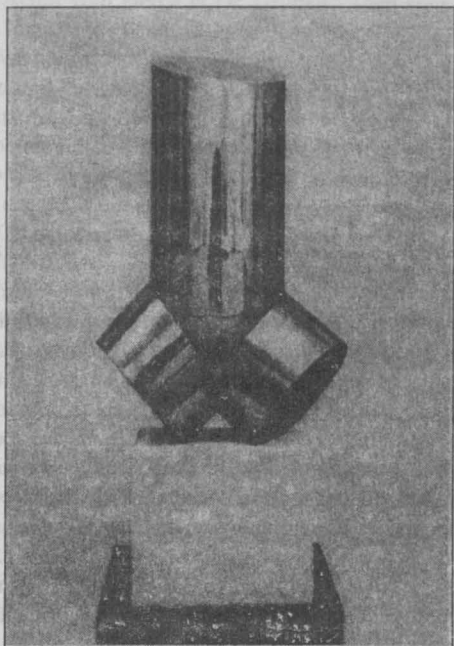
Demult, la începuturile statuarei grecești, anatomia purta un accent de descoperire acută, un farmec de irepetibilă auroră. Fiecare pas pe drumul acesta era o cucerire, dacă pictorul statuii înainta, rupînd hieratismul frontalității depline, era pentru că omul se îndrepta întrebător către viață. Sufletul eroului se deschidea spre lume, o dată ce torsul său se definea anatomic, o dată ce mușchii își găseau mai suplu prezența în blocul de piatră. Anatomia semnifică atunci însăși descoperirea înfiorată, increzătoare a lumii; ea însemna poezie. Și se dezvăluia, de altminteri, o dată cu surîsul de pe obrazul statuiilor: “Ei au inventat poetica fericirii” – a spus despre greci, cu dreptate, esteticianul A.W. Schlegel. La fel, în Renaștere, anatomia avea puterea de a figura cosmosul, de a-l strînge ca într-o lentilă în curba muzicală a unui trup desăvîrșit. Nudul purta un înțeles primordial, de cunoaștere – în *Venera* lui Botticelli ivindu-se din unde, nepieritor și tînăr; Renașterea descoperea, ca într-o naștere dintîi, nemărginita frumusețe a lumii. Anatomia oferea suprema metaforă a acestei poetici, făcută din bucuria de a desface nebănuite orizonturi.

Dar ulterior cultul anatomiei a ajuns o coajă goală, o formă închisă și opacă, sustrasă rezonanțelor cosmice. Pentru că devenise o simplă supraviețuire – cînd a murit idealul care dăduse accent vital și feroare unică anatomiiilor de altădată. Tristețea lui Michelangelo vine din sentimentul acestei crize – pe care el îl are cel dintîi. “La chair est triste, hélas!” par să spună, cu patru secole aproape înainte de Mallarmé, marile anatomii ale maturității lui Michelangelo. Carnea obosise, frumoasa, tînăra carnalitate a statuarei grecești și a primei Renașteri, *David* era încă asemenea Greciei, ca sentiment al nudului, dar *Noaptea* vestește încheierea unei epoci, un mare arc istoric care se închide. Și, iată, ultimele *Pietà*, nesfîrșit de grave, cea de la Academia Florenței, de pildă, cu nu știu ce asprime țărănească în figuri. Ce distanță, față de vestita *Pietà* din tinerețe, de la San Pietro, purtată nu demult prin America! A dispărut perfecțiunea clasică, a dispărut orice nostalgie olimpiană, sîntem mai degrabă sub semnul fără de nădejde al lui Saturn. Carnea frumoasă a Greciei e zdrobită, moartă, simți cu un adevăr copleșitor că torsul acesta atîrnă imens pentru că viața s-a scurs toată din el, acut, picătură cu picătură.

Anatomia nu mai putea fi o mitologie fericită, se deschidea Barocul, cu frenezia lui de suplicii și cu desfășurările bestial planturoase, la Jordaens sau chiar la Rubens. Ideea se despărțea din învelișul trupului frumos – dovadă mării interiorizați ai picturii, El Greco, La Tour, Rembrandt sau Vermeer, artiști radioși, fulguranți sau geometrici, dar niciodată plini de orgoliul anatomiei. Mitul organic care fusese trupul frumos se desface pe masa de disecție a lui Rijksmuseum: ca în acel tablou de o cruzime melancolică și visătoare, ca niște pielice date de o parte de pe creier, învelișul perfecțiunii anatomice este înlăturat de pe simburile ideii. Cultul plastic al anatomiei putea să mai ivească opere izbutite, dar nu mai putea stimula descoperiri capitale.

Iată de ce, de la Michelangelo pînă spre 1900, sculptura europeană n-a mai cunoscut genii de răscruce, asemenea marilor pictori: pentru că rămăsese credincioasă unui anacronism estetic. E ceea ce a înțeles cu limpezime Brâncuși. Disprețul său față de “bifteck”-uri era mai mult decît o atitudine spectacular polemică. Brâncuși intuise o mare necesitate a dezvoltării, aceea de a lărgi obiectul sculpturii dincolo de corpul uman, de a-i dărui acestei arte puterea să comunice vast cu universul; dincolo de formele limitativ definite ale anatomiei.

Bineînțeles, am simplifica arbitrar dacă am minimaliza acele opere frumoase care au jălonat, totuși, aria anatomismului sculptural, de-a lungul ultimelor două sau trei veacuri. Însă în epoca modernă accentul de descoperire fulgurantă și feroarea adîncă a creației nu mai sînt inseparabil legate de cultul anatomiei. Chiar Rodin, la care de altminteri forța nativă a geniului era superioară conștiinței estetice, se

Brâncuși – Tors de băiat, 1925

arată mare mai ales acolo unde calcă în picioare compozențele anatomismului: nu în nudurile de aspect lunecos, tip *Eternul idol*, ci în *Omul care merge*, acea figură de neuitat la care carnea, noduroasă, ca un ghem straniu de energii, începe să fie *natură*, nu numai *anatomie*; sau în *Balzac*, formă fără mușchi, trup de menhir, bornă la granița veacului nostru, pe care-l scrutează fantasmale izvorite din sine. Iar la Renoir, în bronzurile sale generoase, nudul a devenit emblemă a plenitudinii și imagine a pământului, pătrunsă de o gravă respirație mitologică.

Acesta e fondul problemei: să captezi infinitul lumii chiar în formele fatal finite, proprii artei statuare; să faci din sculptură o logodnă a omului cu elementele, s-o așezi în lanțul unei comuniuni cosmice. Pentru spiritul apollinic, specific sculpturii grecești, Nietzsche considera că ar fi esențial "principiul individualității". Însă acest principiu nu părăsește mării sculpturii; în punctul ei de magnifică încordare creatoare, Grecia îl transcende, Phidias împacă antinomiile, aduce în apollinic amploarea dionysiacului. [...]

Cum se putea rosti în termeni noi, după mai bine de două milenii, acordul fundamental dintre om și lume? E întrebarea implicată în arta lui Brâncuși, întrebarea care definește clasicismul său esențial. Acest clasicism voiește pentru sine vastitatea spațială. În catalogul expoziției de la New York, din 1933, o *Coloană fără sfârșit* era designată cu vorbele acestea: "Proiect de coloană care, mărită, ar trebui să susțină bolta cerului". E – cum s-ar spune – o indicație prețioasă de lectură, care te obligă, de la înțîia privire, să gîndești opera în spațiu. La fel, *Pasărea în spațiu* – titlul însuși e semnificativ – avea următoarea explicație: "Proiect de pasăre care, mărită, va umple cerul". Niciodată, materialmente, o sculptură nu va umple cerul. Și Brâncuși, de altminteri – clasic și în aceasta – era atent mai ales la proporții,

nu la dimensiunea în sine, nu la cantitativul propriu-zis. Însă operele sale sînt metafore ale cosmosului – asta vor să spună aceste subtitleduri.

Cînd vrea să fie anatomic cu ostentație, Brâncuși face un *Ecorșeu*, o lucrare exemplară de altfel ca piesă didactică, un exercițiu unde artistul își interzice orice bucurie a descoperirii. În fresca *Judecării de apoi* a lui Michelangelo se găsește un Sfînt Bartholomeu, după legendă jupuit de viu, care întinde spre Hristos un soi de sac atîrnînd lamentabil, care e propria sa piele. Însă jupuitul poartă trăsăturile lui Michelangelo însuși, e unul din autoportretele sale cele mai plauzibile. Observația cea mai crudă înseamnă acolo, așadar, durere subiectivă, mărturisire patetică. La Brâncuși, această cruzime a observației anatomice e obiectivă, absolut impersonală, ea își impune să nu spună nimic despre sufletul artistului; sau, mai degrabă, spune voința de a se detașa de prestigiile anatomiei, prin acest studiu aplicat și fără iluzii. Evident, e o lucrare comandată în scopuri didactice: dar e, în același timp, un punct limită – și de aceea important – în atitudinea lui Brâncuși față de anatomie.

Desigur, printre motivele acestei atitudini trebuie căutată și o anume severă cuviință rustică, ostilă nudului. Asta nu înseamnă, însă, că lipsesc cu desăvîrșire la Brâncuși fragmente de o frumoasă senzualitate, precum marmura de la Muzeul din Craiova, intitulată *Coapsa*. Cîntă în piatra aceea izvoare de lumină, un dar de nuntă, senzuală însă fără lascivitate, o bucurie adîncă și sfioasă, iradiind în masa marmurei, cu indicibilă delicatețe. Sau, iată, *Torsul de adolescent*, cu geometria lui senzuală, făcută din trunchiuri de cilindru asamblate. Dar înainte de a fi anatomie, *Coapsa* e marmură: ceea ce exprimă aici în primul rînd, în astfel de lucrări, este poezia pietrei și a lemnului. Aceste materiale nu-s doar un mediu prin care trebuie să străbați ca să ajungi la idee; la Brâncuși, ele au devenit însuși subiectul profund al artei. La el, ideea nu e intelectuală și prizonieră în piatră, ca la Michelangelo, zbatîndu-se spasmodic pentru a da în lături blocul inert, precum în vestiții *Sclavi* de la Florența. În opera lui Brâncuși, ideea este consubstanțială cu materia, ca un vis înfiorînd tainic fîița adîncă a pietrei și a lemnului. În piatră, în blocul ei mut, sculptorul simte ritmurile universale, mîna care pipăie materia, ascultă gîndirea ascunsă acolo, clătînările unduite ori creșterile semețe ale lumii.

Astfel lui Brâncuși – clasic și prin numărul mic, bine definit al temelor și prin întreaga sa procedare artistică, restrictivă, concentrată – i-a fost dat, totuși, să lărgească, el, imens cîmpul sculpturii: să transpună asupra lumii întregi fervoarea de care beneficiase vreme îndelungată trupul uman. Astfel el, geometrul, deschide drumul unor căutări de semn antipodic, care tind să prefacă anatomia în peisaj, în natură. E drumul neașteptat care duce de la Brâncuși la Henry Moore.

(*Masa tăcerii. Simposion de metafore la Brâncuși*, antologie de Ion Caraion, Editura Univers, 1970)

Bucureștii de altădată

Bătrânul Koch

R. NEUMEISTER

Data de 12/24 aprilie din anul 1847 a fost o zi groznică pentru București, capitala României, din cauza incendiului care a lăsat fără adăpost 36.000 de oameni.

Era tocmai prima zi de Paști, după calendarul grecesc, și, conform obiceiului de atunci, s-au tras multe salve de bucurie. O astfel de salvă a adus nefericirea asupra orașului. Un băiat de 12 ani a tras o salvă cu un pistol iar glonțul a aprins acoperișul de șindrilă al unui grajd de cai.

Înainte însă de a vorbi despre consecințe, aș dori să fac câteva observații preliminare.

Marile sărbători religioase erau celebrate și de toți membrii confesiunilor apusene, după vechiul calendar. Așa s-a întâmplat că și vechea biserică evanghelică, în care creștinii germani evanghelici erau adunați la serviciul divin, era ocupată până la ultimul loc. După terminarea serviciului divin, la scurt timp înainte de amiază, am plecat de acasă pentru a ajunge într-o parte îndepărtată a orașului. Un frunțas din comunitatea mea mă invitase la masă. Drumul meu trecea pe o stradă aflată în partea de sud-vest a orașului, care se numea pe atunci Strada Franceză și care se lega cu capătul străzii principale, Podul Mogoșoaiei. Ambele străzi formau acolo un dreptunghi. Când am ajuns în apropiere, am găsit Strada Franceză blocată de armată, și o mulțime de sacagii (oameni care aduceau apă din Dâmbovița cu ajutorul unui butoi așezat pe două roți, tras de un cal) alergau încoace și încolo cu atelajul lor. Nu aveam voie să merg mai departe. Tocmai intenționam să mă întorc și să merg pe alt drum, când un membru al comunității mele m-a chemat în locuința sa aflată în apropiere, de unde se vedea locul incendiului. Am urmat invitația și i-am găsit pe toți locuitorii casei foarte liniștiți și fără griji, căci vântul bătea în direcția nord-vest, în timp ce focul, deși foarte aproape, se afla la sud de noi. Dar ce spun eu: vânt? Era o furtună puternică. Soarele deja fierbinte al celor trei săptămâni de aprilie cădea totul în jur. Lucrul acesta se putea observa din praful teribil care era purtat de-a lungul străzilor, ridicat în vârtej spre cerul lipsit de nori.

"Poate fi și mai rău" – s-a auzit după aceea. După câteva minute a trebuit să ne rugăm: "O, Doamne, ajută-ne!" și am adăugat speriați: "Este cumplit!"

Norul de fum se întindea, căci nu numai grajdul acela care a luat foc prima dată, ci și foarte multe case din București erau acoperite în acea vreme cu șindrilă; în scurt timp, o mulțime de acoperișuri s-au aprins, fălăind ca niște balauri zburători pe casele din jur și pe cele mai îndepărtate.

Nu am mai rămas în partea aceea a orașului ferită, cel puțin deocamdată, de incendiu. Îmi era imposibil să urmez invitația la masă și credeam că voi putea să mă scuz mai târziu îndeajuns pentru absență. Am plecat spre casa domnului Grunau, doctor în medicină, născut la Hanovra, fost președinte în comitetul comunității mele. El se afla la catul de sus al casei sale, privind prin lucarnă. Nici aici nu era deocamdată nici un pericol, dar norii de fum se deplasau deasupra orașului din direcția sud-vest spre sud-est și părea ca și cum s-ar fi format deja unele focare de incendiu.

Atunci mi-am adus aminte de bătrânul Koch și am strigat: "Trebuie să-l salvăm pe bătrânul Koch!" În următoarea clipă am luat-o la fugă.

Cine era bătrânul Koch? Un vechi prieten al familiei Grunau, de profesie creator de instrumente și acordor de pian, născut la Weimar, unul dintre cei mai onorabili bărbați, ospitalier și binevoitor față de compatrioți, loial prietenilor săi până la sacrificiu

și mai ales cumpătat. Subliniez mai ales ultima trăsătură de caracter, pentru că mulți germani pe care i-am găsit în București în anul 1844 nu aveau tocmai această reputație printre români și, în general, chiar nu o meritau. Deoarece Koch nu se căsătorise niciodată, era acum un bătrân singuratic, în vârstă de 72 de ani. Numai o româncă din vecinătate îi făcea menajul, îi spăla hainele și îi aducea zilnic de mâncare. Cât timp fusese sănătos, frecventase cu sârg biserica, acum însă (din cauza comoției cerebrale) se putea deplasa cu ajutorul unui baston cel mult până la poarta micii curți aflată în fața casei sale acoperită cu șindrilă. În mijlocul curții se găsea o fântână și nu departe de ea, se afla un butoi mare umplut cu apă. Veți afla imediat de ce am menționat aici lucrul acesta.

Drumul cel mai apropiat spre domnul Koch trecea pe lângă locul unde este astăzi parcul Sf. Gheorghe. În mijlocul lui se afla atunci o biserică impunătoare cu același nume. În jurul bisericii se afla o curte largă care era împrejmuită cu zid. O poartă boltită reprezenta intrarea principală din partea de vest iar o a doua intrare se găsea în partea de sud-est. Alături, se ridica un turn înalt, din lemn, unul dintre cele două foișoare de foc pe care le avea atunci Bucureștiul în partea de nord-vest și sud-est, pentru supraveghere permanentă și semnalizare în caz de incendiu. De la baza turnului până la poarta sus menționată se întindea un zid înalt de trei stânjeni care, împreună cu rândul de case din apropiere, forma o străduță destul de îngustă.

Când am ajuns în această uliță, acoperișurile caselor ardeau deja. Totuși, am încercat să mă strecur pe lângă zid ca să ajung în strada mai largă, Târgul de afară. Dar nu am reușit. Fierbințeala și norul de fum al focului, norii de praf ridicați de furtună, țiglele care cădeau de pe acoperișuri, șindrițele aprinse de foc nu mi-au permis să merg mai departe. A trebuit așadar să mă întorc și să ocolesc pe alt drum spațiu circular construit în jurul bisericii Sf. Gheorghe.

În sfârșit, am ajuns în apropierea locuinței bătrânului Koch trecând printr-un loc neconstruit, așa-numit maidan, unde își găsiseră refugiu mulți oameni din acel cartier, împreună cu avutul lor îngrămădit de-a valma. Casa era întreagă. Mulțumesc lui Dumnezeu, ajunsesem la timp. Dar pericolul era totuși foarte mare. Chiar în jurul bisericii Stelea, care se afla în flăcări, focul se dezlănțuise așa de tare încât mai multe femei nu numai că și-au pierdut toate lucrurile îngrămădite în spațiul liber din jurul bisericii, dar s-au ales și cu arsuri, așa cum se povestea mai târziu.

Am intrat în curtea bătrânului pe care-l căutam. Stătea liniștit pe un scaun în fața butoiului umplut cu apă, cu o stropitoare de mână în poală. Scena aceasta avea într-adevăr ceva tragi-comic și fără să vreau am răs, câteva clipe, cu lacrimi în ochi.

"Ah, dumneavoastră sunteți, domnule pastor" și mi-a întins mâna. Timp de o secundă nu am putut să vorbesc; a trebuit să-mi recapăt mai întâi răsuflarea.

"Credeți că vine focul?" "Sigur! Acolo lângă biserică arde deja. Priviți fumul! Trebuie să plecați de aici. Vă duc cel puțin până la maidan".

"Rămân aici" – a răspuns el – "Încă ce-o fi – cum vrea Dumnezeu".

"Domnule Koch, trebuie să veniți cu mine!"

"Pentru nimic în lume!"

A trebuit să mă hotărâse să folosesc forța, în ciuda împotrivirii bătrânului domn. L-am ridicat și l-am dus până la maidan.

"M-ați nenorocit", a spus el.

“Acum vom merge la Dr. Grunau”, i-am spus. “Trebuie să rămâneți în acest loc până mă întorc cu o birjă”.

Am plecat, dar n-am găsit nici o birjă și m-am întors îngrijorat. Bătrânul dispăruse – se întorsese în locuința sa. Speriat, m-am grăbit din nou într-acolo. Acum însă mă însoțeau fratele meu Robert, pe atunci negustor în București, și Dr. Grunau jr. Ei veniseră cu birja Dr. Grunau sr., îl luaseră pe domnul Koch de braț, îl duseseră din nou pe maidan, unde îi aștepta trăsura ca să-i ducă la casa Dr. Grunau.

Eu am rămas ca să încui ușa casei, am băgat cheia în buzunar pentru a i-o duce bătrânului și tocmai ieșeam din curte, când s-a cutremurat pământul sub mine și s-a auzit un bubuit de tunet, ca și cum mai multe tunuri ar fi tras în același timp. Apoi, s-a văzut un nor mare de fum în direcția pieței Sf. Gheorghe. Pe drum, spre casa Grunau, am aflat că zidul acela din piață, pe lângă care trebuia să trec, a sărit în aer din cauza pulberii care s-a aprins. Nimeni nu știuse că acolo se aflase pulbere: se presupunea acum că provenea din vremea așa-numitei zaveri, când turcii l-au urmărit până la București pe principele grec fugăr Ipsilanti și când s-au răzburat

sângeros pe mulți suspecți.

Am ajuns, în fine, mort de oboseală în casa Dr. Grunau, unde am fost întâmpinat cu bucurie de toți cei prezenți și bineînțeles că am fost ospătat din belșug după această zi de post fără voie. Incendiul a durat până târziu în noapte, ajungând până la capătul de sud-est al orașului.

Bătrânul Koch a rămas în casa Grunau până la sfârșitul vieții și a primit acolo îngrijirea cea mai bună. Una dintre fiicele Grunau avea o deosebită grijă pentru el și i-a primit binecuvântarea în ziua ei de logodnă, din 25 octombrie 1847. Ea mai trăiește încă, se simte fericită, se numește Berta (Albertine) iar soțul ei tocmai a terminat de așternut pe hârtie această istorioară.

Groß – Salze, 28 mai 1897

(Din “Sonntagsblatt für die deutschen Gemeinden in Rumänien, Serbien und Bulgarien”, I, nr. 46/1898, p. 6)

Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

Din vremuri bune...

H. ROTTEN

Era în ziua de 10 mai 1866. Vremea era instabilă, printre norii argintii de pe cer soarele trimitea raze fierbinți. O mare mulțime de oameni mergea pe Podul Mogoșoaii (Calea Victoriei) îndreptându-se spre Șosea, unde principele Carl Anton de Hohenzollern urma să-și facă intrarea în capitala viitorului său regal.

La ora două după-amiază fix s-a zărit alaiul și, o jumătate de oră mai târziu, principele intra în oraș prin Arcul de Triumf, aflat la începutul străzii menționate. În același moment s-a pornit o ploaie cu găleata, așa că totul era ud loacă: o ploaie așa cum se întâlnește de obicei la 10 mai. Steagurile, tribunele, trăsurile, oamenii și animalele erau pline de apă. Dar ploaia n-a durat decât o clipă și soarele a strălucit din nou în toată splendoarea, pentru ca în clipa următoare să se joace din nou de-a baba oarba. Și așa a ținut toată ziua iar oamenii au interpretat lucrul acesta ca un semn bun. Și chiar a fost un semn de bun augur! Parada militară, sosirea trăsurilor, toate acestea așteptau în noroi. Focul de artificii plângea de bucurie.

Bucureștii din acea vreme era vesel, cum fusese întotdeauna, în ciuda bălților tradiționale și a noroiului clasic. De exemplu, Podul Mogoșoaii, actuala Calea Victoriei, avea un aspect îngrozitor. Să facem o plimbare de la clădirea poștei până sus, la grădina Episcopiei. Pe locul în care se află astăzi impozanta clădire a poștei a fost un maidan murdar unde, de Paști, se întâlneau toți cântăreții ambulanți, toți acrobații și tot felul de vagabonzi pentru a distra mulțimea veselă adunată, în schimbul unei mici sume de bani. Alături se găsea o clădire veche care a devenit marea Casă de depuneri de astăzi. Ceva mai departe se afla Hanul Zlătari iar vizavi vechiul Hôtel de France. Pe locul unde se află Palatul Dacia exista o veche clădire cu un singur etaj, cu acoperiș de țiglă iar alături vechea Prefectură de poliție.

De la Prefectură până la Biserica Sărindar, pe bulevardul de astăzi existau case vechi, toate cu bovindouri și trecere printr-o poartă. Bulevardul nu era croit încă iar în locul actualului Hotel Bulevard lucra, pe vremuri, un dogar cumsecade.

Renumitul Capșa avea în acel timp, vizavi de Prefectură, un mic magazin la care se ajungea urcând trei trepte. Cel mai cunoscut cofetar era atunci Fialkowsky, în Piața Teatrului iar restaurantul preferat al lumii bune era Hughes (Jug, cum îl numeau românii) situat în apropiere de teatru, acolo unde se află astăzi Riegler.

Consulatul rus era constituit dintr-un zid masiv care ajungea până la carosabil. Într-o zi, fostul primar al capitalei, Pache Protopopescu, care nu prea știa de glumă, după repetate refuzuri ale consulului de atunci, a dat poruncă să fie dărâmat zidul și... destul de curios, marea Rusie nu a declarat război din această cauză.

Palatul principelui avea alături o cărciumă nu prea estetică, cu o fleică lungă de un metru drept firmă. Mititeii trimiteau aroma lor amețitoare peste drum, până la palat.

Mahalalele arătau deplorabil. Iluminatul nu era răspândit peste tot. Locuitorii erau nevoiți să umble seara cu un felinar în mână iar pentru trecerea străzii foloseau “galenți” (saboți de lemn cu tocuri înalte) precum japonezii. Numai așa se putea seapa de noroi. Dacă totuși cineva cuteza să meargă pe potecă fără felinar, atunci se auzea un glas puternic întrebând “Cine-i acolo?” și dacă nu se primea răspunsul corect, cel care pusese întrebarea dispărea, din prudență, împreună cu halebarda puternică pe care o purta.

Dimineața apărea sanitarul în fața ușii ca să întrebe dacă toți din casă sunt sănătoși. “Sănătoși” i se răspundea și el băga în buzunar gologanul care îi fusese oferit și pentru care, de fapt, venise.

Totuși, pe atunci toată lumea trebuie să fi fost sănătoasă, în ciuda murdăriei menționate: cum era posibil lucrul acesta. Dumnezeu știe. Dar erau așa-numitele vremuri bune, vechi din capitala României.

(Din “Bukarester Deutsche Zeitung für Rumänien und den Orient”, an I, nr. 11/20 aprilie 1906)

Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

Vechi zidiri bucureștene

Mănăstirea Radu Vodă

Ana Maria ORĂȘANU

“Am socotit cu râvnă din tinerețea domniei mele și am zidit această sfântă și dumnezeiască mitropolie cu toată osârdia”.

(Alexandru-Mircea Vv., 1577, iunie 15)

După ce Bucureștii s-au statornicit ca nouă cetate de scaun a domnilor valahi, Alexandru-Mircea (1568 – 1577) a avut gândul generos de a înzestra orașul cu o biserică mitropolitană.

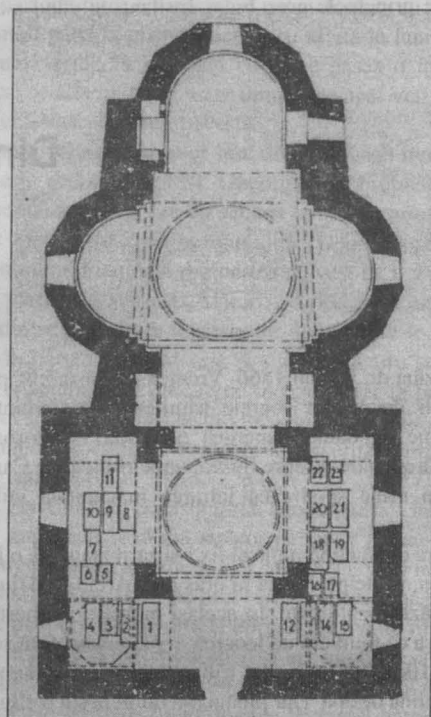
A hotărât ca amplasament o colină de pe malul drept al Dâmboviței și a început construirea lăcașului în anul 1568. Lucrările au durat până în 1586, când fiul său, Mihnea Turcitul, “a săvârșit și a împlinit și a zugrăvit și a înfrumusețat și a isprăvit de tot” zidirea ansamblului monastic închinat “Sfintei Troițe”. Mănăstirea era pitorească prin amplasament, frumoasă prin arhitectură și bogată prin daniile ctitorilor: sate, bălți, prăvălii, vamă de sare etc.

Cu toate că a rezistat doar 20 de ani în această formă, Mănăstirea Sf. Troiță era remarcată și admirată de vizitatorii străini ai orașului.

Biserica și Turnul Mănăstirii Radu Vodă

Toamna anului 1595, dramatică pentru români și mai ales pentru bucureșteni, a lăsat urme de neșters. Turcii, profitând atunci de vremelnica retragere a lui

Planul Bisericii Radu Vodă

Mihai Viteazul, au fortificat dealul și zidirile pentru alte viitoare lupte. Tot atunci, crucea de pe biserică a fost înlocuită cu semiluna. La revenirea armatei române sprijinită de ardeleni, Sinan Pașa, învins, a hotărât să ardă orașul pe care trebuia să-l părăsească. După cum relatează documentele, în octombrie 1595 mănăstirea Sf. Troiță a fost aruncată în aer: “stricat-au turcii mănăstirea din temelie, de o au fost aprins cu iarbă de puscă”. Mihai Viteazul, văzând-o “sfărâmată și surpată”, a mutat călugării în mănăstirea zidită de el, cu intenția de a reconstrui Sf. Troiță “precum au fost făcută mai nainte vreme”. Gândul său nu a putut fi împlinit.

Abia în 1614, prin voința lui Radu-Mihnea Vodă, au început lucrările de refacere, terminate de fiul și urmașul său la tron, Alexandru IV-Coconul. Biserica a fost rezidită după modelul celei de la Curtea de Argeș. Planul treflat, cu pronaos supralărgit și patru turlle, îngloba în infrastructură și fragmente din edificiul anterior. Au mai fost refăcute chiliile, incinta și casa dom-

nească, folosită adesea în secolul al XVIII-lea pentru găzduirea oaspeților străini.

Imaginea ansamblului numit de atunci **Mănăstirea Radu Vodă** o aflăm din descrierile călătorilor străini. Astfel, în cartea sa *Călătoriile patriarhului Macarie*, Paul din Alep a lăsat o prezentare detaliată a cadrului natural și a clădirilor. Plasată pe un teren înalt, înconjurată de un râu (Dâmbovița) și o apă stătătoare, mănăstirea avea accesul printr-un pod din lemn. În incinta largă, cu clădiri pe laturi, se ridica în centru biserica monumentală, spațioasă, bogat decorată și în întregime pictată.

În istoria zidirilor de aici s-au înscris ulterior și alte intervenții care au transformat radical arhitectura inițială. În 1658 incinta a fost fortificată cu noi elemente. În 1714 s-a refăcut pictura bisericii și s-a adosat pridvorul. În timpul domniei lui Alexandru Ipsilanti (1774 – 1782) s-au mai clădit niște “case”.

Cutremurele din 1802 și 1838 au fost catastrofale. Turnul clopotniță, recunoscut în oraș pentru robustețea sa, a pierdut etajele superioare. Reconstrucția datează din 1804, păstrând doar parterul edificiului anterior. Alte clădiri au rămas ruinate timp îndelungat. Refacerea bisericii datează din perioada 1859 – 1863. Maniera neogotică, specifică epocii, a denaturat imaginea inițială. Este vizibilă mai ales la elementele părții superioare: turlle, acoperiș cu fronton, ferestre. Pictura realizată de C. Lecca și Mișu Popp a îndepărtat, regretabil, toate fragmentele frescelor mai vechi. Cu toate acestea, arhitectura lăcașului impresionează prin amploare și simplitate, precum și prin cele 24 de pietre tombale din pronaos, între care se remarcă cea de pe mormântul lui Radu-Mihnea Vodă.

Spre sfârșitul secolului al XIX-lea starea clădirilor devenise precară. Un raport elaborat de arhitectul Ministerului Instrucției Publice la data de 24 mai 1875 prezenta situația lor, față de care Titu Maiorescu, în calitate de ministru, a dispus demolarea și nu repararea clădirilor cu etaj. Pe terenul eliberat s-a zidit în 1893 Seminarul teologic.

Astfel, din vestitul ansamblu monastic Radu Vodă timpul și evenimentele au distrus părți considerabile. Se păstrează turnul, rezidit parțial, dar respectându-i caracteristicile de la începutul secolului al XVII-lea, precum și fragmente din zidăriile vechi integrate construcțiilor actuale.

Este important să menționăm că în proxima vecinătate a Mănăstirii Radu Vodă s-a clădit în secolul al XVII-lea biserica de cimitir cu hramul Sf. Atanasie și Chiril, cunoscută mai ales sub numele de **Biserica lui Bucur** (vezi “Biblioteca Bucureștilor” nr. 9/1999). Spre a da mai multă credibilitate legendei despre acest lăcaș, edilii bucureșteni au tăiat dealul și, la mijlocul secolului trecut, s-a croit o nouă stradă – str. Radu Vodă care desparte mănăstirea de bisericuță.

Ansamblul fostei mănăstiri Radu Vodă, altădată vizibil de pe cheiul Dâmboviței, este astăzi ascuns după un front de blocuri înalte. Accesul se face prin străzi cu traseu sinuos și paviment avariat. Turiștii ajung rar. Dar, când cei interesați de trecutul bucureștean trec, cu evidentă emoție prin arcada turnului, după ce au urcat mica ridicătură de pământ ce a mai rămas din dealul de odinioară, efortul le este răsplătit. Locul și mărturiile ce au dăinuit vorbesc aici despre trecutul zbuciumat al unui așezământ ce nu a fost niciodată ce a dorit ctitorul său – Mitropolia Valahiei.

Mănăstirea Radu Vodă în 1856

Istoria cărții

Înalți ierarhi ai Mitropoliei Ungrovlahiei, promotori ai artei tipografice la București

Florin PREDA

Rolul mitropoliților Ungrovlahiei în începuturile meșteșugului tiparului

Biserica Ortodoxă, prin întâistătătorii ei din scaunul mitropolitan al Ungrovlahiei, a avut un indiscutabil rol în promovarea și integrarea tiparului în conștiința bucureșteană și nu numai.

De altfel, primele tipografii bucureștene au luat naștere sub acoperământul sfințelor mănăstiri, primii trudituri ai tiparului fiind monahi și ieromonahi, iar cele dintâi roade ale tiparului bucureștean au fost lucrările religioase.

Acestea vor îndeplini meniri multiple: de formare și cultivare a limbii române, de înlesnire a pătrunderii acesteia în cult, de carte de învățătură, de menținere a făcliei ortodoxiei și a românismului în teritoriile vremelnic ocupate de puteri străine.

Sfântul Ioan Evanghelistul, gravură din *Evanghelia* tipărită la București, 1682

Sub oblăduirea și directa implicare a Vlădicăi Eftimie, a Mitropolitului Varlaam, a întâistătătorului Teodosie și mai ales a lui Antim Ivireanu, spiritualitatea românească s-a afirmat tot mai pregnant, tiparnițele de la Plumbuita, Mitropolie, Antim sau de la Mănăstirea Sfântul Sava stând mărturie în acest sens. Prin scoaterea de cărți ortodoxe, tiparul bucureștean îndeplinea, pentru comunitățile ortodoxe românești, dar și pentru cele din spațiul sud-est european sau din zona estică a prozelitismului catolic, un rol important din punct de vedere al menținerii identității naționale, și anume acela de păstrare a spiritului românesc.

Cei care au înțeles semnificația incalculabilă a demersului slovei tipărite au fost voievozii și mitropoliții din cele trei țări române.

Înalții ierarhi ai Bisericii Ortodoxe au înțeles acest demers deoarece Biserica, prin mesajul ei, care era ascultat și respectat de marea masă a poporului român, era instituția statului care putea să facă cel mai mult pe această linie a menținerii spiritului românesc, și, de asemenea, pentru luminarea celor mulți, prin flacăra binefăcătoare a științei de carte, în limba strămoșească.

Kir Vlădica Eftimie

Identificarea primei tiparnițe bucureștene, cea de la mănăstirea Plumbuita, a permis precizarea celui dintâi prelat valah care s-a învrednicit și în domeniul tipăriturilor la București. Numele lui este scris pe *Tetraevangheliarul* ieromonahului Lavrentie, scos în 1582, după zece ani de osârdie, acesta fiind "*arhiereul kir Vlădica Eftimie*"¹, cel care păstorise Mitropolia Ungrovlahiei în timpul domniei lui Alexandru II Mircea și a lui Mihnea Vodă, adică între anii 1568 – 1573. Scaunul mitropolitan era atunci la Târgoviște, dar înaltul ierarh a impulsionat și viața spirituală a Bucureștilor, oraș predilect de găzduire a bătrânului domn.² Deși mai puțin studiată de istoriografia noastră, domnia lui Alexandru al II-lea a lăsat o moștenire meritorie în istoria Bucureștilor. Mai întâi, el este cel care a "*zidit din jos de București Mănăstirea Sfânta Troiță, cunoscută mai târziu sub numele de mănăstirea Radu Vodă*".³ I se atribuie aceluiași domn case la Curtea Veche din București,⁴ și se cunoaște actul său de închinare a mănăstirii Plumbuita, către Sfântul Munte, unul din primele evenimente de acest gen la București.⁵ În această domnie, de altfel agitată prin repetate execuții ale boierilor rivali domniei, și-a desfășurat păstoria kir Eftimie, în vremea căruia s-a înfiripat prima tiparniță bucureșteană. Rodul se va culege abia în 1582, adică în domnia succesorului Mihnea Turcitul.

Kir Eftimie a patronat de altfel și alte tipărituri.⁶

Mitropolitul Varlaam

Cel considerat, până nu de mult timp, a fi părintele tipografiei bucureștene,⁷ a fost Mitropolit al Ungrovlahiei din 24 decembrie 1672 până la 26 aprilie 1679, după ce își făcuse instruirea călugărească la Glovacioc, apoi la Râmnic ca episcop⁸ și editor la Trivale.⁹

Varlaam a fost pus mitropolit de Grigore I Ghica, aducându-l de la Râmnic, împotriva voinței sale. Își făcuse pregătirea în Rusia, de unde primește cărțile scoase de arhimandritul Ioanichie Galeatovski.

Ales stareț la Glovacioc, devine mitropolit către sfârșitul anului 1672, păstorirea sa durând 7 ani. În acest interval relativ scurt de timp, mitropolitul Varlaam a reușit să-și înscrie numele în cartea de aur a culturii române prin întemeierea tiparniței din Dealul Mitropoliei din București, prin scoaterea, pe cheltuiala sa, a primei cărți în limba română, *Cheia înțelesului*, traducere din limba rusă.

Începuturile tipografiei mitropolitane sunt plasate în anul 1678, punerea pietrei de temelie fiind astfel evocată de Varlaam: "*apucatu-m-amu, și cu multă usardie amu nevoitu și dascăli de tipografie amu adusu în sfânta și de Dumnezeu păzita Mitropolie a Scaunului Bucureștilor, și i-amu așezatu și de iznoava tipografie adecă tyariu de tipăritul cărților amu ridicatu, cu toate meșesugurile câte au trebuit*".¹⁰

Din textul evocat se deduce că inițiativa i-a aparținut înaltului ierarh, care a ținut ca noua tipografie să fie dotată cu toate accesoriile necesare. Așa cum afirmă istoricul Doru Bădără în lucrarea sa *Tiparul românesc la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului XVIII*, scoasă la Brăila de curând, precizarea mitropolitului Varlaam că "*amu ridicatu*" tipografie pledează pentru constituirea tiparniței, ceea ce implică și începuturile unei diferențieri a meseriilor tipografice: tăietori de litere, tipografi, legători ș.a.

În privința dascălilor de tipografie aduși tot pe spezele sale, de către Varlaam, Doru Bădără crede că ei proveneau din "*lumea fraților ortodoxe, din sudul Poloniei sau din Ucraina*".¹¹

În această tipografie, mitropolitul Varlaam va imprima prima carte în limba română din a doua jumătate a secolului al XVII-lea. Era traducerea cărții lui Ioanichie Galeatovski, *Cheia înțelesului*. În prefața singurei sale lucrări, tipărite la București, Varlaam scrie: "*Scoasă pre limba rom[â]nească cu os[â]rđia Prea sfințitului Kir Varlaam Mitropolitul Ungrovlahiei*", scopul lucrării fiind acela "*pentru ca să se înmulțească daru bun și scumpu, spre înțelegerea neamului nostru o amu pusu în tyariu*".¹²

Cele râvnite de autorul actului tipografic se vor adevăra, dată fiind circulația lucrării atât în Țara Românească cât și Transilvania și Moldova. Tipăritura bucureșteană își începe astfel lungul și nobilul drum al menținerii treze a conștiinței de neam.

În 1739, un exemplar al acestei cărți ajungea în satul clujean Darja, apoi la Sadu (Sibiu), la popa Toader, de unde era cumpărat de popa Lup din Agârbiciu, care îl împrumuta spre a fi citit în alte sate transilvane. În 1751 era mulțumit că a citit slova tipărită la București de Ion diacul de la Sălcud (Mureș).¹³ Cu câteva decenii înainte, un exemplar al acestei tipărituri bucureștene putea fi citit, așa cum făcea Naftanie Șeptilici, la marea mănăstire Neamț din Moldova. *Cheia înțelesului* a fost una dintre cele mai căutate tipărituri românești medievale.

Circulația ei a completat mulțumirea sufletească a cititorului de la Trivale, Pitești, Turnu, Fedeleșoiu, *Cheia înțelesului* a fost oferită de comanditarul ierarh "*tuturor pravoslavnicilor creștini, carii sunt născuți întru limba noastră rumânescă*".¹⁴

Alături de zidirea sufletească, Mitropolitul Varlaam a mai rămas în istorie și prin zidirile sale în piatră: mănăstirile Trivale, Turnu și schitul Fedeleșoiu.

Mitropolitul Teodosie

Vlădica Teodosie este o personalitate marcantă a culturii românești și bucureștene. Viața sa a fost tumultuoasă, realizările sale excepționale din aria culturii datând din a doua jumătate a vieții sale.

Ales prima oară mitropolit în 1668, el va păstori până în 1672, amestecându-se în luptele dintre cele două partide politice, ca adept al familiei Cantacuzino. În 1672, pe tronul muntean ajunge Grigore Ghica, sprijinit de familia Bălenilor.

În aceste condiții, Teodosie este scos din scaunul mitropolitan "*cu mare necinste*", după cuvintele unui cronicar, și trimis la mănăstirea Tismana.

Din această perioadă a primei păstoriri este importantă mutarea scaunului mitropolitan de la Târgoviște la București, printr-un hrisov dat de domnitorul Radu Leon. Biserica Sf. Împărați Constantin și Elena, ctitoria lui Constantin Șerban Basarab (1654 – 1658), devine catedrală mitropolitană.

Acest fapt este important din perspectiva impulsului pe care-l va da dezvoltării culturale a Bucureștilor mutarea scaunului mitropolitan.

După perioada de surghiun, în aprilie 1679, Teodosie va reocupa scaunul mitropolitan, grație venirii pe tron a lui Șerban Cantacuzino. Această a doua păstorire se va desfășura în mod fericit sub zodiile binecuvântate ale domniilor lui Șerban Cantacuzino și Constantin Basarab Brâncoveanu.

Între multiplele sale înfăptuiri se înscrie și opera edito-

Stema lui Șerban Cantacuzino Voievod,
din *Biblia* de la 1688

rială de la București, concretizată în apariția *Liturghierului* din 1680, în a cărei prefață se afirmă că este "*Den porunca și osârdia cum și cheltuiala iaste a Prea svințitului Chyr, Theodosie Mitropolitulu*".¹⁵

În aceeași prefață mitropolitul mărturisește faptul că nu a îndrăznit să traducă *Liturghia* întregă în română și își exprimă iubirea curată față de neamul său românesc: "*Jalnic și plânguros lucru iaste într-atâta micșorare și călcarea norodului acestui românesc, care odată și el numărat între puternicele neamuri și între țări oamenii se numără. Iar acum atât de supus și ocărat iaste, cât nice învățatura, nice știința, nice arme, nice legi, nice un obicei întru tot norodul ce se pomenește astăzi român (între rumâni ce zicem cuprindem și pe moldoveni că tot dintr-o fântână cură)*".¹⁶

Pagină din *Biblia de la București*, 1688

Este una din afirmațiile de epocă ale convingerii unității poporului român, fără a fi singulară.

Tot mitropolitul Teodosie este cel care va tipări în 1682 o *Evangelie*, urmată un an mai târziu de *Apostolul*, carte tradusă din limba greacă. Elementul nou care se remarcă este dat de faptul că ambele cărți sunt scoase în limba română, ele anunțând momentul *Bibliei* de la 1688. La cele două cărți, Vlădica Teodosie a îndeplinit rolul de ispravnic, editorul lor fiind Șerban Vodă Cantacuzino, cel care de altfel a tras în grabă și primul lot din *Biblia* în limba română.

Pentru a înțelege importanța rolului avut de ispravnicul de carte în procesul apariției unei tipărituri în timpurile acelea, trebuie subliniat că ispravnicilor le revenea obligația de a organiza, controla și urmări pentru editor, în numele acestuia, transpunerea în realitate a proiectelor comandatarului. În cazul celor două cărți citate, dat fiind faptul că editorul era însuși domnul țării, alegerea mitropolitului Teodosie ca ispravnic este în concordanță cu rangul deținut de acesta și cu raportul

direct cu domnitorul. În legătură cu aceste lucrări care, așa cum s-a afirmat, au fost tipărite în limba română, în prefața *Apostolului* din 1683 se spune că este tipărită: "*întru folosulu și înțelegerea pravoslavnicei rumânești Beseareci*".¹⁷

Dar cea mai mare operă a culturii române din acel timp, care s-a tipărit la București în vremea păstoririi Vlădicăi Teodosie, este *Biblia* lui Șerban Cantacuzino, operă începută ca editor de Șerban Cantacuzino și la care ispravnic de carte a fost marele său logofăt Constantin Brâncoveanu.

Biblia de la București este un act important în activitatea lui Teodosie, început în ziua de 5 noiembrie 1687 și încheiat în septembrie 1688, deoarece prin tipărirea Cărții Sfinte s-a realizat o operă de mari proporții a literaturii române și a artei tipografice, chiar și pentru aceea că este un tom de 944 pagini mari, tipărite cu litere mărunte, pe două coloane.¹⁸

Biblia s-a scos în tipografia domnească de la București, ca rod al activității pornite în noiembrie 1687. Dar locul de tipărire nu este menționat decât prin prisma localității. Pentru prima dată, tipografia domnească va fi menționată în pagina de titlu a lucrării lui Maxim Peloponezianul, *Manual în contra schismei papistașilor*, tipăritură apărută în 1690, unde se precizează "*În tipografia Domnească din Bucuresci*".¹⁹ Meritul lui Teodosie este acela de a fi permis preluarea materialului tipografic aparținând Tipografiei mitropolitane, el înțelegând că Biserica va fi mult mai de folos culturii române în acest mod. De altfel, rolul de protector al tiparului bucureștean va fi continuat de mitropolitul Teodosie prin apariția în 1694 a *Psaltirii*. Sub păstoria lui Teodosie, tiparul bucureștean va scoate patru cărți la Tipografia Mitropoliei înființată de Varlaam și 26 de titluri la Tipografia Domnească.

Această intensă activitate tipografică arată o constantă preocupare a mitropolitului atât pentru scoaterea de cărți cât și pentru asigurarea cu materiale a tipografilor, având evident și sprijinul domnitorilor Șerban Cantacuzino și Constantin Brâncoveanu.

Din acest punct de vedere, activitatea mitropolitului Teodosie reprezintă un mare pas înainte în istoria tiparului bucureștean.

Mitropolitul Antim Ivireanu

Personalitatea Mitropolitului Antim Ivireanu este extrem de complexă. Ea nu poate fi înțeleasă decât în condițiile renașterii culturale pe care o cunoaște Țara Românească în timpul domniei lui Constantin Basarab Brâncoveanu.

Antim Ivireanu a avut încă de la începutul vieții sale pecetea neliniștii sufletești și a mulțumirii doar pentru lucrurile temeinic săvârșite. Când spunem acest lucru ne gândim că, născut în jurul anului 1650, în Iviria, va cădea rob la turci încă din tinerețe. Scăpat din robie, va trăi în preajma Patriarhiei ecumenice de la Constantinopol unde va învăța sculptura în lemn, pictura și broderia. Primele două se vor dovedi a-i fi de un real folos, câteva decenii mai târziu, desăvârșindu-i pregătirea și talentul tipografic, transformându-l într-un meșter cunoscător a tot ceea ce presupunea tipărirea unei cărți.

Tot aici, la Constantinopol, va învăța limbile greacă, arabă și turcă, care îi vor folosi, de asemenea, în opera tipografică pe care o va desfășura în Țara Românească.

Adus în Țara Românească în anul 1690 de către Vodă

Brâncoveanu,²⁰ a practicat meșteșugul tiparului cu fostul episcop Mitrofan al Hușilor, care conducea în acea vreme Tipografia Domnească de la București. Această artă a tiparului îl va consacra, "rămânând alături de Coresi cel mai mare tipograf al culturii medievale românești".²¹

În vara anului 1691, Mitrofan este numit episcop de Buzău, lui Antim încredințându-i-se conducerea tipografiei de la București. Aici el va scoate de sub teascuri prima sa carte în octombrie 1691. Erau *Învățăturile lui Vasile Macedoneanul către fiul său Leon*, lucrare tipografică semnată de Ieromonahul Antim. Doi ani mai târziu va apărea *Evangheliul greco-român*, în care lui Antim îi revine rolul de tipograf și autor al epilogului.

În 1694, Tipografia Domnească va mai tipări două cărți, o *Psaltire*, cu 271 de pagini, în limba română și o altă *Psaltire* de 533 de pagini în limbile română și slavonă, în analele lucrării Antim fiind amintit ca tipograf.

Tipăritura în limba română are versuri scrise de el în cinstea lui Constantin Brâncoveanu. Iată textul așa cum este el reproduș în *B.R.V.* :

"Versuri politice 8, asupra stemei pre luminatului și înălțatului Domnu Io Constandinu Basarabu Voevodu:

*Pre luminata stemă a Țării Rumânești
Cu carea s-au încoronat vechii Basarabești,
Blagocistivului Domnu Constandin s-au dăruit
Ca den fericita a lor sămânță s-au odrăslit.
Și bunele lor fapte, cât poate, le plinește,
Și țara despre toți vrăjmașii o păzește.
De-i Dumnezeu ani mulți cu pace să stăpânescă*

Semnătura Mitropolitului Antim : "Anthim al Ungrovlahiei"

Fericitul lui nume ca lui Davidu să trăiască.

Al Măriei tale mai micu rugătoriu, smeritul Iermonahi, Anthimu Iviremul".²²

A doua tipăritură este o ediție tipărită probabil pentru Moldova, având prefața dedicată de Antim lui Constantin Duca, domnul Moldovei și ginerele lui Constantin Brâncoveanu, cu a cărui știre și învoire a fost trasă lucrarea la București, la Tipografia Domnească.

După 1694, s-a așternut o perioadă de șapte ani, în care tipografia de la București nu mai scoate nimic. Acest răstimp coincide cu plecarea lui Antim la Mănăstirea Snagov, unde acesta va organiza o nouă tipografie.

Dar, în 1701, Antim va reveni la București, acesta fiind și anul reluării producției tipografice locale. Din 1701 și până în 1705, aici se vor publica 16 titluri, cel mai rodnic an fiind 1703.

Rolul covârșitor pe care l-a avut Antim în această renaștere a tiparului bucureștean, între 1701 și 1705, este demonstrat de faptul că el a turnat noi litere de rând, printre care și grecești. Această informație este întărită și de afirmația lui Atanasie, patriarh de Antiohia, care în 1701 spunea că Antim, pe când lucra la Snagov, turnase și literă arabă.²³

Antonio Maria del Chiaro, secretarul lui Vodă Brâncoveanu, reține că la tipografia de la București se găseau: "litere arabe, grecești, valahe și ilirice",²⁴ precum și "clișee în lemn și aramă pentru necesitățile tipografiei, unde era director în acel timp Antim, Mitropolitul Valahiei".²⁵

Majoritatea titlurilor pe care înaltul ierarh le va tipări în această perioadă apar în limba greacă, cunoscând o largă circulație.

Statistic vorbind, în acești patru ani, tipografia de la București va tipări "unsprezece cărți în limba greacă, sub influența curentului grecesc, două în limba română, una greco-arabă și două cărți însoțite de dedicații în patru versuri: două grecești, urmate de două latinești".²⁶

De la 16 martie 1705 și până în 21 februarie 1708, Antim își îndeplinește rangul de episcop de Râmnic, el ducând la eparhia sa tipografia de la Snagov. După înscăunarea lui ca mitropolit, Antim va edita cărți la Târgoviște (19 titluri), până în anul 1715, când va muta tipografia la București.

Din acest răstimp, există o lucrare editată la București, în 1709, cu material tipografic de la Târgoviște. Această carte este un *Ceaslov*, care s-a tipărit "în sfânta Mitropolie, în București".

În 1715, Antim va mai edita la tipografia Mitropoliei, *Sfaturi Creștine Politice*, aceasta fiind ultima sa tipăritură.

Activitatea tipografică a Mitropolitului Antim nu poate fi întregită, dacă nu amintim Tipografia de la Mănăstirea Antim, înființată de el în București.

"Actul de naștere" al tipografiei se află cuprins în capitolul al XVII-lea din *Învățăturile pentru așezământul cinstitului mănăstiri...*, din 24 aprilie 1713. Din prevederile acestui capitol ne dăm seama că tipografia urma să fie una mare, cu secții aparte pentru tipărituri în limba română și greacă, așa cum se spune explicit în document: "când vor lucra tipografiile, au cea grecească, au cea rumânească".²⁷

Pornind de la această precizare, putem aprecia că noua tipografie avea "minimum patru prese, mai multe case și cel puțin două garnituri de poansoane sau matrițe pentru litera de rând grecească și românească. Alături de aceste litere care, așa cum ne înfățișează tipăriturile realizate cu ele, erau frumoase, se găsea și o gamă destul de variată de ornamente de compoziție tipografică".²⁸

În această tipografie, în 1716 se va tipări *Istoria sfântă a lui Alexandru Mavrocordat*.

Cea mai bună concluzie pentru activitatea tipografică a lui Antim este cea așternută în capitolul al XVII-lea al *Așezământului său*: "Las cu blestem și aceasta: să aibă datorie tipografii să învețe meșteșugul tipografiei unul după altul, pentru ca să nu piară acest meșteșug din țară, nici să se părăsească lucrul cărților pentru folosul țării și pentru ajutorul casei".²⁹

Au fost acești înalți ierarhi, așa cum afirmam la început, strălucite personalități care au formulat, au șlefuit și au lăsat posterității adevăruri perene privind spiritualitatea românească, redată prin slova nepieritoare tipărită în glodul Bucureștilor.

Note:

1. Ludovic Demeny, *București - centru de tipăritură în secolul al XVI-lea*, București, IX, 1972, p. 126.
2. Alexandru al II-lea Mircea și-a început șederea în tron la

o vârstă înaintată, în ziua de 14 iunie 1568, purtând sceptrul Țării Românești, cu o mică întrerupere, până în septembrie 1577, *Istoria României în date*, București, 1971, p. 453.

3. *Bucureștii de odinioară*, București, 1959, p. 59.

4. Panait I. Panait, Aristide Ștefanescu, *Muzeul Curtea-Veche, Palatul voievodal*, București, 1973, p. 39.

5. Constantin C. Giurescu, *Istoria Bucureștilor*, ed. II, București, 1979, p. 59.

6. Demeny Lajos, Lidia A. Demeny, *Carte, tipar și societate la români în secolul al XVII-lea*, București, 1986, p. 121.

7. Pr. N. Șerbănescu, *Varlaam, Mitropolitul Țării Românești, părintele tipografiei bucureștene (1672 – 1679)*, B.O.R., LXXVI, (1958), 12, pp. 1120 – 1158.

8. *Istoria orașului București*, I, p. 211.

9. Mihail M. Andreescu, *Istoricul mănăstirii Trivale*, București, 2001, p. 15.

10. *B.R.V.*, I, p. 220.

11. Doru Bădără, *Tiparul românesc la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea*, Brăila, 1998.

12. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, București, 1994, ed. II, vol. 2, p. 128.

13. *B.R.V.*, I, p. 220.

14. Ioana Cristache-Panait, *Circulația cărții vechi bucureștene în Transilvania*, București, 1998, pp. 66 – 67.

15. Mircea Păcurariu, op. cit., p. 129.

16. *B.R.V.*, I, pp. 230 – 231.

17. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*,

Sibiu, 1972, p. 180.

18. Ștefan Ionescu, Panait I. Panait, *Constantin Vodă Brâncoveanu*, București, 1969, p. 326.

19. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, 1994, ed. II, vol. 2, p. 131.

20. Nicolae Iorga, *Istoria bisericii românești*, București, 1995, p. 406.

21. Ștefan Ionescu, Panait I. Panait, op. cit., p. 328.

22. *B.R.V.*, p. 336.

23. Antim Ivireanul, *Opere*, ediție critică și studiu introductiv de Gabriel Ștrempel, București, 1972, pp. IX – X.

24. Antonio Maria del Chiaro, *Istoria delle moderne rivoluzioni della Valachia*, Veneția, 1718, p. 51.

25. Ibidem pp. 42 – 43.

26. Fanny Djindjihavili, *Antim Ivireanu, cărturar umanist*, Iași, 1982, p. 31.

27. Antim Ivireanu, op. cit., p. 335.

28. Doru Bădără, op. cit., p. 68.

29. Fanny Djindjihavili, op. cit., p. 90.

Reproduceri din Sextil Pușcariu,

Istoria literaturii române. Epoca veche,

Editura Krafl & Drotleff S.A., Sibiu, 1930 și
N. Cartoian, *Istoria Literaturii române vechi*, III,

Fundația Regele Mihai I, 1945.

Așezământul Mănăstirii Antim

Învățăture pentru așezământul cinstitei mănăstiri a Tuturor Sfinților, adecă Capete 32 întru carele să coprind toată chiverniseala mănăstirii și rînduiala milelor ce s-au hotărît să se facă pre an la săraci și la lipsiți, din venitul casei. Acum într-acestaș chip așăzat în zilele prealuminatului și înălțatului domn Io Constandin B<rîncoveanu> Basarab Voevod, de noi smeritul mitropolit al Ungrovlahiei Anthim Ivireanul cti-torul.

La leat 7221, aprilie 24, în care an s-au început zidirea besericiei.

Așăzământul tuturor lucrurilor și a rînduialelor ce va smereniia noastră să se facă necontenit și neschimbat în toți anii la beserica noastră din București ce am zidit în slava lui Dumnezeu și întru cinstea tuturor sfinților.

Cap. 18. Pentru vivliotică

Cîte cărți am lăsat în vivlioteca noastră, atîta grecești cît și rumânești, după cum scriu în catastihul besericiei, las cu blestem să nu îndrăznească să ia cineva vreuna să o înstreineze. Iară de va trebui cuiua să ia vreuna, au să cetească pre dînsa, au să o scrie, au să caute ceva într-însa, fără răvaș iscălit de la ceta ce o cêre cu făgăduială cum că o va trimite înapoi și cu vrême hotărîtă, să nu să dea. Și să poarte grije să o ceară.

(Antim Ivireanul, *Opere*, ediție critică și studiu introductiv de Gabriel Ștrempel, Editura Minerva, 1972)

Cap. 1. Pentru să nu fie mănăstirea supusă

Această sfință beserică ce am zidit în slava lui Dumnezeu și întru cinstea și pomenirea tuturor sfinților, fiind roada ostenelilor méle celor multe, o am dat și o am închinat cu multă plecăciune și cucerie marelui Dumnezeu și mîntuitorului nostru Iisus Hristos și o am supus ca o începătură sfință supt acoperămîntul și stăpînirea lui, ca celiua ce iaste stăpîn a toate.

Drept acéia, cu hotărîre, desăvîrșit vom să fie slobodă, nesupusă și nestăpînită de nici un fêl de obraz, nici de domnul țării nici de arhierul carele va fi după vremi, nici de vreunul din boiari. Iară de va îndrăzni cineva (veri cu ce mijloc pentru vreo pricină ce o va naște mintea lui), au din ceata besericească, au din ceata mirenească să o supue pre dînsa și să o închine undeva, au de-ale ei ceva, unul ca acela să fie afurisit și neertat și în cest veac și în cel viitor de domnul Dumnezeu atotțuitorul și supus vécinicei anathemi și la înfricoșata zi a judecății să aibă pîriș pre toți sfinții.

Patrimoniu

Din Colecția de Memorie locală "N. Iorga" a Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu"

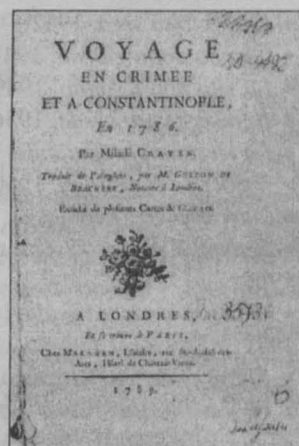
A.I. ODOBESCU, Pseudo-Kynegetikos
Tipographia Statului, Bucuresti, 1874

... Dar însă, și eu am crescut pe câmpul Bărăganului! Et in Arcadia ego! Și eu am văzut cârdurile de dropii, cutreierând cu pas măsurat și cu capul ațintit la pază, acele șesuri fără margine, prin care aerul, răsfirat în unde diafane sub arșița soarelui de vară, oglindește ierburile și bălăriile din depărtare și le preface, dinaintea vederii fermecate, în cetăți cu mii de minarele, în palate cu mii de încântări. [...]

Miladi CRAVEN, Voyage en Crimée et à Constantinople, en 1786

Traduit de l'Anglois, par M. Guedon de Berchère, notaire à Londres, Chez Maradan, Libraire, Hôtel de Château-Vieux, 1789

Quand j'eus pris terre dans la Valachie, je trouvai des chevaux, des provisions & des gardes tout prêts pour mon service, & je volai plutôt que je ne voyageai. Depuis Karalash, la route est, pendant un trajet considérable, le long du Danube, où du bétail de toute espèce paiffoit dans des champs de trèfle émaillés de toutes fortes de fleurs. Il n'y a point de chemin frayé, & je n'ai point vu d'empreinte de roues d'aucune voiture; mais un beau terrain sans pierres ni ornières rendoit le voyage très-agréable. En approchant de Buccoreft, je perdis de vue les prairies, & vis un très-beau pays, où de petites forêts de bois de construction & de bled de Turquie de plus de six pieds de haut, formoient un tableau riche & varié. [...]

ЧЕАСЪРИЈЕ

DE

МЪАЦЪМИРЕ

КАКЪ ШИ

КАКЪ ШИ

ИЗДАНО, 1843

ИЗДАНО, 1843

Ceasurile de mulțumire ale lui C.A. ROSETTI

Tipografia Curții a lui Fred. Waulbaum, București, 1843

Socrate a zis sau dacă n'o fi zis avu de gând să zică că tot omul e dator să facă ce va bun pentru patria sa. Mie 'mi a plăcut mult ast cuvânt, și ași dori să 'l și puii în lucrare (pentru că n'aș vria să mor pe căpătâiul meu). Neertându-mi încă de o camdată împrejurările ca să 'm împlinesc această dorință, am hotărât ca cel puțin să învățu limba Engleză și să fac pe Români să cunoască un autor așa de mare ca Lord Biron, de care îndrăsnesc a zice că nu au de cât o foarte slabă idee. [...]

Centenar Salvatore Quasimodo

Reevocându-l, la centenar, pe Salvatore Quasimodo

Acad. Alexandru BALACI

Eram, în noapte, undeva, în ondulara mioritică, vale-deal, dintre Sighișoara și Brașov. Fixam atent constelațiile în așteptarea interferenței cu asteroidul Icarus, când vocea clară a radioului de la bordul automobilului azvârlit spațiilor de marile viteze, a psalmodiat știrea despre moartea lui Salvatore Quasimodo.

Așadar, pentru mine, asteroidul Icarus nu a lipsit de la întâlnire. El l-a smuls planetei Terra pe marele nostru prieten, pe inefabilul poet italian, purtându-l, pentru totdeauna, pe orbite necalculate de astronomi, în infinitul ocean al Galaxiilor.

I-am fost alături în călătoria în România, ascultându-i impresiile despre zonele de rară simetrie ale țării noastre, martor atent al descoperirii de către o mare sensibilitate a unui univers fizic și spiritual nou. El a înțeles simbolul Coloanei fără sfârșit a lui Brâncuși care leagă pământul românesc de cer, muzica atotcuprinzătoare ca marea a lui George Enescu, iradierea de vis și de azur a Voronețului. Recunoscând că se află alături de tot ce este frumos și drept în lume, aprofundând înalta ei spiritualitate latină, Salvatore Quasimodo a tradus, ca un simbol de prietenie și omagiu, pe nemuritorul Tudor Arghezi.

Alături de Giuseppe Ungaretti, Umberto Saba și Eugenio Montale, Quasimodo este cel de al patrulea astru al celei mai luminoase constelații poetice italiene de pe firmamentul contemporan al literaturii europene.

Cel de al patrulea laureat italian al premiului Nobel pentru literatură (după Giosuè Carducci, Grazia Deledda, Luigi Pirandello) s-a născut la Siracusa, în Sicilia, la 20 august 1901.

Deși s-a format artistic în perioada de înflorire a futurismului care aducea explozia "cuvintelor în libertate" și a curentului contrar al ermetismului care le concentra până la imposibilitatea descifrării, Salvatore Quasimodo a știut să rămână departe de amăgirea glasurilor lor de sirene. Condițiile grele în care a trăit (tatăl său era un mic funcționar la căile ferate siciliene), asprul spectacol al luptei pentru existență în aridul Sud al Italiei l-au orientat pe tânărul poet spre o înțelegere realistă a vieții și artei. De altfel, din cauza precarelor condiții materiale a trebuit să întrerupă studiile de inginer pe care le începuse, cu mult entuziasm, la douăzeci de ani, dar începe să învețe limbile greacă și latină, ajungând să-și însușească toate subtilitățile și nuanțele lor. Cunoașterea profundă a culturii clasice îi permite să întreprindă o vastă operă de traducere din Eschil, Homer, Virgil, Catul și alți poeți ai marii Antichități. Este, în același timp, o altă explicație a îndepărtării sale, a neaderării la excesele modei futuriste.

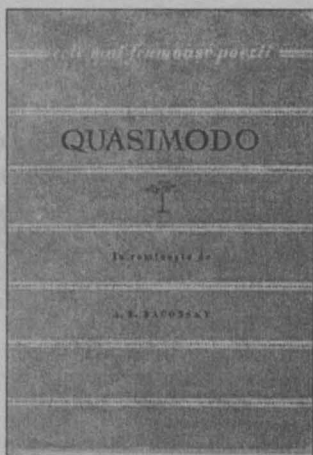
Există însă în poezia lui Salvatore Quasimodo o anumită perioadă de căutare verbală. Este vorba de așa numitul "limbaj pur", este vorba de acea nuditate a cuvântului sau de faimoasa "dezagregare sintactică", formule estetice care l-au preocupat atât de mult și pe celălalt mare poet al Italiei, pe Giuseppe Ungaretti. Tendința aceasta corespunde mai mult demolării unor forme învechite ale prozodiei, dorinței de edificare a unei arhitecturi noi a versului ca în poezia *Fără amintirea morții*:

Primăvara înalță arbori și fluvii/Glasul de neguri e mut,/pierdut în tine iubire./Fără amintirea de moarte/În carnea lipită de a ta/Vibrarea ultimei zile/ne trezește adolescența./Nimeni nu ne ascultă/al sângelui tremur ușor./Ramură e devenită mâna mea pe soldul tău înflorind./Din plante, pietre și ape se nasc fap-turile lumii/sub a vântului intensă bătaie.

Există, este cert, în poezia lui Quasimodo o perioadă abstractă, de crispare interioară, de prețiozitate, de barochism intelectual. Așa este păstorul aerian către

Bibliografie

- *Acque e terre*, 1930;
- *Odore di eucalyptus*, 1932;
- *Erato e Apollion*, 1936;
- *Poesie*, 1938;
- *Ed è subito sera*, 1942;
- *Giorno dopo giorno*, 1947;
- *La vita non è sogno*, 1949;
- *Il falso e vero verde*, 1956;
- *La terra impareggiabile*, 1958;
- *Il poeta e il politico*, 1960;
- *Dare e avere*, 1966;
- *Lettere d'amore di Quasimodo*, 1969;
- *A colpo omicida e altri scritti*, 1977;
- *Notturmi del re silenzioso*, 1989;
- *Dalla Sicilia Nove poesie e manoscritti inediti*, 1989;
- *Poesie e Discorsi sulla poesia*, 1996;
- *Versuri*, în românește de A.E. Baconsky, Editura Tineretului, 1961.

care își îndreaptă întrebările poetul neliniștit.

Răsună puternic chemarea vechiului corn al păstorilor/aspru pe șanțurile albe de piele de șarpe./Poate că îl sună cei din câmpiile Apelor Vii/unde se rostogolesc cochiliile/sub picioarele copiilor cu piele măslinie./Sau poate din pământ erupe/răsufierea vântului închis./Și trezește ecouri/în lumina care se prăbușește./Ce vrei tu păstor al aerului?/Poate chemi morții./Dar tu auzi doar glasul meu pierdut pe mare/în apusul în care pescarii ridică/năvoadele vii.

Dar anii gravi ai războiului au adus o profundă schimbare de ton generată de noi concepții și de teme pătrunse în poezia sa. Delicatul liric care cânta din flaute catifelate, intelectualul nutrit de cultura clasică, îndepărtată a Antichității devine unul dintre cei mai de seamă poeți ai Rezistenței, încercând o nouă, vastă și fundamentală experiență existențială. Vocea lui Quasimodo s-a ridicat, înaltă, profundă și umană pentru a-și striga uriașul protest în fața războiului. În ciclul de versuri *Zi după zi* el putea să declare că nu mai poate exista cântul atunci când piciorul străinului strivește inima.

Și cum mai puteam noi cânta/cu piciorul străin deasupra inimii/între morții părăsiți în piețe/pe iarba dură ca gheața,/ascultând vaietul de miel al copiilor,urletul negru al mamei/care mergea în întâmpinarea fiului/crucificat pe stâlpul de telegraf./Ca o juriuță, de ramurile sălcilor/și țiterile noastre erau animate,/oscilând ușoare în vântul tristeții.

Adeptul estetic al limbajului pur se străduiește, caută să evadeze din nebulosul expresiei pentru a vorbi direct și puternic oamenilor.

Neuitate vor rămâne versurile *Frații Cervi* sau din *Auschwitz*:

Acolo departe, la Auschwitz, lângă Vistula,/iubit, de-a lungul câmpiei nordice/într-un lagăr de moarte/de gheață, funebră ploaia,/pe rugina stâlpilor și a spiralelor de sârmă ghimpată,/fără de arbori sau păsări în aerul cenușiu,/în gândul nostru/numai inerția și durerea pe care memoria o încredințează/tăcerii sale fără de ură./Tu nu vrei elegii sau idile/ci numai rațiunea destinului nostru, aici,/tu atât de fragilă în întrebări nesigure/totdeauna încrezătoare în prezența limpede a vieții./Și viața e aici/în orice nu care pare o certitudine./Aici vom auzi plângând ingerul,/minutul, orele noastre viitoare bătând,/dincolo, în eternitate și în mișcare/perpetuă, nu o imagine de vis/de o posibilă mizericordie./Aici există metamorfoza, aici miturile./Fără de nume de simbol sau de zei,/ele sunt cronica și locuri ale pământului,/ca Auschwitz, iubita mea./Cât de rapid s-a metamorfozat în fun de umbră/iubitul trup al lui Alfeu și al Aretuzei!!/Din acest infern deschis de o albă inscripție/"Munca vă face liberi",/a ieșit fără răgaz fumul miilor de femei/zvârlite în zori spre zidul tragerii la țintă/sau strangulate, urlând mizericordie/cu gura de schelet sub dușul de gaze./Le vei găsi tu, soldatele, în istorie/în formă de fluvii sau de animale/sau cenușa Auschwitzului/este maladia tăcerii./Rămân lungi plete închise în urne/de sticlă, amulete și umbre infinite/de pantofiori și de șaluri sărace./Sunt relievele unor timpuri de înțelepciune/ale omului care se definește prin arme./Sunt miturile noastre, metamorfozele./Pe întinderile pe care iubirea și plânsul/cu mila sub ploi,/acolo departe, un nu puternic palpită/în noi, un nu împotriva morții/moartă la Auschwitz/pentru a nu se mai repeta/din acel abis de cenușă, moartea.

În versurile sale ultime, Salvatore Quasimodo devine promotorul unei poezii dense, încordate, esențiale, trăită profund. Pentru poet acum datoria primordială este de a prezenta imaginea omului, în spațiul real, în concordanță deplină cu epoca. Crezul său estetic cere acum aprofundarea poetică, transfigurată, a faptelor și a datelor realității. Pentru el, ca și pentru Eugenio Montale, poezia nu se face numai cu cuvinte, muzica numai cu note, pictura numai cu culori.

Poezia este pentru Salvatore Quasimodo acea putere care poartă de la neființă spre ființă.

... Poetul italian se prezintă indiscutabil și întreg cititorului român, ca un peisaj în conturile virgine ale naturii. Rupind locurile comune îndătinute, el face poezie din tot ce-i întâlnește sensibilitatea, viața fiind, înainte de orice versificare și text, adevărata, marea și toată poezia. Salvatore Quasimodo se vedește în fiecare din frumoasele-i poeme la nivelul înălțimilor și în gingășia frăgezimilor cîntate pe harpele de aur ale ghiersului roman, începînd cu Dante și sfîrșind cu el.

Tudor Arghezi

Tatălui meu

Acolo unde pe ape stătea violetă Messina, peste sirme căzute și grămezi de moloz, tu mergi printre linii ferate și printre macaze, cu bascul tău de cocș insular. Cutremurul fierbe de câteva zile și e un decembrie rău, cu furtuni și cu mare-agitată. Noptile noastre ne prind în vagoane de marfă și noi, liota de copii, povestim vise tulburi cu morți dezgropați de sub fiare, mîncînd migdale și mere uscate. Cunoștința durerii a adus adevărul în jocul malariei galbene și a frigurilor umflate de mil, prin cîmpii mlăștinoase.

Răbdarea ta, delicată și tristă, ne-a spulberat teama, ne-a fost învățatură în zilele acelea cu moarte înșelată, cu disprețul tilharilor prinși printre dărîmături și executați pe-ntuneric de-mpușcăturile de pe debarcadere – o socoteală de numere joase ce reveneau precis, concentric, un bilanț de viitoare viață.

Bascul tău de soare se mișca încoace și-ncolo în puținul spațiu ce ți s-a dat totdeauna. Și mie-mi măsurară fiece lucru, și-am purtat numele tău ceva mai departe de ură și de invidie. Roșul acela pe capul tău era o podoabă, o coroană cu aripi de vultur. Și-acum întru vulturul anilor tăi nouăzeci, am vrut să vorbesc cu tine, cu semnalele tale de plecare, colorate de lanterna nocturnă – de-aici de pe-o roată imperfectă a lumii, dintr-o năvală de ziduri îngrămădite, departe de iasomiile de Arabia, printre care tu încă mai ești, ca să-ți spun ceea ce n-am putut multă vreme – ciudată afinitate de gînduri – să-ți spun, și ne-aud doar cicadele și tăcutele-agave, precum paznicul cîmpului zice stăpînului său: «Săru' mîna». Atît, și nimic altceva. Nelămurit de puternică-i viața.

În românește de A. F. Baconsky

Autografe contemporane

Geo DUMITRESCU

Notă bio-bibliografică

Născut la 18 mai 1920, în București (în acte oficiale: Dumitrescu V. Gheorghe). Studii secundare, la liceul "Marele Voievod Mihai" (actualul "Neculce"). Studii superioare: Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București. Debut literar, la revista "Cadran" (1939). În 1941, editează, împreună cu un grup de colegi, revista (de orientare anti-fascistă) "Albatros", suprimată de cenzură după al șaptelea număr. În 1942, este angajat ca redactor la ziarul "Timpul". Va lucra apoi, succesiv, în redacția mai multor publicații literar-culturale; pe unele le-a întemeiat sau condus ("Flacăra" – 1948 – 50, "Almanahul literar" din Cluj – 1950 – 52, "Gazeta literară" – 1967, devenită "România literară" – 1968 – 70). A colaborat la mai toate principalele publicații literar-culturale ale vremii, cu versuri, traduceri, cronici, publicistică diversă, începînd cu "Vremea", "Curentul literar", "Revista Fundațiilor Regale", "Viața Românească", "Revista literară", "Kalende" etc. (înainte de 1944) și mai ales la "Contemporanul", "Gazeta literară", "Luceafărul", "România literară", "Flacăra" ș.a., susținînd, ani îndelungați, la una sau alta dintre aceste reviste, rubrica de orientare a debutanților ("Atelier literar" – "Poșta redacției").

Bibliografie: *Aritmetică*, versuri, Colecția "Albatros", "Tiparul Universitar", 1941 (sub pseudonimul Felix Anadam); *Libertatea de a trage cu pușca*, versuri ("operă premiată de Comitetul pentru premiera scriitorilor tineri"), Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1946; *Aventuri lirice*, versuri, (ilustrații de Benedict Gănescu), Editura pentru Literatură, 1963; *Nevoia de cercuri*, Anexa: *Libertatea de a trage cu pușca* (ilustrații de Nică Petre), Editura pentru Literatură, 1966; *Jurnal de campanie* (ilustrații de Mișu Vulcănescu), Editura "Cartea Românească", 1974; *Africa de sub frunte*. Prefață de Eugen Simion. Portret de Sabin Bălașa. Colecția "Cele mai frumoase poezii", Editura "Albatros", 1978; *Versuri*. Prefață de Lucian Raicu. "Biblioteca pentru toți", Editura "Minerva", 1981; *Aș putea să arăt cum crește iarba*. Prefață de Eugen Simion. Colecția "Poeți români contemporani", Editura "Eminescu", 1989; *Libertatea de a trage cu pușca și*

Portret

*Acum pictez un tablou mare –
vreau să-mi fac un autoportret.*

*Aici o să desenez inima – o gămălie de chibrit,
aici, creierul – un aparat sacru și concret.*

*Undeva vor fi neapărat nasul, gura,
n-are nici un sens să omit ochii – două semne de întrebare,
aici în colț o să-mi pictez gîndurile –
o claie informă de rușe murdare.*

*Pieptul – o oglindă cu poleiul zgîriat,
va lăsa să se vadă interiorul
(cu totul neinteresant, în definitiv),
sus, sprincenele își vor schița zborul.*

*Două aripi vor fi probabil și urechile,
fruntea cutată – o scară către infinit,
buzele, arc perfect, vor reprezenta pentru eternitate
obsesia roșie a sărutului-mit.*

*Un ochi atent va mai putea zări, în fine,
cicatricea unei găuri în frunte,
sau, în maldărul recuzitelor inutile,
ceva ce ar putea să semene a ideal sau a munte...*

Libertatea de a trage cu pușca

*În groapa neagră, poate chiar într-un cimitir,
oamenii, prietenii mei înarmați, își ascultau propriile șoapte –
toți erau murdari, slabi, și patetici ca în Shakespeare,
își numărau gloanțele și zilele și nădăduiau un atac peste noapte.*

*Atunci, a ieșit luna, fără cască, de undeva din bezna ghimpată;
dar oamenii n-au căzut cu fețele la pămînt,
ci au aprins țigările, discutînd despre libertatea de a trage cu pușca,
rezemați comod în groapa neagră sau poate chiar pe cîte-o piatră de
mormînt.*

*Sînt sigur că unul din ei eram eu –
de altfel, astăzi mi-am găsit în sertar, printre manuscrisele fel de fel,
pistolul meu ghintuit, cu douăzeci și patru de focuri,
cu care am participat la asediul Trebizondei, dacă nu mă-nșel.*

*Doamne, ce de isprăvi am mai făcut și-atunci!...
Ca un erou din Sadoveanu, eram viteaz și crud:
fîn minte să fi ucis trei sute șazeci de dușmani într-un singur asalt –
ah, răcnetele mele de minie și triumf și-acuma mi le mai aud!...*

*La Waterloo eram cu bietul Bonaparte cabotinel,
rostandizînd pe pragul unui veac;
viteaz și inutil și graseiat la culme,
luptam și-atuncea – ce era să fac? ...*

*

*Degetele strîngeau o țigară fumată de mult.
În groapa neagră, ca niște pietre, cădeau ultimele cuvinte.
Prietenii mei înarmați și patetici mă ascultau uluiți,
rezemați comod de pietrele de la morminte.*

*Paralel cu noi, dedesubt, oameni își dormeau veșnicia –
și ei discutau despre libertatea de a trage cu pușca, după fiecare*

măcel!...

*Dar, pe pistolul meu cu douăzeci și patru de gloanțe!, luna mi se pare
aceeași
cu care am participat la asediul Trebizondei, dacă nu mă-nșel!...*

Mărturisiri

... Căci e de la sine înțeles că un poet adevărat, însuflețit de acest înalt ideal patriotic, nu poate trăi în contemplație pură și chietudine, în docilitate conformistă și epigonism comod, că el nu poate fi, cu atât mai puțin, subalternul prejudecăților, inerției și prefabricatelor "înțelepte", practice, câteodată imediat rentabile. El trebuie să scuture toate lucrurile din jur, să înlătore praful ori falsa sclipire, pentru a le găsi adevărata culoare și consistență. El trebuie să zgâlție toate lucrurile din jur pentru a afla de unde pornește înălțimea lor, cât sînt de trainice și de adînci în rădăcini. El trebuie să-și aprindă paie-n cap cu toată lumea, să pună sub semnul întrebării toate lucrurile din jur, spre a primi răspunsul hotărîtor asupra identității lor reale, spre a obține integrarea lor organică într-un univers cert, armonios, în care să nu mai bîntuie "cumplita îndoială despre lucruri". El trebuie, la urma urmei, să descopere și să creeze lumea din nou, pentru sine, sub specia înțelesurilor poetice, ca să o poată revela, în adevăruri și frumuseți autentice, oamenilor.

*

... Fiecare poet e o lume și fiecare expresie corespunde unei trepte a înțelegerii. Nu e mai bun, cu cît e mai greu de descifrat și de înțeles, dar nici cu cît e mai limpede și accesibil. Și această variație a gradului de accesibilitate e adevărată nu numai de la poet la poet, ci, adesea, în cadrul opereii unuia și aceluiași. Sînt, de multe ori, experiențe lirice, de mare valoare, îndrăznețe, profunde, inovatoare, care întîmpină refuzul, neînțelegerea și condamnarea contemporanilor, pentru a fi recunoscute, ca atare, abia după ani, câteodată foarte mulți. N-a fost altfel nici cu Eminescu și cu alți mari poeți, deși astăzi ne vine greu să credem că a putut să fie așa.

*

... Aveți dreptate, sînt într-o "pasă" grozav de sumbră. Trebuie să recunosc. Port trei cucuvele, fiecare pe cîte un umăr (deși, din nefericire, n-am decît doi umeri, mai am și o frunte); una e Cucuveaua Nemulțumirii, alta, Cucuveaua Neputinței, iar cealaltă e cunoscută sub numele de A Treia Cucuvea. Dar sper să nu îngrozesc sau să îngrijorez pe nimeni cu asemenea mărturisiri.

Africa de sub frunte

*Numai vești rele mai aștept.
Numai vești proaste mai pot aduce:
a mai murit un copac,
a mai plecat o pasăre,
cineva și-a tăiat sufletul într-un
ciob de oglindă,
unde, în continentul iubirii
au năvălit oamenii-cangur...*

*Toate vînturile bat de-a-ndaratelea
zicînd că trebuiesc îndreptați arborii
pe care tot ele i-au strîmbat. Și astfel
mortalitatea arborilor
a crescut înspăimîntător –
căci nimic, o, nimic nu se poate îndrepta
fără încuviințarea sevelor
și tot ce se-ndreaptă cu de-a sila
se frînge...*

*De aceea, nu mai aștept decît vești rele –
se vor stingea probabil și focurile rămase,
va crește pâr aspru de cal
pe ultimele frunzi albe, strălucitoare,
nesfîrimate încă de ciomege,
și ultimele cîntece în păduri
vor fi ale gorilelor-lupi...*

*Pînă atunci, toată lumea trebuie
să se scarpine individual –
așa e legea, așa e obiceiul
înainte de moarte. Nu stăruiți,
nu se acordă nici o dispensă –
doar ciungii au voie să se scarpine
reciproc, cu botul sau cu picioarele...*

*Și între timp a mai murit un copac,
a mai plecat o pasăre,
cineva și-a tăiat oglinda
într-un ciob de suflet,
și oamenii-cangur se înmulțesc
în buzunarul de la spate al lumii...*

Numai vești rele mai aștept.

Texte reproduse din vol. *Libertatea de a trage cu pușca și celelalte versuri*, Editura Viitorul Românesc, 1994.

celelalte versuri. Editura "Viitorul Românesc", 1994; *Cîinele de lingă pod*, "Colecția 99" (bibliofilă), Editura "Sinopsis", 1997; *Poezii*, ediție "80" (completă și definitivă). Prefață de Eugen Simion, Editura "Curtea Veche", 2000.

A tradus mult din poezia universală (în volume, antologii și reviste): din poezia franceză, africană, sud-americană, chineză etc., din Vladimir Maiakovski, Rafael Alberti, Eduardas Mieželaitis ș.a. A alcătuit, de asemeni, ediția bibliofilă *Baudelaire*, 1967 (cuprinzînd 100 de ani de traduceri românești din opera marelui poet).

A tradus, singur sau în colaborare, și diferite romane și volume de proză: *Bucuria vieții și Agonie și extaz* de Irving Stone, *Viața mea* de Isadora Duncan, *Soarele e orb* de Curzio Malaparte, *Groapa bunei speranțe* de Romain Gary etc.

I s-au acordat diverse premii și distincții, printre care (din partea Uniunii Scriitorilor): Premiul pentru volumul *Aventuri lițice* (1963), Premiul pentru *Ediția Baudelaire* (1967), *Premiul special pentru întreaga operă* (1982), *Premiul de Excelență* (1995) [la împlinirea a 75 de ani], *Premiul Omnia* (1999) etc.

Din 1945, membru al Societății Scriitorilor Români, apoi (1949) membru fondator al Uniunii Scriitorilor și membru, în repetate rînduri, al Consiliului și Biroului ei de conducere.

Din 1946, membru al P.C.R., exclus din partid în 1954 și reabilitat în 1963.

Secretar al Centrului P.E.N.-Club (1966 – 1992).

Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Itinerar francofon

Comuna din Paris – 130

Un altfel de martie...

(IV)

Decretele Comunei – Triumful lui Rocambole – Eșecurile lui Baudelaire –
 Jurnalul lui Victor Hugo – Federația lui Courbet – Calul lui Théophile Gautier –
 Un bucătar decorat – Premiul lui Rimbaud – Împărat și proletar –

Teofil BĂLAJ

Strada Odéon-ului... La Odéon, Sarah Bernhardt, deși cu sănătate șubredă, nu-și abandonează nici o clipă obligațiile asumate voluntar, de infirmieră de noapte.

Strada Abundenței...

Parisul înfometat renunță la una dintre mândriile sale de altădată: sînt sacrificate pe rînd toate exemplarele rare din colecția grădinii zoologice. Meniurile familiale, ca și cele din cazărmi, cuprind tot mai des noile feluri de mîncare din carne de cîine, pisică și șoareci.

Strada Sévigné...

Muzeul Carnavalet păstrează în valoroasele sale colecții mărturia dintre cele mai emoționante ale Parisului revoluționar. Alături de invenția doctorului Guillotin, destinată a "favoriza" pe nobilii condamnați la moarte, se găsește apelul mai vechi semnat Ro (bespierre) și pecetluit cu sîngele eroului în noaptea de 9 spre 10 Thermidor...

Faubourg Saint-Antoine...

"Fiecare piatră are legenda ei în această insulă a revoluției..." spunea Lissagaray. "Acest bătrîn cartier este un erou..." adaugă Victor Hugo în *Mizerabilii*.

Adevărul este că locuitorii acestei părți a orașului au cucerit Bastilia în '89, ei au condus asaltul Tuileriilor în '92, au alungat pe Burboni în 1830, au proclamat Republica în '48 și au luptat pînă în ultima zi a Comunei din 1871.

Aligre, Lacuée, Montreuil, Crozatier, Charenton, Roguete. Nume de străzi dar și pagini de legendă. Cartierul acesta cu meșteșugurile ieșite și astăzi în strada de un pitoresc impresionant, această lume cinstită dintre piața Națiunii și cea a Bastiliei își merită cu prisosință emblema adoptată: *Libertatea conducînd poporul* – cunoscutul tablou al lui Delacroix din galeriile muzeului Luvru.

Pantheonul, Arcul de Triumf, cheiurile Senei...

"La sesiunile noii Adunări Naționale sînt încă prezenți toți șoimii din vremea lui Carol al X-lea..." scrie Émile Zola care a împlinit 31 de ani și este ziarist.

Edmond de Goncourt notează la rîndul său în ziua de 28 martie: "Ceea ce se întîmplă este pur și simplu recucerirea Franței de către muncitori".

Filosoful Hippolyte Taine îi scrie soției sale la începutul lui aprilie: "În fond, această insurecție este socialistă. Ea înseamnă patronul, burghezul ne exploatează. Trebuie să-i suprimăm".

Bătrîna doamnă George Sand, apropiată socialiștilor utopici de la 1848, nu-și poate ascunde acum, din liniștita sa

Daumier – Nadar ridicînd fotografia la înălțimea artei,
 litografie, 1862

reședință de vară, emoția față de severitatea regimului, în vreme ce proprietarul Gustave Flaubert deplînge hotărîrea Comunei de a se amîna pentru mai tîrziu plata chiriei din perioada asediului. "E grozav, comentează el, guvernul se amestecă acum în contractele dintre particulari... Ce nedreptate..."

Nici tînărul Anatole France nu înțelege prea bine ce se întîmplă în orașul Comunei.

Strada Artelor...

Și totuși, Federația artiștilor pictori a și grupat, în numele revoluției, printre entuziaștii săi aderenți pe Gustave Courbet, Corot, Millet, Renoir, Manet și Daumier, adoptînd pentru prima oară în istorie, sub semnătura acestor străluciți reprezentanți ai picturii de avangardă, principiile libertății creației și ale democratizării artei.

S-a stabilit cu acest prilej ca reproduceri după cele mai cunoscute capodopere ale picturii universale să fie afișate obligatoriu în toate primăriile Franței, de la capitală la ultimul cătun.

Întreaga națiune trebuia să aibă acces la comorile spiritului.

Puncte de vedere

Statul român și românii într-o interpretare a panslavismului velikorus (sfârșitul secolului al XIX-lea)

Dr. Eduard BAIDAUS

Proclamarea României ca regat și încoronarea lui Carol de Hohenzollern (10/22 mai 1881) a impulsionat nu numai sentimentele naționale ale românilor, dar și o reacție neunivocă din partea europenilor. La mai bine de un secol de la realizarea acestui eveniment, istoricul american Keith Hitchins, într-unul din studiile sale consacrate României, nota: "O consecință logică a Independenței a fost proclamarea României ca regat... Evenimentul pare să fi luat populația țării prin surprindere. Sărbătorile publice de la București, de după această proclamație, au reflectat mai curând priceperea organizatorică a oficialităților locale decât entuziasmul populației... În străinătate, Marile Puteri, poate din oboseală, nu au ridicat obiecții serioase, iar recunoașterea de către ele a urmat la timpul convenit".¹

În cele ce urmează nu intenționăm să infirmăm opinia acestui istoric, în special enunțul conform căruia "... Marile Puteri, poate din oboseală, nu au ridicat obiecții serioase..."² Totuși, găsim interesantă și provocatoare viziunea unui *politolog* moscovit vis-à-vis de evenimentul produs în anul 1881 și, în special, față de perspectivele istorice ale României regale și Europei Est-Centrale.

Așadar, un autor anonim scria, imediat după încoronarea lui Carol I, poate la comandă, un articol cu un conținut analitic sub genericul *România și atitudinea ei față de Rusia, Austria și slavi*.³ Acestui material, semnat de altfel cu un pseudonim, "Влад-овъ", i s-a rezervat spațiu, și credem nu întâmplător, în una dintre cele mai populare reviste științifice și politice din Imperiul Rus de la finele secolului al XIX-lea, "Русская Мысль" ("Cugetul rusesc").

În cele circa 20 de pagini de text acest "Влад-овъ" realiza o analiză retrospectivă sub aspect istoric, național și politic a caracterului român, a stătalității românești și a conștiinței naționale a românilor. Citind cu atenție conținutul publicației, putem presupune că autorul s-a aflat într-o misiune diplomatică în România, or a cunoscut îndeaproape realitățile societății românești din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Evitând orice gen de etichetare la adresa autorului, care a preferat să rămână în anonimat, ținem să remarcăm atât clarviziunea pronosticului politic al acestuia în unele cazuri, cât și atitudinea preconcepută față de națiunea română, aflată în preajma secolului al XX-lea. În calitate de probe aducem doar cele mai convingătoare, în viziunea noastră, pasaje din text. "Începând cu anul 1866 – citim în text – ideea panslavismului se răspândește foarte rapid în mediul intelectualității românești și, oricine a avut ocazia să discute cu reprezentanții acesteia în ultimii zece ani (1870 – 1880, E.B.), bineînțeles că a auzit că, mai devreme sau mai târziu, va urma reunirea (subl. noastră, E.B.) pământurilor românești ori, cu alte cuvinte, că Rusia va pierde Basarabia,

Austria, Bucovina și Transilvania, iar slavii – districtele Vidin și Zajcear. Românii însă nu se opresc doar la raționamente teoretice, ci adeseori organizează manifestări pentru a declara relațiile lor cu conaționalii din afara hotarelor României..."⁴ În acest sens autorul avertiza: "Românii nu se vor opri doar la consolidarea acestor relații spirituale... După toate probabilitățile, cercurile cele mai reacționare vor organiza agitații în Bucovina, Basarabia și în alte provincii populate de români. Guvernul de la București nu va participa oficial la aceste acțiuni, dar nici nu se va hotărî să-i persecute pe lideri, chiar dacă i-ar cunoaște. Din aceste motive, noi (rusii, E.B.) trebuie să fim din timp gata pentru a lupta împotriva agitației separatiste de la hotarele noastre (ale Rusiei, E.B.)".⁵

Descoperim în text, foarte des, idei panslaviste, evident rusofile, dar și româno-fobe. Iată un exemplu: "Slavii din peninsula Balcanică de asemenea vor simți numai incomodități din partea acelei României, întărită și consolidată, pe care noi o cunoaștem. Ca să nu mai spunem despre pretențiile teritoriale ale românilor, foarte discutabile (subl. noastră, E.B.)..."⁶ Pronunțându-se în legătură cu apropierea realizată între România, Germania și Austria în anul precedent 1880, dar tot în sensul raporturilor dintre români și slavi, "Влад-овъ" concluziona: "În prezent noi (slavii, E.B.), în afara voinței noastre, trebuie să privim România ca o frână care va împiedica soluționarea Chestiunii orientale în favoarea slavilor și de aceea interesele noastre și ale României se contrazic".⁷

Este indiscutabil faptul că, în urma războiului rusoturc din anii 1877 – 1878 și proclamării Independenței de stat, locul și ponderea României în viața politică a Europei au avansat simțitor. "Regatul României – seria moscovitul la 1881 – a ocupat un loc semnificativ în categoria statelor europene secundare și reprezintă în sine o forță, căreia nu putem să nu-i acordăm atenție... Rusia trebuie să urmărească foarte atent tot ce se întâmplă pe malul drept al Prutului..."⁸

Desigur, dacă e să ținem cont de interesele seculare ale Rusiei în regiunea Balcanilor și de faptul că în partea stângă a Prutului se afla Basarabia, sugestiile comentatorului anonim pot fi justificate. Mai mult decât atât, istoria secolului al XX-lea a confirmat unele pronosticuri ale acestui autor: "Noi, firește, nu putem trata România numai ca pe un inamic, dar, ca o armă îndreptată împotriva Rusiei, ea poate să le presteze dușmanilor noștri servicii utile. Este posibil însă ca însăși România să sufere în urma acestora".⁹ Comentariile, credem, sunt de prisos. Situația statului român în contextul celui de-al doilea Război Mondial (1939 – 1945) are menirea să confirme această concluzie.

Prezentând Rusia în calitate de *eliberatoare*, iar Turcia în culori *sombre*, autorul făcea următoarele referințe la

regimul turco-fanariot din Țările Românești: "Trei familii fanariote, Mavrocordat, Ghica și Racoviță, fără milă ruinau și jefuiau poporul".¹⁰ În același timp, analizând situația românilor din perioada războaielor ruso-austro-turce din secolele XVIII - XIX, "Влад-овъ" constata: "Ocuparea principatelor de către armata rusă a fost întâmpinată cu exaltare și entuziasm de toată populația. Rușii au rămas în memoria poporului român datorită atitudinii umane și frățești pe care românii au simțit-o din partea soldatului nostru în timpul ocupării principatelor de către armata noastră".¹¹

Într-o discordanță vădită cu acest punct de vedere este opinia unui funcționar de stat al Munteniei, datată cu anul 1854. Impactul eliberării (subl. noastră, E.B.) românilor și al prezenței efectivelor ruse pe teritoriul românesc, Barbu Bibescu, prefect de Mehedinți, îl aprecia astfel: "Rușii, răzbunându-se pentru rezistența pasivă a unui popor neînaromat, și-au permis, în timpul retragerii lor din Țara Românească, cele mai oribile atrocități și devastări... Ei au luat toată visteria..., arhivele administrației publice locale și celei bisericești. Înainte de a pleca, ei au înjunghiat vitele care mai rămăseseră după nenumăratele rechiziții..., fără a le lua cu dânsii. Ei le-au lăsat intenționat pentru ca populația să le simtă cruzimea și ura".¹² Adresându-se autorităților din Istanbul, acest Barbu Bibescu scria: "Arme și încă o dată arme..., și, în mai puțin de trei luni, în Principatele Dunărene nu va mai rămâne nici un rus, iar Sublimei Porți îi vor fi puși la dispoziție 100.000 de români. Aceștia aspiră cu aceeași pasiune, ca și turcii, să-l alunge și pedepsească pe dușmanul lor comun și ireconciliabil".¹³

Revenind la "Влад-овъ", remarcăm că eseul său nu a lăsat fără comentarii nici legea fundamentală a României de atunci, Constituția. Aceasta, fiind sub orice critică, "în multe cazuri rămânea a fi - cităm ad litteram - buchie moartă".¹⁴

Au fost făcute și un șir de calificări referitoare la caracterul națiunii române, la organizarea internă a statalității ei, la viața și elita politică ale regatului de la finele secolului al XIX-lea. "Poporul - scria în 1881 autorul - aproape este străin de lupta politică a partidelor și puțin se interesează de ea. Această atitudine pasivă a maselor se răsfrânge nefast asupra României".¹⁵ Constatăm cu regret că într-o concordanță relativă cu prezentul sunt și alte aprecieri făcute la adresa mentalității colective a românilor: "... din nefericire, caracterul general al comunității românești se evidențiază printr-o apatie și insuficiență de inițiativă... Apatia este o consecință a teribilei exploatare care, de secole, apasă împovărat asupra acestui popor nefericit. Faptul existenței apatiei și indiferenței în caracterul românesc, ca trăsături predominante și ușor sesizabile, este indiscutabil".¹⁶

Nu a rămas fără a fi etichetată sau poate fără unele aprecieri adecvate nici intelectualitatea românească. Deși prea puțin plăcută, ba chiar dureroasă, imaginea acesteia ni se prezintă în felul următor: "Intelectualitatea este săracă în personalități pregătite serios pentru activitatea politică. Însă și printre persoanele care ar putea într-adevăr să fie utile României, doar foarte puține nu au un trecut tenebru și se bucură de o reputație ireproșabilă".¹⁷

"Влад-овъ" a fost bine informat și documentat. Aceasta rezultă și din faptul cum vorbește despre corupția la români, atât la nivelul eșichierului politic, cât și în organele administrării publice locale. De exemplu, alegerea lui A.I. Cuza în calitate de domn al Moldovei, în viziunea acestuia,

nu a fost străină fenomenului de mituire: "Ca să fie ales (în calitate de domn al Moldovei - n.n.s., E.B.), adepții lui Mihail Sturdza - continuă autorul - i-au propus să mituiească electoratul independent... S-au început tratativele... Au fost găsite mai multe voturi dispuse să se vândă, decât era necesar. Însă principele Mihail, fiind o persoană extrem de economă, a dorit să minimalizeze cheltuielile necesare pentru această operațiune. Tratativele s-au tergiversat... În momentul în care principele Mihail Sturdza continua să ezite, colonelul Cuza, candidatura căruia nici nu era luată în serios, s-a ales cu majoritatea voturilor... De era principele Mihail mai puțin zgârcit, el, fără îndoială, ar fi fost ales domn al Moldovei".¹⁸

În aceeași ordine de idei vine și următorul citat: "În principate, abuzul funcționarilor se practică atât de mult, încât față de mituire și venalitate chiar și opinia publică are o atitudine indulgentă".¹⁹

Provoacă curiozitate și modalitatea în care este tratată relația dintre popor și guvernanți: "... o bună parte a poporului se află într-o stare înapoiată ca și un secol în urmă (decizi, al XVIII-lea, E.B.). Din acest motiv guvernul regelui Carol I și intelectualii români își asumă o mare responsabilitate enormă față de acest popor. Situația economică a acestuia este insatisfăcătoare, iar nivelul dezvoltării intelectuale lasă mult de dorit... Intelectualitatea română uită cu desăvârșire de existența maselor, grație sudoarei și sângelui cărora ea poate să vocifereze. Drept scuză pentru intelectualii români poate servi faptul că lor înșiși le este propriu un nivel inferior de dezvoltare intelectuală. Oamenii inteligenți, avansați din punct de vedere intelectual, ar fi înțeles demult că pentru binele Patriei și pentru propria lor bunăstare este necesar de ridicat poporul (în sensul bunăstării vieții cotidiene a acestuia - subl. ns., E.B.), dar să nu-l folosească în calitate de instrument pentru satisfacerea propriilor ambiții".²⁰

În încheiere, nu putem să nu menționăm abilitatea cu care acest autor trecea de la un subiect abordat la altul, nu mai puțin captivant. Astfel, după ce estimează situația internă a României, făcând aprecieri dure referitoare la realitățile societății românești, așa cum le-a cunoscut și sesizat, "Влад-овъ" își axa raționamentele analitice și în jurul situației politice internaționale a acesteia. De altfel, el a prezis unele perspective istorice și geopolitice ale României în secolul următor, al XX-lea. Iată doar câteva crâmpie:

"Aceeași insuficiență intelectuală, care se face simțită peste tot în viața internă a românilor, se observă și în politica externă a regatului. Totuși, în problemele cu caracter internațional, românii... în majoritatea cazurilor se călăuzesc de politica de moment" (subl. ns., E.B.);²¹

"... dacă între Viena și Rusia s-ar declanșa un război. România ar deveni un aliat zelos al Vienei, pentru ca, cu ajutorul acesteia, să ne ia Basarabia. Dar dacă operațiile militare se vor desfășura în defavoarea Austriei, România ar încerca să treacă de partea noastră, sperând să primească Bucovina în calitate de recompensă pentru serviciul său";²²

"Guvernanții români consideră că Rusia și Europa nu numai că nu au nimic comun, dar și se exclud reciproc".²³

În acest context, considerăm oportun să facem apel la declarația lui Carol I din anul 1888, adresată reprezentantului Germaniei sosit la București, von Bulow: "Relațiunile cu Rusia sunt o problemă anevoioasă a politicii noastre externe. Nu urmărim să provocăm Rusia. Voim chiar să facem tot ce

stă în putința noastră pentru a evita un război cu ea. Dar față de primejdia ce ne amenință din partea puternicii Rusii, avem nevoie de sprijinul puterilor centrale”.²⁴

În ceea ce îl privește pe *eroul zilei*, “Влад-овъ”, acesta își finaliza *eseul politic* pe undele unei tonalități pesimiste privitor la națiunea română, România și perspectivele istorice ale acestora: “Poporul român manifestă o atitudine prietenoasă și binevoitoare față de Rusia și slavi. Cu regret însă intelectualitatea română, care suferă din cauza unei insuficiențe intelectuale, dorește să orienteze statul spre o confruntare cu acei care, din punct de vedere geopolitic, trebuie să fie aliații României. Nu ne rămâne decât să sperăm – *încurajează autorul* – că odată cu avansarea nivelului general de educație în regat, se va schimba și politica României. Dar, dacă speranțele nu se vor îndreptăți, atunci slavii vor fi puși în fața unei serioase confruntări cu românii. Evident, ar fi de dorit ca o astfel de perspectivă să fie evitată. Totuși, condițiile istorice, în care s-a creat noul regat, involuntar provoacă temere pentru viitor”.²⁵

Acum, deși a trecut mai bine de un veac de la publicarea acestui articol, situația, în unele domenii, nu s-a schimbat principial. În primul rând, ne referim la conjunctura politică internațională. Rusia a rămas în fond aceeași, manifestând, deși camuflat, suspiciune față de România, iar locul Austriei l-au preluat SUA. Totodată, constatăm o avansare a societății românești în sens intelectual, deși, ca și “Влад-овъ”, am avea unele rezerve în ceea ce privește nivelul de trai cotidian al națiunii române *de la Nistru pân-la Tisa* și de atitudinea guvernanților față de masele largi ale populației.

P.S. Am putea fi de acord sau nu cu cele expuse de “Влад-овъ”. Depinde... Totuși, dacă autorul ar fi fost un francez, un german, un englez etc., cu Patria căruia Regatul României de la sfârșitul secolului al XIX-lea nici nu se compara, am mai înțelege, or ar fi o altă motivație pentru conținutul articolului aflat în atenția noastră. Dar un supus al coroanei imperiale ruse... Înlocuind pe alocuri în text *România și români* prin *Rusia și ruși* găsim tangențe, unele mult mai defavorabile instituțiilor de stat, sistemului politic și situației popoarelor din Imperiul Rus. Și dacă, în îndepărtatul an 1881, România, devenind regat, își modifica statutul politico-juridic, Rusia își putea permite să *celebreze* o mică aniversare – două decenii (*a. 1861*) de la oficializarea Manifestului ce stipula desființarea șerbiei. Totuși, dintr-un alt punct de vedere nu prea contează cine s-a referit la români, la statul românesc. Dacă cele afirmate concordă

cătuși de puțin cu adevărul, ar fi util să ținem cont de el.

În viziunea noastră, un lucru rămâne a fi cert. Românii, deopotrivă cu statul lor, au fost și vor continua să persiste în obiectivele externe ale Marilor Puteri, acestea manifestând de secole un interes deosebit față de Balcani.

Note:

1. K. Hitchins, *România. 1866 – 1947*. București, 1996, p. 71.
2. Ibidem, p. 71.
3. Влад-овъ, *Румыния и ея отношения къ Россіи, Австріи и славянамъ*//Русская мысль. Журнал научный, литературный и политический. Годъ второй. Книга VI. Москва 1881, стр. 68 – 90.
4. Ibidem, p. 69.
5. Ibidem, p. 70.
6. Ibidem, p. 70.
7. Ibidem, pp. 70 – 71.
8. Ibidem, p. 71.
9. Ibidem, p. 71.
10. Ibidem, p. 72.
11. Ibidem, pp. 73 și 80.
12. К. Маркс, Фр. Енгелс, *Сочинения*, Том X. Москва, 1958, стр. 324.
13. Ibidem, p. 325.
14. Влад-овъ, *Румыния и ея отношения къ Россіи, Австріи и славянамъ*, стр. 76 – 77.
15. Ibidem, p. 77.
16. Ibidem, pp. 80 – 81.
17. Ibidem p. 77.
18. Ibidem, pp. 74 – 75. Autorul susține că despre acest caz i-a relatat un oarecare senator “D”, fost alegător, și confirmat de către hatmanul Nicolae Mavrocordat, deja decedat, în momentul în care articolul ieșea de sub condeiul acestui “Влад-овъ”.
19. Ibidem, p. 77.
20. Ibidem, p. 78.
21. Ibidem, p. 79.
22. Ibidem, p. 79.
23. Ibidem, pp. 81 – 82.
24. V. Pascu, *Istoria modernă a românilor (1812 – 1918)*, București, 1996, p. 153.
25. Влад-овъ, *Румыния и ея отношения къ Россіи, Австріи и славянамъ*, стр. 90.

(Comunicare susținută la Conferința Științifică
**Internațională “1600 – 1918 – 1920:
 Istorie și Actualitate”**,
 organizată de Forumul Civic Național Român,
 12 – 13 mai 2000)

Toulouse-Lautrec – *Dansul la Moulin Rouge*, 1890

Scrisoare din... Botoșani

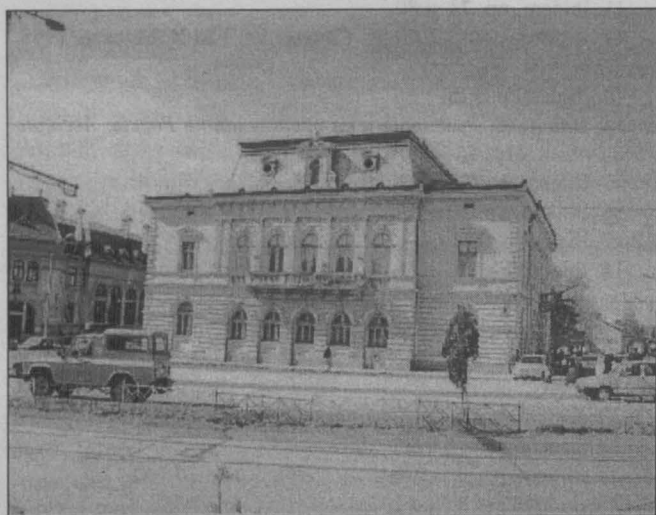
Lumina lină a cărții

Biblioteca Județeană "Mihai Eminescu"

Prof. Cornelia VIZITEU

Director, Biblioteca Județeană "M. Eminescu" Botoșani

Înființată la 14 noiembrie 1882, cu un fond tradițional de 2.600 volume, biblioteca publică botoșăneană suferă, în timp, reorganizări succesive, ajungând ca în anul 2001 să ofere celor interesați un bogat fond de publicații din toate domeniile cunoașterii umane.

Cu o creștere medie anuală de 18.000 volume, patrimoniul instituției ce poartă numele lui Eminescu este constituit acum din aproximativ 500.000 unități bibliotecare (cărți, periodice, discuri, diafilme, diapozitive, hărți, standarde, material audio-video etc.), iar numărul cititorilor care-i trec anual pragul a depășit cifra de 20.000.

Urmărindu-se consecvent cerințele utilizatorilor și noile tendințe în biblioteconomie, structura organizatorică a bibliotecii se prezintă astfel:

a) **Serviciul Completarea și organizarea colecțiilor**, cu secțiile: Evidență, achiziții și schimb interbibliotecar; Catalogare, clasificare și organizarea cataloagelor.

b) **Serviciul Metodic** coordonează activitatea bibliotecilor publice din județ: **biblioteci orașenești** – 140.626 volume (Dorohoi, Săveni, Darabani); **biblioteci comunale** – 68 unități, 824.179 volume.

Prin Biblioteca Județeană "M. Eminescu" se asigură: întâlniri semestriale cu bibliotecarii; informații asupra principalelor evenimente culturale; cercetări privind lectura publică; sprijinirea perfecționării profesionale realizate pe plan național; asistență de specialitate prin deplasări periodice în județ.

c) **Serviciul de Informare bibliografică**, cu secțiile: **Informare și bibliografie locală**; **Colecții speciale** – 11.200 volume:

- **Fondul tradițional** – constituit prin donații particulare (Al. Graur, V. Botez, Anda Boldur, Laurențiu Groza, Al. Tănase, Al. Vergu, "N. Iorga" – donația I.C. Rogojanu) și din partea Academiei Române, cuprinde opera unor personalități botoșănene.

- **Fondul documentar** – este format din unități de bibliotecă (cărți, vederi, publicații de patrimoniu) care – în marea lor majoritate – erau inaccesibile publicului înainte de 1990.

Sistemul de informare al bibliotecii este format din: Catalogul general alfabetic și sistematic al bibliotecii; Catalogul periodicelor; Catalogul pe titluri; Cataloage analitice; Fișiere bibliografice. Aceste cataloage constituie instrumente care facilitează accesul publicului și al bibliotecarului în depistarea rapidă a informației cerute. Completarea, clasificarea și accesarea informațiilor oferite utilizatorilor se realizează folosind programul de bibliotecă ALICE.

d) **Serviciul Relații cu publicul**, cu secțiile:

1. **Sala de lectură** are un fond de aproximativ 130.000 volume, organizat în patru depozite, pe criteriul sistematico-alfabetic. În sala de studiu, cu 50 de locuri, se află, la dispoziția cititorilor, materiale de referință: enciclopedii universale generale și pe specialități, dicționare, cataloage tematice, reviste de sinteză românești și străine, beletristică.

2. **Secția de împrumut la domiciliu pentru adulți** dispune de un fond de carte de peste 150.000 volume, organizate în trei depozite și acces liber la raft, pe criteriul sistematico-alfabetic. În afara activității de împrumut aici se acordă, direct sau telefonic, informații bibliografice. O încăpere specială este destinată Galeriei personalităților botoșănene.

3. **Secția de împrumut la domiciliu pentru copii** are un fond de aproximativ 30.000 volume, expus în trei încăperi și organizat sistematico-alfabetic și pe principiul accesului liber la raft. Una dintre încăperi este destinată sălii de lectură. Pentru a facilita accesul la informație, se pot consulta cataloagele secției: alfabetic, pe titluri, ilustrat (pentru preșcolari și școlarii mici, clasele I – IV). Fondul secției are în componența sa

carte diversă: de referință, bibliografie școlară, de știință, reviste românești și străine. Pentru micii cititori se organizează expoziții de carte, de desene, concursuri literare, întâlniri cu scriitorii botoșăneni.

4. **Biblioteci filiale de cartier** (3), având un caracter enciclopedic, oferă utilizatorilor un număr de peste 100.000 de volume, organizate după criteriile biblioteconomice. În sălile de lectură (aproximativ 40 de locuri), pe lângă activitățile specifice, se desfășoară și diverse programe culturale ce urmăresc teme de larg interes.

5. Biblioteci specializate

Biblioteca de limbi străine a luat ființă în anul 1992, pornind de la un fond de 5.000 volume. Înființarea acestei secții s-a impus de la sine, ca o soluție de organizare și punere în valoare a donațiilor de carte franceză primite, în special din partea orașului Belfort (Franța), după 1990, la care s-au adăugat cele 1.700 volume aflate deja în fondul Bibliotecii Județene, ajungându-se, în prezent, prin achiziție curentă, la peste 12.000 unități de bibliotecă. Organizat pe principiul accesului liber la raft, alfabetic-sistematic, fondul actual cuprinde cărți și publicații periodice, material audio-video în toate limbile de circulație internațională: franceză, engleză, spaniolă, germană, rusă. Secția dispune de o sală de lectură cu 16 locuri, unde se desfășoară diverse activități culturale în colaborare cu Centrul Cultural Francez din Botoșani.

Secția de artă și audio-vizual oferă publicului un fond de 11.520 unități de bibliotecă, format din partituri muzicale, albume de artă, discuri, diapozitive, diafilme, benzi, casete audio și CD-uri, ce pot fi consultate în sala de lectură sub forma audițiilor și vizionărilor individuale sau de grup. Aici se organizează permanent expoziții tematice specifice secției, medalioane închinare marilor personalități artistice naționale și universale.

Secția de periodice – 15.000 volume, cuprinde arhiva de publicații românești și străine. Anual, la acestea se adaugă peste 120 de abonamente la cele mai solicitate ziare și reviste din toate domeniile de activitate.

Biblioteca Etniilor – înființată la 15 ianuarie 2001, are menirea de a prezenta și promova cultura și civilizația cetățenilor românilor de diverse etnii. Specificul multicultural al regiunii cât și tradiția seculară de exemplară conviețuire etnică motivează existența la Botoșani a acestei biblioteci, al cărei fond de 654 volume (carte și publicații seriale) se îmbogățește ritmic cu donații din partea celor 12 etnii: albanezi, armeni, germani, italieni, maghiari, polonezi, romi, ruși, ruși lipoveni, sârbi, tătari, ucrainieni.

Biblioteca de Informatică – cu un fond de 1.692 unități bibliografice și o sală de lectură cu 16 locuri, este destinată cititorilor interesați de acest domeniu.

Centrul de Informare Comunitară funcționează în sediu propriu din 15 ianuarie 2001. Structurat pe domenii de interes general, oferă informații economice, sociale, culturale, cu caracter local și regional: informații la zi despre hotărârile autorităților locale; informații diverse despre orașul și județul Botoșani; informații privitoare la cele mai importante instituții; legislația în vigoare; presa curentă: periodice naționale și locale, publicații de specialitate; informații despre programele dezvoltate de organizații guvernamentale și neguvernamentale; materiale difuzate de Uniunea Europeană, Club Europa și Comunitatea Europeană; oferte ale agenților economici locali din toate domeniile.

Cei care frecventează CIC-ul au acces și la informații prin Internet, cât și la legislația cuprinsă în Programul LEX. Tot aici se eliberează permisele de intrare și se editează materiale publicitare, de promovare a activităților bibliotecii.

Ludoteca – inaugurată la 1 iunie 2001, aparține Secției de împrumut pentru copii; având un fond de 535 unități de bibliotecă (carte de colorat) și circa 270 de jocuri și jucării. Jocurile, jucăriile, cărțile de colorat, mobilierul cât și ambianța în ansamblu oferă momente plăcute copiilor din municipiu care vin la această secție însoțiți de părinți sau educatori.

“Biblioteca Eminescu” – Donația Ion C. Rogojanu, inaugurată la 19 decembrie 1997, deține cea mai valoroasă și completă suită de ediții Eminescu, un important număr de volume de exegeză eminesciană, alte documente românești și străine referitoare la perioada în care a trăit poetul. Realizate tot prin generozitatea și străduința donatorului, dl. I.C. Rogojanu, achizițiile curente – de lucrări de critică, istorie și teorie literară – referitoare la viața sau opera eminesciană îmbogățesc în permanență acest fond unic în țară, ajuns – în prezent – la cca. 6.000 unități bibliotecare.

Pentru punerea în valoare a acestui fond de documente excepțional, Biblioteca Județeană a încheiat un **Protocol de colaborare** cu Universitatea “A.I. Cuza” din Iași, Catedra de Literatură comparată, Teoria literaturii și Estetică, având drept scop realizarea unui **Laborator de Cercetare eminescologică**. Coordo-

Laborator de Cercetare eminescologică. Coordonatorii acestui program sunt: profesor universitar dr. Ioan Constantinescu, Universitatea "Al.I. Cuza" Iași, Ion C. Rogojanu, fondatorul "Bibliotecii Eminescu" și profesor Cornelia Viziteu, director al Bibliotecii Județene "Mihai Eminescu" Botoșani.

Rezultatul acestei colaborări îl reprezintă Revista

de eminescologie "Studii eminescologice. Études sur Eminescu. Eminescu Studies. Eminescu Studien", cu apariție anuală, ajunsă în acest an la al treilea număr, publicație de înalt nivel științific care a fost deja distinsă de către Asociația Academică "Titu Maiorescu" și a cărei prezentare a fost solicitată la Centrul Cultural Român de la Berlin, Universitatea din Augsburg (Germania), Universitatea din Tel-Aviv (Israel). Revista cuprinde lucrările unor eminescologi recunoscuți, prezentate în cadrul Simpozionului Național "Eminescu – carte – cultură – civilizație" ("Zilele Eminescu", sesiunea iunie).

În același timp, pentru a oferi accesul nelimitat la fondul "Bibliotecii Eminescu", am început editarea *Catalogului Eminescu*. Acest catalog, care va avea o

apariție anuală, pe măsura completării fondului, se definește ca un instrument de lucru pus la dispoziția cercetătorilor și publicului larg. Într-un viitor foarte apropiat aceste publicații cât și alte informații bibliografice vor fi prezentate și prin rețeaua Internet pe site-ul Bibliotecii Județene "Mihai Eminescu".

e) **Publicații ale Bibliotecii Județene:** Revista "Studii eminescologice" – 3 numere (apariție anuală); afișe, pliante; bibliografii de recomandare; *Catalogul Eminescu* – vol. 1.

Urmărind o continuă punere în valoare și promovare a patrimoniului bibliotecii, desfășurăm numeroase activități care atrag publicul spre lectură, studiu dar și petrecerea plăcută a timpului liber. Specificăm, printre cele mai importante: "Zilele Eminescu", "Ziua Europei", "Festivalul etniilor", Simpozionul Național "Eminescu – carte – cultură – civilizație", decernarea Premiilor anuale ale bibliotecii, lansări de carte, expoziții tematice, aniversări culturale ș.a.

Prin sondaje de opinie ne orientăm atât achiziția de carte cât și specificul manifestărilor culturale în funcție de necesitățile utilizatorilor. Desigur, biblioteca noastră nu și-ar putea îndeplini menirea fără munca și dăruirea bibliotecarilor, care-și împlinesc astfel destinul în acest templu al înțelepciunii.

În anul 2002 – când biblioteca noastră va împlini 120 de ani de funcționare neîntreruptă – atât cei care doar i-au trecut pragul din dorința de a-și îmbogăți spiritul cât și cei care au trudit aici de-a lungul timpului, anonimi dar cu nețărmurită dăruire, vom sărbători împreună ceea ce ne-a unit, "lumina lină" a cărții.

Toulouse-Lautrec – *Balul de la Moulin de la Galette, 1889*

Fondul Documentar Eminescu

Luna nașterii eminesciene este încă disputată între Săgetător și Capricorn. Totuși, avem o certitudine asupra anotimpului: iarna, lăsată poetului ca aducătoare de lumină. La începutul acestei ierni, iată că încă o dată, destinul ne aduce din nou în jurul Ipoteștilor. Prilejul ni-l oferă inaugurarea primei **Bibliotecii Eminescu** din țară. Astfel, asistăm la două miracole, datorite nouă în hlamidă de zăpadă. În felul acesta, putem spune cu sufletul împăcat că iarna a fost îngăduitoare cu noi până acum, acoperindu-ne cu albul castității bezmeticele păcate. De pildă, ne-au trebuit 107 ani, fiindcă atîția au trecut de la moartea poetului, pentru a organiza o bibliotecă cu scrierile eminesciene sau în legătură cu numele Eminescu. Deși nu atenuează cu nimic grozăvia păcatului, este bine să precizăm că începuturile acestei instituții s-au petrecut în anul comemorării centenarului morții poetului. Am fost martorul acestor începuturi. Împreună cu doi colegi, anticarul Radu Berceanu și reprezentantul Bibliotecii Naționale a României, Virgil Spînu, formam o echipă rostuită să stabilească valorile bunurilor culturale ce urmau să fie donate. Atunci am cunoscut generozitatea ziditoare a colecționarului bucureștean Ion Rogojanu. Colecția îmi era cunoscută și știam că fusese alcătuită printr-o muncă de o viață. Gestul era perceput de toată lumea ca pe o îndrjire a românismului, întruchipat de Ion Rogojanu care își dorea din tot sufletul ca această dată istorică a centenarului să fie marcată printr-un eveniment pe măsură. **Biblioteca Eminescu** se năștea precum minăstirea Curtea de Argeș înghițind în zidurile ei jertfa unei iubiri. Din aceste motive sînt incredințat că forțele răului au fost copleșite de puterea binelui, chiar dacă pînă acum mi-a fost dat să văd nenumărate înfrîngeri ale spiritului românesc în propria lui țară. Sînt convins că și în cazul dispariției în viitor a instituției ce se deschide astăzi, exemplul său rămîne nemuritor.

Din punct de vedere biblioteconomic, **Biblioteca Eminescu** reprezintă o bibliotecă publică specializată și consider că viitorul aparține acestui tip de instituții. Austeritatea fondurilor financiare va conduce, încet dar sigur, la diminuarea drastică a numărului de biblioteci publice cu fondul de carte structurat după criteriul enciclopedic. Este un argument în plus adus în favoarea trăinicieii **Bibliotecii Eminescu**.

Din punct de vedere spiritual, **Biblioteca Eminescu** reprezintă o reînvier a poetului. De acum înainte Eminescu este iarăși printre noi. Sperăm ca acest centru documentar destinat studierii operei și vieții poetului să genereze și apariția unei alte instituții românești după modelul Institutului Goethe, anume: Institutul Eminescu. A sosit timpul să nu ne mai amăgim și să înțelegem că planeta poporului român se numește **Eminescu** și nu Terra.

Trebuie să conștientizăm că spiritualitatea românească, alături de alte cîteva culturi, a căpătat puterea și dimensiunile unei planete. Astfel, viitorul ne obligă să avem tăria credinței în noi și să ne iubim propriile valori.

Florin ROTARU, Ministru Secretar de Stat, Ministerul Culturii și Cultelor

Eu cred că înființarea Bibliotecii "Eminescu" ca centru documentar și informare e o decizie mai mult decît necesară. E de mirare că lucrul acesta nu s-a făcut pînă acum la Botoșani – patria geniului tuturor românilor. Donațiile împătimitului de Eminescu și de carte Ion Rogojanu merită toată lauda și admirația.

Se zice că omul sfințește locul. Faptul că acest eveniment are loc în preajma Sărbătorii Nașterii Domnului e de două ori binecuvîntat și e cel mai frumos cadou făcut culturii române!

Ion UNGUREANU, Vicepreședinte – Fundația Culturală Română, decembrie 1997

O Bibliotecă Eminescu, bine consolidată, în Botoșanii mei liceali, oraș de veche și trainică tradiție culturală, mi se pare o idee excelentă. Înzestrarea ei cu despărțămîntul de cărți – de și despre marele poet – din arhiva Ion Rogojanu, bibliofil împătimit și de aleasă calitate intelectuală, ar conferi Bibliotecii Eminescu consistență. E o inițiativă care se constituie, de îndată ce va deveni realitate, într-un act de cultură ce nu va putea fi niciodată lăudat și omagiat îndeajuns.

Mă înclin cărturărește înaintea acestui așezămînt cultural.

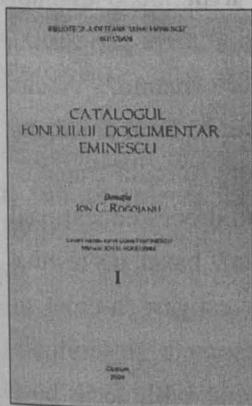
Z. ORNEA, 16 decembrie 1997

Mi-a fost dat, cînd am împlinit zece lustri de viață, în anul 1989, să dăruiesc unei instituții specializate a statului român o bibliotecă Eminescu. Juridic, fapta este numită donație. Constituirea acestui depozit de memorie mi-a fost inspirată, fără ca domnia sa să știe, de D. Panaitescu-Perpessicius. În volumul I, OPERE – MIHAI EMINESCU (tipărit în anul nașterii mele, 1939) al neprețuitei, dar perfectibilei sale ediții, preciza că nu a văzut cinci din cele unsprezece ediții de Poesii ale lui Mihai Eminescu, îngrijite de Titu Maiorescu, în timpul vieții criticului: "Ediția a 3-a ne este cunoscută numai din următoarea notiță a lui Gh. Adamescu..."; "Ediția a 5-a nu este cunoscută..."; "Ediția a 6-a, de asemenea, nu ne este cunoscută"; "Edițiile a 9-a și a 10-a nu ne sunt cunoscute".

Toate cele unsprezece ediții, deci și cele amintite mai sus, se află în donația făcută de mine. [...]

Am resimțit, ca toți cei care iubesc cartea nu ca pe un obiect, inexistența unui sistem organizat de informare, la nivel național, în privința operei și exegezei eminesciene. În acest scop, propuneam, în anul 1988, crearea la Ipotești a Bibliotecii și Fondului Documentar Eminescu. Ofeream și nucleul: aproximativ 2.000 de titluri, rarități iar unele chiar unicate. Printr-o clauză a contractului de donație prevedeam și modul de completare a fondului: acordarea statutului de depozit legal pentru această bibliotecă, în privința tipăriturilor de și despre Eminescu. Ideea era atît de simplă încît nu o mai propusese nimeni pînă atunci!

Ion C. ROGOJANU, 25 mai 1995

Meridian biblioteconomic

Agenda EBLIDA**Alegerea președintelui și a Comitetului Executiv EBLIDA
2001 – 2003**

La Consiliul EBLIDA de la Bremen (Germania), din 11 mai 2001, Britt-Marie Häggström a fost realesă președintă, acesta fiind cel de-al doilea mandat. A fost ales, de asemeni, un nou Comitet Executiv.

“Sunt încântată să reprezint EBLIDA, această voce a bibliotecilor și a asociațiilor acestora din Europa. Recenta experiență privind Directiva UE referitoare la drepturile de autor a arătat cât de important este să ai o voce puternică, distinctă. Bibliotecile trebuie să se implice în includerea agendei europene privind informațiile în economia globală”, a spus Britt-Marie.

Din cele zece persoane care fac parte din Comitetul Executiv și care reprezintă Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Italia, Olanda, Norvegia, Portugalia, Spania și Suedia, șase sunt noi membri. Experiența profesională, combinată cu o largă reprezentare geografică, constituie garanția că EBLIDA dispune de o echipă valoroasă care își va putea duce la îndeplinire misiunea în anii ce vin.

Subiectele asupra cărora EBLIDA își va îndrepta atenția în perioada 2001 – 2002 includ:

- implementarea, la nivel național, a Directivei UE privind drepturile de autor;
- studiul Comisiei Europene asupra Directivei referitoare la baza de date;
- propuneri de modificare a regulamentelor TVA privind serviciile și informațiile electronice;
- rolul bibliotecilor în educația permanentă;
- crearea unei rețele de excelență pentru noile servicii oferite de bibliotecile publice (proiectul PULMAN finanțat de

CE).

(Sursă: **EBLIDA**)

Traducere de Aura **CONSTANDACHE**

Bibliotecile școlare în întâmpinarea nevoilor informaționale ale profesorilor și elevilor

Dr. Hermina G.B. ANGHELESCU

Programul “Biblioteca și Știința informării”
Wayne State University, Detroit, Michigan

Centrele media școlare și sistemul educațional. Evoluție

Centrele media din sistemul de învățământ au avut întotdeauna rolul lor în furnizarea de informații elevilor și studenților. În ultimele decenii aceste centre au înregistrat schimbări radicale. Obiectivul esențial al programelor media pentru bibliotecile din învățământ s-a deplasat, de la furnizarea de cărți și periodice, spre crearea unei comunități în care studiul este permanent. Centrele media au trecut de la o cantitate finită de resurse tipărite la informațiile oferite în cantități impresionante, aparent inepuizabile, de World Wide Web. Specialiștii în domeniul mijloacelor de informare au trebuit să aibă în vedere idei multe și diverse în legătură

cu felul în care urma să fie oferită informația. De la prima bibliotecă școlară și până la centrele media din actualul sistem de învățământ, a avut loc o evoluție majoră. “Bibliotecarii sunt prezenți, din era papirusului până în cea a computerelor ultraperformante... Acum, Internetul evidențiază o transformare cu totul unică, dar haotică, în tehnologia informațiilor. Această transformare, combinată cu tendința spre un proces educațional focalizat asupra elevului/studentului, bazat pe resurse (informaționale) și orientat spre investigare, a creat un climat de studiu dependent de resursele și serviciile unei biblioteci bine dotate și ale unui bibliotecar bine instruit”. (Classroom Connect, *Media Specialists: Leading the Way to Information Literacy*, pg. 1).

Scurt istoric al bibliotecilor școlare

Standardele bibliotecilor școlare au constituit întotdeauna o parte integrantă a activității de furnizare a informațiilor pentru cei care studiază. Primul set de standarde a apărut sub forma unui raport al Comitetului de Organizare și Înzestrare a Bibliotecilor, din cadrul Asociației Naționale pentru Educație (National Education Association – NEA). Acest raport a fost numit *Certain Standards*, în onoarea președintelui comitetului, Charles C. Certain, profesor de engleză la un liceu din Detroit. În 1920, Asociația Bibliotecilor Americane (American Library Association – ALA) a adoptat aceste standarde, care conțineau prevederi, cum ar fi: 1) local și dotări corespunzătoare; 2) bibliotecar calificat; 3) selecția, păstrarea și catalogarea cărților și materialelor; 4) instruire cu privire la modul de utilizare a cărților și bibliotecilor; 5) alocații anuale corespunzătoare pentru salarii, întreținerea bibliotecii și achiziția de cărți și materiale; 6) un bibliotecar pregătit pentru a fi coordonator al tuturor bibliotecilor școlare din statul respectiv (Latrobe, *The Emerging School Library Media Center: Historical Issues and Perspectives/Apariția centrului media în cadrul bibliotecilor școlare: Chestiuni și perspective istorice*, 154).

La punctul 4 se menționează rolul bibliotecii în procesul de instrucție care, însă, nu se poate compara cu standardele actuale. Existau două planuri de pregătire în domeniul bibliotecar. Unul impunea un minimum de trei convocări pe an pentru atestarea pregătirii. Cel de-al doilea, un minimum de 12 lecții pe an, la care se predau diferite materii, cum ar fi limba engleză, istorie, limbi străine etc. Conținutul lecțiilor pune accentul pe calitățile necesare muncii în bibliotecă. Bibliotecarilor li se cerea să-i învețe pe ceilalți cum pot fi folosite cărțile pentru bunăstarea socială, ca instrumente de informare, cum să aibă grijă de cărți, importanța lecturii ca "loisir" și să promoveze frecventarea bibliotecilor publice (Latrobe, 158).

Următorul set de norme a apărut în 1925. Acestea erau foarte asemănătoare standardelor din 1918, însă erau mai detaliate. Certain scria: "Modificări semnificative în metodele de predare fac necesar ca bibliotecile școlare să completeze manualul/cursul și să contribuie la îmbogățirea cunoștințelor prevăzute de curriculum-ul școlar". (Latrobe, 158). Cea de-a cincea normă se referea la instrucția necesară utilizatorilor bibliotecii. Ținându-se cont de gradul de pregătire a copiilor, aceștia erau familiarizați cu normele esențiale aplicate în bibliotecă. Aspectele evidențiate în standardele din 1925 includ: protejarea cărților din bibliotecă, amplasarea materialelor de bibliotecă, utilizarea părților componente ale unei cărți, explicații referitoare la felul în care se realizează o carte, aranjarea și clasificarea

cărților, utilizarea anumitor lucrări de referință, utilizarea catalogului. Alți copii erau invitați în diverse genuri literare: poezie, povești, scrieri umoristice, cărți cu poze, biografii, cărți de aventuri și călătorii. Obiectivul urmărit prin această pregătire bibliotecară era de a-i face pe copii să citească și să frecventeze biblioteca școlară și biblioteca publică. Bibliotecarii din școli aveau un rol pasiv, deoarece ei trebuiau doar să pună la dispoziție materialele ce aveau legătură cu subiectele studiate la orele de curs (Latrobe, 162).

Cel de-al treilea set de standarde, la nivel național, pentru biblioteci școlare, a fost primul set care nu a mai fost elaborat de NEA, ci de ALA. Tema acestui set a fost *Bibliotecile școlare, astăzi și mâine*. Primele două standarde erau dedicate promovării abilităților de informare: *Biblioteca școlară în procesul educativ* și *Servicii pentru elevi și profesori*. Biblioteca școlară începea să fie percepută ca o parte integrantă a programului educațional. Standardul "serviciilor" ilustra un punct de vedere mai apropiat de contemporaneitate. Bibliotecarii urmau să coopereze cu profesorii și se considera că trebuiau să ofere și să organizeze: un program de lectură, servicii de îndrumare și referință, elaborarea programelor școlare și organizarea materialelor necesare serviciilor de bibliotecă (Latrobe, 164).

Setul de standarde din 1960, produs de ALA, se numea *Standarde pentru programele bibliotecilor școlare*. Acesta a fost unul dintre cele mai importante seturi de norme pentru biblioteci publicate până la acea dată. Cele trei capitole mari ale acestui set se intitulau: *Biblioteca școlară și puterea ei educațională*, *Planificarea și implementarea programelor bibliotecilor școlare* și *Resurse pentru procesele de predare și învățare*. Aceste standarde au fost primele care au precizat în mod clar programul bibliotecii școlare și rolul bibliotecarului în procesul instructiv-educativ. Anvergura lor a creat o anumită rezistență în a fi acceptate și a lăsat loc unui alt set de standarde pentru biblioteci școlare, în 1969 (Latrobe, 178).

Standarde pentru programele media școlare s-a numit setul de norme din 1969 și a fost pentru prima dată când, în loc de *bibliotecă școlară*, s-a utilizat formula *media școlară*. "În tot acest proces [educațional] programul media, personalul implicat și sediul respectiv au roluri de o însemnătate vitală... Este important ca orice specialist media să participe activ la conturarea cadrului necesar pregătirii... Resursele și serviciile centrului media constituie o parte fundamentală a acestui proces educațional... Existența unor materiale numeroase, pe suporturi diferite, le oferă celor care studiază și profesorilor ocazia de a selecta, din mai multe resurse, media cele mai adecvate care să răspundă unor nevoi precise". (Latrobe, 179).

Asociația Americană a Bibliotecilor din Școli (AASL) a elaborat, în 1975, normele intitulate *Programe media: District și școală*. Atenția era îndreptată spre interdependența școlii și a districtului în susținerea centrelor media. "Programele serviciilor media au menirea de a-i ajuta pe cei care studiază să își sporească abilitatea de a găsi, produce, evalua și recurge la informațiile pe baza cărora să poată activa eficient, ca indivizi, și participa din plin la evoluția societății... personalul din domeniul media îi sprijină pe studenți, profesori și alți utilizatori ai mijloacelor de informare în realizarea obiectivului lor comun, acela de a învăța". (Latrobe, 184). Activitățile centrului media trebuie să acopere schițarea programei școlare, precum și instruirea, consultarea, informarea și administrarea.

În sfârșit, în 1988 standardele au fost înlocuite de principiile călăuzitoare intitulate *Puterea informației: Principii directe pentru programele media ale bibliotecilor școlare*. Accentul se pune pe utilizarea informațiilor iar terminologia s-a schimbat, devenind "centru media bibliotecar". Scopul acestui document este precizat în mod clar: "Proliferarea resurselor informaționale și dezvoltarea noilor tehnologii au amplificat și redefinit misiunea programelor media ale bibliotecilor școlare și rolul bibliotecarului specialist media. ASA și Asociația pentru Comunicații și Tehnologii Educaționale (AECT) au elaborat împreună noile principii ce oferă o bază filosofică solidă pentru dezvoltarea în continuare a programelor media ale bibliotecilor școlare pentru a veni în întâmpinarea nevoilor celor care studiază în secolul XXI". (Latrobe, 188). Noua misiune este aceea de a-i face pe tinerii studioși și pe membrii personalului bibliotecar să utilizeze eficient informațiile.

Elaborarea actualelor principii

Principiile directe actuale au fost redactate de AASL și de AECT în 1998 sub denumirea *Puterea informației: Edificarea de parteneriate pentru promovarea studiului*. *Puterea informației* este redactată la modul general, astfel încât centrele media (bibliotecile) școlare să își poată formula propriile idei care să răspundă cerințelor locale. *Puterea informației* "are la bază un set de nouă norme pentru însușirea științei informării, merit să orienteze și să sprijine eforturile specialiștilor media din bibliotecă în trei mari direcții: însușirea și predarea cunoștințelor, accesul la informații, administrarea programului. *Puterea informației* indică și felul în care abilitățile și strategiile privind cooperarea, conducerea și tehnologia pot susține aceste eforturi. Este subliniată importanța realizării de conexiuni cu comunitatea celor care studiază, în secolul XXI, în timp ce programul media al bibliotecilor din

învățământ va crea în rândul elevilor/studenților baza necesară educației permanente". (AASL și AECT. *Puterea informației: Edificarea de parteneriate pentru promovarea studiului*).

Provocări

După ce am urmărit istoria și evoluția bibliotecilor școlare, să vedem acum câteva aspecte ce apar atunci când încercăm să aplicăm aceste principii. Prima și cea mai importantă chestiune este finanțarea. Școlile se confruntă cu dificultăți în încercarea de a face față cheltuielilor legate de echipamentele electronice, reînnoirea bazei de date și achiziționarea de noi soft-uri. Uneori, școlile nu își permit să cheltuiască bani pentru achiziția de carte. Desigur, sunt mai multe variabile ce trebuie luate în considerație, cum ar fi statutul socio-economic al unui district școlar, eligibilitatea fondurilor federale etc. Se pare că, în general, centrele media ale bibliotecilor școlare sunt într-o permanentă nevoie de bani. Bibliotecile școlare din ținutul Hamilton, TN, au primit recent, fiecare, alocații în valoare de 3.000 USD pentru a cumpăra cărți. "E mare lucru pentru școlile noastre, deoarece unele dintre ele nu aveau nimic", declară Joyce Watson, bibliotecar la Școala Medie Loftis. Acum doi ani, mai înainte chiar ca districtul să renunțe la inspectorul pentru bibliotecă, cele 81 de școli din Hamilton își stabiliseră fiecare propriul buget. Cei 3.000 USD reprezintă mai mult decât primiseră unele bibliotecă într-un interval de timp destul de mare. În 1997, districtul a cheltuit 3 sau 4 dolari per elev pentru materiale de bibliotecă. Având în vedere că prețul mediu al unei cărți este, în prezent, 17 dolari, nu e greu de prevăzut că banii nu vor ajunge pentru prea mult timp. (Glick, *More money, for Once/Mai mulți bani, acum*, 1).

O altă provocare, căreia bibliotecarii din sistemul de învățământ trebuie să-i facă față astăzi, este promovarea materialelor tipărite în manieră tradițională. E dificil să-i faci pe tinerii care studiază să consulte cărți. Joyce Valenza, bibliotecar la o școală, spune: "Viteza de accesare este primordială. Calitatea este secundară. Când au de ales între listarea pe imprimantă de pe calculator și o carte, tinerii aleg aproape întotdeauna listarea... Chiar dacă aceasta nu constituie cea mai bună sursă. De multe ori, informația este de o calitate superioară atunci când este transmisă prin vechea tehnologie - cartea... Chiar dacă acum elevii/studenții își pot realiza proiectele utilizând doar resursele oferite de calculator, nu ar trebuie să fie așa. Atunci când se documentează în legătură cu Războiul Civil, ar trebui să li se recomande lucrările lui Bruce Catton și ale altor cărturari și ar trebui să studieze biografiile generalilor.

Când doresc informații despre balene, elevii/stu-

denții pot găsi materiale extraordinare pe Internet. Dacă, însă, demersul lor se oprește aici, ei vor fi lipsiți de cărțile bogat ilustrate și admirabil scrise de oceanografi și naturaliști (Valenza, *Let's Remember Print/Să ne amintim de tipărituri*, 1).

În încercarea lor de a-și onora fișa postului, bibliotecarii din rețeaua școlară se confruntă cu încă o situație dificilă. Un specialist media dintr-o școală este managerul bibliotecii școlii elementare, gimnaziale și liceale. Aceasta înseamnă că este șef al personalului, director financiar, achizitor, catalogator și, de multe ori, restaurator și arhivist. Acești specialiști conlucrează cu personalul didactic pentru îmbunătățirea calității orelor de curs astfel încât școala să se ridice la standardele cerute în statul respectiv. Un specialist media din învățământ este un profesor de știința bibliotecii și a informării și un colaborator. El este la curent cu ultimele tehnologii. Acestea includ cunoașterea bazei de date, abilitățile necesare pentru Internet și instruirea personalului și a utilizatorilor bibliotecii pentru operarea pe calculator. Relațiile publice pot fi incluse, de asemenea, în fișa postului. O astfel de profesie poate fi foarte stresantă și solicitantă. Mai intervine și omniprezenta inabilitate în a face față schimbărilor. Aceasta se întâmplă la toate nivelurile sistemului de învățământ. Uneori, sunt reticenți la schimbare elevii/studentii, specialiștii media înșiși, profesorii, personalul auxiliar, părinții și factorii de conducere. De regulă, specialistului media îi revine sarcina de a promova noi idei și concepte și de a le disemina în rândul utilizatorilor. Prin urmare, ce eforturi fac centrele media din școli pentru a promova un proces educațional focalizat asupra elevului/studentului, bazat pe resurse (informaționale) și orientat spre investigare?

Idei pentru înfăptuirea principiilor directoare

Unul dintre cele mai importante lucruri pe care trebuie să le facă specialistul media este să coopereze cu cadrele didactice și cu conducerea instituției de învățământ respective. Puterea informației implică faptul ca specialistul din școli să fie abordabil, să se ridice la nivelul așteptărilor cadrelor didactice prin ceea ce se realizează prin programul media al bibliotecii școlare, să devină un adevărat expert în programe de învățământ, să pună în evidență conexiunile dintre capacitatea de a opera în domeniul informațional și obiectivele vizate prin conținutul materialelor studiate, să solicite asistență din partea cadrelor didactice în vederea dezvoltării programelor media din bibliotecă, să fie flexibili și stăruitori. (*Puterea informației*, 51).

Pentru un specialist media dintr-o bibliotecă

școlară este foarte important să poată promova activitatea bibliotecii. Există multe cărți, website-uri și liste de bază al căror unic scop este acela de a oferi idei privind perfecționarea cunoștințelor în domeniul științei informării. Unele idei se referă la promovarea bibliotecii prin viu grai, la contactarea media cu ocazia unor evenimente speciale și la contactarea părinților. Unele activități destinate copiilor includ: programe de lectură în perioada de vară, invitarea unor lectori și a unor autori, televiziune prin cablu, o sesiune de comunicări cu părinții, organizarea de săptămâni tematice, de conferințe cu tineri autori, concursuri de afișe publicitare, recenzii de cărți, aniversări culturale, cititori celebri ai comunității, scrisori adresate editorilor, cabină pentru audiție povești, mese de protocol, vitrine dedicate artiștilor, competiții pe diverse teme, ateliere de operare pe computer, organizarea unui târg Internet, concursuri de pictură și de poezie etc.

Concluzii

De la 1900 și până astăzi, activitatea de furnizare de informații elevilor/studentilor și profesorilor a urmat un proces de evoluție. Standardele s-au adaptat tendințelor existente în societate. Există mai multe modalități de a oferi informații elevilor și profesorilor, dar una dintre cele mai bune este de a adera la principiile directoare din *Puterea informației: Edificarea de parteneriate pentru promovarea studiului*. Centrele media din bibliotecile școlare au multe probleme de rezolvat iar acest lucru constituie o provocare pentru bibliotecar.

Eu consider că modalitatea cea mai adecvată de a oferi informații tinerilor care studiază este de a face din bibliotecă un spațiu atractiv, de a le arăta – prin acțiuni multe și diverse – cât de antrenant este să citești cărți și să descoperi tot felul de informații. Foarte importantă este și colaborarea cu profesorii. Integrarea orelor de bibliotecă în programa școlară este calea cea mai ușoară de a-i învăța pe copii cum să obțină și să utilizeze eficient informația.

Din momentul în care cadrele didactice se vor simți atrase de resursele oferite de centrele media școlare, ele îi vor determina și pe elevi să își îndrepte atenția spre aceste resurse. În această Eră a Informațiilor, de o complexitate mereu crescândă, e greu de susținut că, în viitor, va exista pentru elevii/studentii noștri ceva mai important decât abilitatea de a deveni bine instruit în știința informării.

Traducere de Aura CONSTANDACHE

Imagine și eficiență în elaborarea metodologiei de aplicare a ISBD (A)

Doru BĂDĂRĂ

Colecțiile de carte veche constituie nu numai un punct de prestigiu pentru bibliotecile ce le dețin, vorbind contemporanilor despre o tradiție de rafinement cultural și bun gust în respectivele instituții, ci și o valoroasă sursă de informare pentru o secvență de beneficiari foarte exigenți și avizați. Valorificarea colecțiilor amintite trebuie să devină una din cele mai importante preocupări ale bibliotecilor deținătoare, indiferent de mărimea lor.

Abordând această problemă, trebuie să avem în vedere dimensiunea națională pe care ea o are, căci colecția noastră de carte veche, românească sau străină, fie ea mare sau mică, este parte integrantă a unui ansamblu mult mai mare și mai complex numit patrimoniu cultural național. În aceste condiții, este evident că sistemul ales pentru descrierea acestei categorii de lucrări trebuie să aibă ca finalitate nu numai evidențierea și valorificarea lor pe plan intern ci și pătrunderea lor în circuitul internațional al valorilor de acest fel.

Atingerea obiectivului amintit devine perfect realizabilă prin adoptarea normelor unitare de descriere recomandate de FIAB pentru descrierea bibliografică a cărților vechi ISBD (A): **International Standard Bibliographic Description for Older Monographic Publications (Antiquarian)** – 2 rev. ed. – München, London, New York, 1991. În vederea aplicării corecte și unitare a acestor norme se impune cu evidență elaborarea unei metodologii cât mai bune. Metodologia de aplicare a normelor ISBD (A) se constituie într-un instrument specific de lucru al bibliotecarului, într-o “unealtă” a sa. Pentru ca această “unealtă” să poată fi considerată de bună calitate și deci potențial eficientă, ea trebuie să răspundă tuturor solicitărilor pertinente ale utilizatorilor săi.

Încercând să recomande un sistem coerent și logic – accesibil sistemelor automatizate de gestiune și transmisie de date – de organizare a datelor de identificare a lucrărilor (monografiilor) tipărite, ISBD (A) se confruntă cu o imensă varietate de forme generate în patru secole de experiență editorială, de aici invocarea unei cantități apreciabile de cazuri, explicații complexe și, uneori, numai în aparență clare. Pentru a depăși aceste dificultăți, normativul include structural o sumă de exemple; astfel ediția din 1991 a ISBD (A), pe baza căreia purtăm discuția, cuprinde 135 de puncte ilustrate cu mai multe exemple fiecare. Exemplele propuse sunt strict la obiect, scoase din context. Dacă, de exemplu,

pentru zona a 5-a, a descrierii fizice, această soluție poate fi considerată suficient de clară, nu același lucru putem să-l afirmăm despre zonele 1 – 4, unde situațiile sunt mai complexe și deci șansa unor astfel de exemple, de a fi eficient percepute, este sensibil mai mică.

Soluția pentru sporirea eficienței practice a acestor exemple ni se pare că poate fi găsită în reproducerea paginii de titlu și/sau a altei surse de informație folosită. Pe martorul prelevat va fi marcat, printr-un procedeu al prelucrării imaginii cu ajutorul tehnicii de calcul, textul zonei sau subzonei de interes, a cărei tratare urmează să fie ilustrată cu exemplul respectiv în descrierea bibliografică ISBD (A); plasată alături de reproducerea paginii de titlu, zona sau subzona în discuție va fi marcată la fel ca pe martorul utilizat. Este de dorit ca fiecare exemplu să fie rezolvat complet, adică descrierea să continue și dincolo de zona sau subzona analizată.

Dacă exigența în alegerea exemplurilor va fi ridicată iar exemplele selecționate suficient de relevante, și vom încerca să ilustrăm fiecare caz cu un număr optim de exemple, ne gândim la cel puțin 4 pentru fiecare caz: o lucrare într-o limbă clasică, două lucrări în limbi moderne (sec. XVI – XVII) și o lucrare în limba română, vom obține un adevărat “corpus” ilustrat cu șanse să acopere marea majoritate a situațiilor posibil de întâlnit în practica de descriere a cărților vechi. Din punctul de vedere al structurii unei Metodologii astfel gândite, considerăm că exemplele, imagini și notițe bibliografice complete, vor fi grupate, în ordinea zonelor, într-o primă anexă a lucrării. În text vor fi prezentate exemplele în maniera propusă de ISBD (A), cu trimiteri la exemplul complet.

Pentru valorificarea cât mai eficientă a “corpusului” de exemple propunem un index special, în care în dreptul numărului fiecărui element din ISBD (A) se vor înscrie numerele exemplurilor în care elementul respectiv se găsește abordat, număr ce va fi, în unele cazuri, mai mare decât cel citat în text datorită faptului că toate cazurile sunt rezolvate complet, după cum am mai afirmat.

Considerăm însă că folosirea imaginii în sporirea eficienței **Metodologiei de aplicare a ISBD (A)** nu trebuie să se oprească aici, în condițiile în care specialiștii în prelucrarea cărții vechi sunt destul de puțini și, în tot cazul, nu sunt prezenți în toate bibliotecile care dețin fonduri de astfel de carte. În aceste condiții credem că, cel puțin pentru unele definiții din capitolul 02, prezența ilustrației este binevenită. De asemenea, pen-

tru capitolul 04, surse de informare, alcătuirea unui mini album ilustrat care să reproducă 3 – 4 exemple pentru fiecare categorie de sursă de informație: pagină de titlu, pagină de gardă, colofon etc. este la fel de benefică.

Eficiența Metodologiei va fi sporită în mod cert de un sistem de anexe în care ilustrația este chemată să joace un rol important. Vom enumera astfel numai câteva din multiplele posibile anexe: schema părților componente ale unei cărți; schema de formare a caietelor tipografice pentru diferite formate; vocabular ilustrat de termeni bibliofili; catalog de legături; tabel cu alfa-

Orizonturi

O lucrare de referință în biblioteconomia românească

Cunoscut mediului biblioteconomic românesc drept unul din puținii specialiști universitari în biblioteconomie și istoria cărții, dl. Gheorghe Buluță – autor a numeroase studii și articole – “recidivează” în anul 2000 cu o lucrare de referință, o întreprindere

de mare curaj în condițiile precarității informației și, mai ales, a diseminării surselor într-un spațiu greu accesibil. Este vorba de *Scurtă istorie a bibliotecilor din România*, apărută la prestigioasa Editură Enciclopedică. Deși intitulată *Scurtă istorie a...* ea cuprinde un uriaș volum de informație plurivalentă, condensată în capitole și subcapitole însoțite de izvoarele documentare. Ceea ce-i dă lucrării atracție și originalitate este faptul că autorul nu se rezumă numai la istoricul bibliotecilor ci face referiri, prin ample digresiuni, la achiziția de carte, la organizarea învățămîntului, la aspecte inedite din viața personalităților vremii, precum și amănunte privind istoria mentalităților și a curiozităților de lectură. Alături de rigoarea metodologică, spiritul sintetic, acribia și propensiunea spre exhaustivitate a pasionatului împătimit de domeniu stau aptitudinile literare, confirmate de frumoase pasaje abordate cu retorică de literat, dar fără a neglija solidaritatea dintre interpretare și adevăr.

Primul pas în afirmarea bibliotecilor pe teritoriul țării noastre este dificil de fixat în timp din cauza vidului de informație, spre deosebire de alte spații culturale (Occidentul, de pildă) unde lucrurile stau altfel. În

betele chirilic, grecesc și gotic, acesta cu mai multe exemple din secole diferite, însoțite de transcrierea/transliterarea în alfabet latin; tabel cu sistemul de cifre romane, slove-cifre chirilice și litere-cifre grecești cu echivalența în cifre arabe.

O **Metodologie de aplicare a ISBD (A)** cu un set de exemple judicios ales, după schema propusă mai sus, și complet ilustrat, însoțită și completată de un sistem de anexe cât mai amplu, va conduce la realizarea unui instrument suficient de performant pentru ca, într-o fază inițială, să poată servi și drept manual de descriere a cărții vechi.

Liviu BUTUC

această situație nu se pot emite decît ipoteze, supoziții asociative. Autorul presupune, pentru antichitate, existența unor biblioteci particulare aparținând alogenilor (cazul lui Ovidiu – poet latin exilat la Tomis).

Răspîndirea creștinismului și a unor lăcașe de cult similare creează premisele apariției unor modeste colecții de cărți de cult la sfîrșitul secolului III și începutul secolului IV, dar informațiile sunt aproape inexistente. O cronologie a bibliotecilor medievale franceze începe cu consemnarea – în anul 754 – “a unui legat testamentar al lui Wandon, abate de Saint Wadrille”, prin care acesta lasă un considerabil număr de manuscrise mănăstirii sale, pentru ca în anul 786 să apară prima mențiune documentară a bibliotecii lui Carol cel Mare.

În secolele XII – XIII se constată expansiunea catolicismului spre est, dar și tendința de asimilare lentă a culturii occidentale latine. Pe acest fond documentele atestă și prima bibliotecă din Țările Române, aceea a mănăstirii cisterciene de la Igniș în Transilvania sfîrșitului de secol XII. Această mănăstire, filială a abației burgunde de la Pontigny, va înființa, între anii 1202 – 1207, o filială la Cîrța, în Țara Făgărașului, dotată, la rîndul ei, cu o colecție de carte. Aceste două biblioteci conțineau scrieri de ritual, teologice, dar și Seneca, Cicero, Suetoniu, Quintilian ș.a.

Următoarele biblioteci apar atestate la mănăstirea franciscană din Oradea întemeiată, probabil, între anii 1232 – 1240 și la catedrala din Alba Iulia (1277). Și acestea conțineau cărți manuscrise, caligrafiate pe pergament, cu tematică religioasă pentru lectura călugărilor.

Prima bibliotecă școlară se presupune a fi apărut în secolul XI, simultan cu apariția unei școli la Cenad –

Urbs Morissena, capitala voievodatului lui Achtum. În secolele XIV – XV – odată cu organizarea învățămîntului în mănăstiri și școli capitulare la Oradea, Sebeș, Baia Mare, Mediaș – se dezvoltă și rețeaua de biblioteci monahale și școlare și apar biblioteci particulare, mai cu seamă domnești și boierești. Dintre cele din urmă cele mai importante sunt biblioteca lui Matei Corvin – rege al Ungariei (1458 – 1490) – și biblioteca episcopului Vitez János de la Oradea. Tot în această perioadă începe și laicizarea colecțiilor, iar un document din anul 1419 atestă apariția bibliotecarului plătit care se ocupă de colecția bibliotecii catedralei din Oradea. El se numea Antal și provenea din comuna Valea lui Mihai. Era remunerat cu 25 forinți lunar.

Primul catalog manuscris de bibliotecă este atestat la biblioteca bisericii “Sfînta Fecioară Maria” din Sibiu, oraș cu vechi tradiții în dezvoltarea bibliotecilor religioase medievale. Această colecție dispunea, încă din anul 1376, de peste 100 de volume cu tematică ecleziastică, dar și laică.

În Țara Românească, în secolul XIV, se constituie o rețea de mănăstiri care culminează, în anul 1359, cu întemeierea Mitropoliei Țării Românești. Renumite sunt: Vodița, Tismana – ctitorite de cuviosul Nicodim – și Cozia, ctitorie a domnitorului Mircea cel Bătrîn (1386 – 1418). Fiecare avea cîte o bibliotecă, iar pe lângă Mănăstirea Cozia funcționa și o școală. Pe la 1497 banul Barbu Basarab ridică Mănăstirea Bistrița și o dăruiește cu o frumoasă colecție de manuscrise, în general cărți de cult, scrieri dogmatico-polemice, lucrări filocalice, hagiografii etc. În Moldova, la începutul secolului XV, este cunoscut *Scriptoriul de la Neamț* în care se copiau manuscrise pentru înzestrarea mănăstirilor. În această trudnică muncă de multiplicare manuală se remarcă Gavril uric, “primul mare artist și om de cultură român căruia i se datorează adevăratul început al artei cărții manuscrise, al miniaturii românești”, cu principala sa lucrare *Tetraevangheliarul*

Pagină din *Psaltirea* în versuri a Mitropolitului Dosoftei, 1673

din 1429, azi în Biblioteca Bodleiană din Oxford.

La Mănăstirea Putna – ctitorie a lui Ștefan cel Mare – funcționează și o “școală de cărturărie slavonă”.

Apariția tiparului – cu posibilitatea multiplicării cărților – are ca efect creșterea numărului de colecții și a difuzării, clerul rămînînd însă categoria cea mai privilegiată în acest sens. Activitatea tipografică în Transilvania se leagă de numele diaconului Coresi care, în anul 1559, se stabilește la Brașov și înființează un complex cultural: școală – bibliotecă – tipografie. Întreprinderea lui Coresi este dublată, în 1547, de inițiativa editorului și tipografului Johannes Honterus, de construcție a unei biblioteci școlare lângă Biserica Neagră – “prima clădire din Transilvania ridicată anume pentru a fi bibliotecă”. Pe la 1575 această bibliotecă deținea 600 volume, din care 70 de manuscrise. În anul 1581 este consemnată și cea mai mare bibliotecă școlară din Transilvania: biblioteca Universității iezuite din Cluj.

În Moldova, în secolul XVI, domnul Iacob Eraclid (Despot Vodă) creează la Hîrlău o școală superioară și o “bibliotecă apuseană”, iar în anul 1562 fondează, la Cotnari, o “schola latina”. Era o încercare de inaugurare a unui “moment renașcentist” pe fondul expansiunii ideilor reformei spre est.

În secolele XVII – XVIII Renașterea produce profunde mutații în conștiința europeană laică, dar influența bisericii se menține. Se dezvoltă în continuare bibliotecile mănăstirești (Dragomirna, Antim, Neamț), dar apar acum și biblioteci savante particulare, boierești și domnești. De o mare reputație în epocă se bucură biblioteca de la Mărgineni a eruditei familii Cantacuzino și biblioteca princiară a domnitorului Constantin Brâncoveanu (1688 – 1714). În anul 1693, Brâncoveanu fondează mănăstirea Horezu și o dăruiește cu prețioasa lui bibliotecă, plus 2 exemplare ale *Bibliei de la București*, editată de unchiul său Șerban Cantacuzino. Biblioteca domnească de la Horezu – care trebuia să primească un exemplar din fiecare carte

Istoria Imperiului otoman de D. Cantemir, ediția germană

tipărită în țară, anticipând astfel depozitul legal – dispunerea de o colecție cu mare diversitate tematică.

Alături de componenta teologică, istoriografia legată de interesele politice și diplomatice ocupa un loc important. Apoi, colecțiile familiei Mavrocordat cu peste 1.400 tipărituri, care “ilustrau difuzarea ideilor umanismului și ale iluminismului”.

În Transilvania sunt relevante colecțiile private care vor face trecerea către bibliotecile publice. Dintre acestea amintim: biblioteca lui Ignatius Báltthyány care va avea și destinație publică; biblioteca erudită și poliglotă din Tîrgu Mureș a cancelarului Samuel Teleki (40.000 volume) care va fi deschisă publicului în anul 1802; bibliotecă de la Sibiu a baronului Samuel Bruckenthal, fost guvernator al Transilvaniei între anii 1777 – 1781, devenită publică în anul 1817.

Spre sfîrșitul secolului XVII apar și primele instituții de învățămînt superior dotate cu biblioteci adecvate. Astfel, în anul 1678, stolnicul Constantin Cantacuzino înființează “o academie domnească” în care se studiau logica, retorica, poetica, latina și greaca. Aceasta a stat la originea învățămîntului superior românesc și a bibliotecii naționale, formată de Alexandru Ipsilanti, prevăzută și cu un regulament de funcționare. Între 1707 – 1714 la Iași se înființează “Academia Domnească”.

Secolul XIX este secolul bibliotecilor, îndeosebi publice, după Revoluția Franceză și ascensiunea burgheziei, conștientă de puterea informației. Cultura grecească (fanariotă) începe să fie înlocuită cu cea franceză. După anul 1830 se tipărește și carte românească: I.H. Rădulescu la București și Gh. Asachi la Iași. Apar primele librării cu cabinete de lectură “cu un public subțire”, dar și unul popular. Se înmulțesc și se dezvoltă bibliotecile de familie nobilă ca: biblioteca miclăușeană amplificată de logofătul Dimitrie Sturdza, care va ajunge la circa 60.000 volume; biblioteca lui Scarlat Rosetti, care se preocupă de stimularea lecturii și educației adulților prin așa-zisele “școli duminicale”.

Se afirmă acum și bibliotecile micii burghezii (colecțiile Oltelnicianu și Zacharia Antonescu), precum și ale unor intelectuali de vază: biblioteca filologului și lingvistului Timotei Cipariu, considerată cea mai mare bibliotecă românească particulară; biblioteca episcopului Dionisie al Buzăului; bibliotecile revoluționarilor intelectuali (N. Bălcescu, D. Bolintineanu, I.H. Rădulescu, C. Bollic și C. Negruzzi ș.a.), urmate mai târziu de cele ale lui M. Eminescu, Titu Maiorescu (cu pierderi irecuperabile în decembrie 1989) Al. Odobescu, biblioteca familiei Brătianu, specializată în istoriografie etc.

În prima jumătate a secolului XIX își fac apariția primele biblioteci ale societăților culturale și de lectură, cum era “Casina Română”, înființată în 1835 de burghezia brașoveană cu scopul de “cultură și petrecanie”. Îi urmează biblioteca “Societății de lectură a

domnișoarelor din Brașov” și biblioteca gimnaziștilor din Cernăuți pentru tinerii studioși însuflețiți de Aron Pumnul. Aici îl găsim în anul 1866 ca bibliotecar pe M. Eminescu. Asemenea biblioteci mai apar la Cluj, Făgăraș, Turda, Hunedoara și chiar la sate (Forăști-Suceava). Pentru studenții români care studiau la Viena societatea “România Jună” înființează o bibliotecă al cărei prim bibliotecar a fost, în anul 1871, nimeni altu decît M. Eminescu. ASTRA, înființată la Sibiu cu scopul ridicării nivelului cultural al românilor, pune bazele bibliotecii din Sibiu, precum și ale unei rețele de biblioteci rurale – “poporane” – astfel că la sfîrșitul secolului al XIX-lea funcționau în Transilvania circa 250 de biblioteci și societăți de lectură. Stimulată de prevederile generoase ale Regulamentului organic, Biblioteca Colegiului Sf. Sava, înființată în 1836, devine accesibilă “pentru întrebuintare obștească”, își dezvoltă colecțiile, iar din 1845 va juca și rolul de bibliotecă națională. În anul 1869 este elaborat *Regulamentul pentru bibliotecile publice* și adoptat la inițiativa lui N. Krețulescu. Prin acest regulament Biblioteca Colegiului Sf. Sava se va transforma în Biblioteca Centrală a Statului pînă în anul 1901, cînd Biblioteca Academiei îi preia patrimoniul și prerogativele de bibliotecă națională.

După Unirea Principatelor se deschid biblioteci publice și în alte orașe ale țării: Botoșani (1882), Călărași (1883), Brăila (1881), Buzău (1893), Galați (1889), iar din 1898, la inițiativa ministrului instrucțiunii publice Spiru Haret, alte 320 de biblioteci populare pe lîngă școlile rurale. Tot în acest secol apar și se dezvoltă bibliotecile specializate și universitare: “Cercul ieșean de citire medicinală din Iași” (1830); Biblioteca Institutului de agricultură de la Pantelimon (1853); Biblioteca Ministerului de război (1860); Biblioteca Academiei Române, fondată în 1866 și inaugurată în anul 1867; Biblioteca Universității din Iași – înființată de Mihail Sturza și deschisă în anul 1841; “Fundația Universitară Carol I”, inaugurată în anul 1895, cu circa 4.000 de volume, donate de rege și de regină, care va îndeplini și rolul de bibliotecă centrală universitară.

În secolul XX, mai ales după primul război mondial, în condițiile teritoriului întregit, se continuă dezvoltarea bibliotecilor și a lecturii publice pe aceleași coordonate afirmate anterior. De exemplu, în Transilvania anului 1900 funcționau 54 de biblioteci publice românești, iar în 1911, 442, ceea ce arată consecvența programului ASTREI. Acum se răspîndește și ideea construirii de ansambluri culturale care să integreze și bibliotecile publice. Primele de acest gen se construiesc la Tîrgu Mureș, Turnu Severin, Arad.

Între anii 1924 – 1927, “Casa Școalelor” a organizat și înzestrat 7.436 de biblioteci populare și școlare cu peste 1,3 milioane volume. Fundația culturală “Principele Carol”, înființată în anul 1921, va acționa și ea pentru dezvoltarea căminelor culturale și a bibliote-

cilor sătești, cu rol important în organizarea lecturii publice. În anul 1932, la inițiativa marelui savant Nicolae Iorga, se va da și o lege privitoare la biblioteci. Prin această lege “autoritățile locale aveau datoria de a înființa câte o bibliotecă publică în fiecare oraș sau comună, altfel refuzându-li-se bugetul”. În ciuda acestui fapt, în deceniul patru România nu dispunea de un sistem de biblioteci apt să acopere întreg teritoriul țării.

Dezvoltarea mișcării muncitorești relevă ca obiectiv prioritar instruirea claselor defavorizate. Așa se face că în anul 1941 Direcția “Luptă și Lumină” a Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale va scoate *Îndreptarul bibliotecilor muncitorești* și va pune în aplicare crearea a 100 de biblioteci pentru muncitori.

După cel de-al doilea război mondial, așa după cum se știe, în România se instalează un nou regim politic, după intrarea țării în sfera de control sovietică, cu impunerea unor modele tip. Modelul cultural sovietic “acceptat” acum se baza pe o deșănțată propagandă în favoarea URSS și a noului regim, pe epurare și cenzură, pe interzicerea acelor lucrări “inadecvate” noii puteri. În acest sens comisia de aplicare a art. 16 din Convenția de armistițiu a emis 2 cataloage cu publicații scoase din circulație pînă în 1945 și, respectiv, pînă în 1948. Catalogul din 1948 cuprindea 8.000 de titluri interzise sau trecute la fonduri speciale. Pe baza acestui act au fost eliminate din biblioteci numeroase documente, au fost epurate, comasate ori desființate biblioteci de învățămînt, religioase, colecțiile regale și ale marilor familii boierești, urmate la scurtă vreme de fundațiile și societățile culturale care nu mai erau compatibile noilor dogme și realismului socialist proletcultist. În anul 1959, prin hotărîrea nr. 1542 a Consiliului de Miniștri, se stabileau măsurile ce trebuie

luate pentru îmbunătățirea activității bibliotecilor din România. În baza acestei hotărîri, după modelul sovietic, s-a constituit “Camera cărții” care urma să organizeze depozitul legal și configurarea unui sistem de biblioteci publice: “anual câte 300, mai ales în mediul rural”. Obsesia culturii de masă și considerentele de ordin propagandistic, care vizau “formarea omului nou”, au favorizat construirea de noi cămine culturale și biblioteci sătești, municipale și orașenești, dezvoltarea Bibliotecii Centrale de Stat (înființată în 1955) și Biblioteca Academiei Române, a bibliotecilor de învățămînt și cercetare, sindicale etc.

În ciuda diminuării ritmului de amenajare și construire de noi biblioteci – începînd cu anul 1970 – a imposibilității reîmprospătării și întineririi fondurilor marcate de ideologia oficială, precum și a dificultăților materiale prin care treceau aceste instituții, autorul, consecvent obiectivității cercetătorului, nu se sfiște să afirme că “totuși, în anul 1984, sistemul bibliotecilor din România reunea 20.575 de unități, din mai multe rețele: biblioteci școlare (10.623); biblioteci publice (6.337); biblioteci specializate (3.568); biblioteci centrale universitare (3); biblioteci naționale (2).

Ce s-a întîmplat după evenimentele din decembrie 1989 cu bibliotecile românești autorul lasă în seama generațiilor viitoare. Semnificativ este faptul că “noua eră” a început, printre altele, și cu un bibliocid (premonitoriu?), mitralierea și incendierea Bibliotecii Centrale Universitare la ordinul unui revoluționar care, ulterior, ajunge ministru al culturii. Credem că imaginea de pe prima copertă este mai mult decît sugestivă. Încheiem acest referat-recenzie invitînd pe toți colegii de breaslă să lectureze această lucrare căreia nu i se poate “reproșa” decît marea densitate de informație.

Toulouse-Lautrec – *Jane Avril*, afiș, 1893

Toulouse-Lautrec – *Jockey-ul*, 1899

Agenda culturală

Cultură și Cartier

Tonitza – Chemare pentru copii

Deși a trecut ceva timp de la aniversarea în aprilie a 115 ani de la nașterea pictorului Nicolae Tonitza, cred că suntem datori să marcăm, fie și retrospectiv, evenimentul cultural desfășurat la Biblioteca "I.L. Caragiale". Este vorba de un Concurs de desene finalizat cu o expoziție vernisată odată cu Festivitatea de premiere la care au participat elevi ai Școlii nr. 19 și elevi ai Școlii de Artă nr. 4. Tematica s-a inspirat din lucrările artistului aniversat, existând libertatea de tehnică și de stil.

Premiile generoase, constând în cărți, jucării și articole de papetărie, au putut fi acordate cu sprijinul câtorva sponsori – cărora le mulțumim cu această ocazie: Editura Corint, Fundația Ion Creangă, Asociația Mulatrilor din România, McDonald's. Un ajutor prețios de colaborare a venit din partea a doi profesori de pictură de la ambele școli, între care, în juriu, doamna Mihaela Dumitru. De asemenea, din juriu a mai făcut parte tânărul pictor Ionel Boicu și bibliotecarele Nina Vasile, Rodica Ambrușan (organizatoarea concursului).

Să spun acum despre cei 50 de copii minunați care au înveselit sala de lectură: între 10 și 13 ani, talentați, sărguincioși și sensibili, cu o imaginație incredibilă uneori, bine pregătiți pentru un test de informație culturală referitoare la pictorul Tonitza; împreună cu profesorii lor, cu părinții lor, au așteptat, cu siguranță emoționați, cele 18 (!) premii conform celor 6 secțiuni: "profesioniști"/"amatori" (Școala nr. 4, respectiv Școala nr. 19), 10 – 11 ani, respectiv 12 – 13 ani, "portrete" și "peisaje". Să dau câteva nume remarcate: Horia Stan (13 ani) – premiul I, portret; Carolina Dinu (13 ani) – premiul I, peisaj; Alexandra Rotaru și Adriana Stan – premiile II, peisaj; Laura Mihăilă – premiul II, portret; Alexandra Bacalu (10 ani) și Mihaela Raluca Ionescu (13 ani) – premiile III; Marina Ion, Edwin Tuzlar și Costin Buterez – premii speciale.

Lucrările au putut fi văzute timp de o lună pe panourile de expunere din sala de lectură a Bibliotecii "I.L. Caragiale". O înfimă parte veți vedea și dumneavoastră, cititorii, în paginile revistei de față.

Copiii între tradiție și viitor

Și, din nou, retrospectiv, mă întorc și spre programul de vară pentru copii sub semnul Proiectului **Cultură și Cartier**, desfășurat la Biblioteca "I.L. Caragiale", în lunile iulie – august. Timp de patru ore săptămânal sau uneori de două ori pe săptămână, au avut loc: jocuri, concursuri în interiorul instituției dar și în parcurile din zonă – Icoanei, Ioanid, ateliere de îndemânare manuală cu tema "Orașul viitorului", confecționări de măști pregătite pentru atelierul de teatru construit în principiu pe evocarea scriitorului aniversat în luna iulie – Petre Dulfu. În final, "Festivalul viitorului" i-a reunit pe cititorii mici ai bibliotecii, într-un neuitat carnaval cu personaje de basm proiectate în imaginea unui viitor din care roboții umanoizi (androizii!) nu lipsesc. Un trecut al zânelor care se înțelege cu un viitor al tehnicii! Oare nu au dreptate copiii?

N-au lipsit muzica, dansul, probele pe echipe. Jocul dar și lucrul, distracția dar și cultura, antrenamentul fizic dar și mental, au fost îmbinate și s-au armonizat în programul organizat de către Rodica Ambrușan și Nina Vasile, un program care a captivat și a format o echipă de prieteni dar și de noi cititori ai bibliotecii.

Toți copiii s-au bucurat de mici amintiri din vara aceasta caniculară: diplome de participare la programul dedicat lor; de fapt, diplome fantezii: de zâne, prinți, roboți...

Concursul de desene și Programul de vară sunt doar câteva dintre evenimentele speciale organizate la Biblioteca "I.L. Caragiale". Constant și în formula lui săptămânală continuă și Atelierul de creație înăuntrul căruia cresc sau se nasc creatorii cei mai tineri. Despre aceștia însă, într-un număr viitor al revistei.

Nina VASILE

Catalog

Ovidiu DRIMBA, *Istoria teatrului universal*

Editura Saeculum I.O., București, 2000, 351 pp., 79.000 lei

... *Cele douăzeci și cinci de secole care ne despart de Eschil demonstrează convingător că teatrul a fost căutat, stimat, iubit de spectator, întotdeauna când a știut să-i ofere acestuia ceea ce îi trebuia: adică să-i sugereze coordonate de gândire și să-i ofere puncte ferme de echilibru moral. Asemenea trecutului, nici în prezent nu suferă de o adevărată "criză de public" teatrul care, dând spectatorului alimentul spiritual necesar, își asumă prin aceasta o nobilă funcție culturală.*

Giorgio VASARI, *Viețile celor mai de seamă pictori, sculptori și arhitecți*

Editura 100+1 Gramar, traducere și note de Ștefan Crudu, București, 2000, 463 pp.

... *Istoriografiile italieni, și îndeosebi cei din Cinquecento, în afara descrierii evenimentelor din viața țărilor și a popoarelor, încep să oglindească în profunzime omul, în raporturile sale cu istoria, să-i traseze un portret complet. Așa debutează în literatura Italiei un lung șir de autobiografii și de biografii, de descrieri ale vieților personajelor vestite, ale marilor personalități [...] Opera pictorului și arhitectului aretin Giorgio Vasari (1511 – 1574) poate fi considerată drept cea mai importantă din această lungă serie de Vieți ale secolului. [...] Este un imens tezaur de informații care și astăzi pot fi considerate ca inestimabile. (Alexandru Balaci)*

Mihai GRAMATOPOL, *Arta romană în România*

Editura Meridiane, București, 2000, 351 pp., 30.000 lei

Fireasca noastră curiozitate nu e atrasă atât de ce s-a întâmplat ori de cum s-a întâmplat, ci de în ce fel de context a survenit cutare eveniment ori proces al devenirii istorice, care era imaginea acelei lumi trecute, la un moment dat al ei, fapt care dovedește atât sentimentul adânc al unității spirituale europene, dar și dorința mereu flămândă de a ști mai multe despre ceea ce suntem decât despre ceea ce vom fi...

Pentru a putea fi citită și a satisface ca viziune posibilă, astfel de carte trebuie scrisă la sfârșitul unei vieți cărturărești, când dincolo de cărțile din care se fac cărțile autorul a parcurs el însuși de visu monumentele despre care scriu cărțile. Și nu numai pe cele ale contextului geografic-istoric la care se referă anume rândurile sale, ci și pe acelea ale civilizației căreia acesta i-a aparținut, adică cea a Imperiului roman. (Mihai Gramatopol)

Larousse. *Dicționar de curente picturale*

Editura Niculescu, prefață de André Chastel, traducere de Irina Mihăilescu de Hillerin, București, 2000, 344 pp., 200.000 lei

Această lucrare, realizată de o echipă de specialiști (muzeografi, profesori universitari, istorici de artă), prezintă curente, tendințele și mișcările picturale, de la goticul internațional la Noii fauvi, de la manierism la suprematism și la realismul socialist.

Dicționarul mai cuprinde articole despre marile centre culturale și influențele pe care le-au avut în epocă (Școala de la Avignon, Școala de la Bauhaus), despre genuri (nudul, portretul, peisajul, natura moartă) și despre diversele tehnici la care au recurs artiștii pentru a-și realiza operele, de la dripping la trompe l'oeil și monocromie.

Calendar

Ioana CRISTACHE PANAIT, Arhitectura de lemn din județul Hunedoara

Editura ARC 2000, București, 2000, 254 pp., 60.000 lei

Cunosc toate lucrările publicate privitoare la arhitectura de lemn ale doamnei Ioana Cristache Panait, întocmite cu o rigurozitate perfectă, pe baza unor intense și îndelungate cercetări de teren.

Publicarea lucrării exhaustive pentru județul Hunedoara întocmită în cadrul Institutului de Istoria Artei al Academiei constituie o încununare a vastei sale activități în acest domeniu și un valoros act de cultură. (Acad. Grigore Ionescu)

Bruno ZEVI, Codul anticlasic. Limbajul modern al arhitecturii

Editura Paideia, traducere de arh. Ana Gabriela Tabacu, București, 2000, 69 pp., 38.000 lei

Bruno Zevi este unul dintre cei mai importanți teoreticieni europeni ai modernității arhitecturale. Om de stânga, antifascist până la a considera că și simetria are coloratură ideologică totalitară, autorul a devenit suficient de lucid în lucrările sale de senectute spre a îngădui drept de cetate și altor forme de expresie decât acelea canonizate de modernism; pe acestea din urmă a ales dr. arh. Gabriela Tabacu, traducătoarea cărții, să le prezinte publicului românesc, cu permisiunea acestui "monstru sacru" care este autorul cărții.

Ion ENCUȚ, Greutatea cercului

Editura Pro Transilvania, București, 2000, 60 pp.

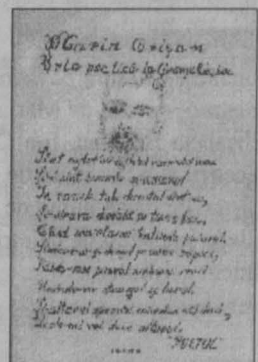
... Poezia scrisă de Ion Encuț e a unui autor care nu se revendică nici unui curent literar, deci nu poate fi judecat cu formule critice sacramentale. Poate că evocarea și invocarea cercului ne duce la acele "beautés régulières" ale clasicismului și geometriei carteziene, care la Ion Encuț înglobează deopotrivă nostalgiile romantice, peisajul și atmosfera românească a tradiționalismului, unele cochetării cu modernismul și chiar cu postmodernismul.

Din aceste combinații fericite făcute cu sufletul poetului și luciditatea cercetătorului s-au născut poeme care incită la lectură și asigură autorului un loc durabil în memoria cititorului. (Prof. dr. Tudor Opreș)

Maria CRIȘAN, Arta poetică la George Coșbuc

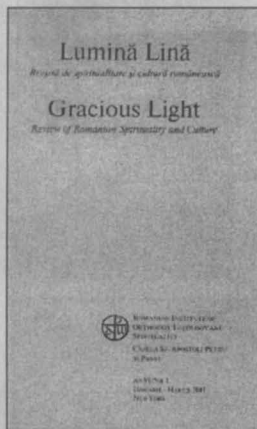
Editura Crater, București, 2000, 216 pp.

Lucrarea despre prozodia lui Coșbuc, cel mai adânc cunoscător al prozodiei clasice și totodată cel mai bogat metrician al nostru, până la virtuozitate, semnată Maria Crișan, mi se pare de un deosebit interes, atât pentru cadrele didactice de azi, insuficient pregătite sub acest raport, cât și pentru întregul public, iubitor de poezie și admirator al lui Coșbuc. Publicarea acestei lucrări mi se pare dintre cele mai binevenite. (9/9/1984 – Șerban Cioculescu)

NOTĂ: Cărți achiziționate de Serviciul Dezvoltarea Colecțiilor al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" București

Publicații primite la redacție

Lumină Lină

Ne-a sosit din New York revista bilingvă, de spiritualitate românească **Lumină Lină – Gracious Light**, numerele 1 și 3 din anul acesta – nr. 1 cu câteva luni în urmă, nr. 3 de curând. Așa cum subliniam și pe marginea numerelor primite anii trecuți, revista, condusă de poetul și preotul Theodor Damian, însumează, în pagini bine structurate, aspecte culturale laice și bisericești, de literatură și plastică, lucrări de beletristică, recenzii, cronici, consemnări, într-un mănunchi de colaborări care deschid un tărâm spiritual peste mări și oceane. Colaborări din țară și din spațiul american ilustrează tendințe, evenimente și întâmpinări critice dintr-un spațiu cultural, pe cât de divers pe atât de unitar.

Predica Pr. Theodor Damian și documentarul-eseu *Călugărul Varlaam de sub Carpați* semnat de Vasile Grosu din Chișinău, studiile eminesciene de Lucia Olaru Nenati, Gruia Novac și Mihaela Albu, eseurile *Mituri biblice în dramaturgia românească* de Doina Ungureanu, *Singurătatea trestiiilor gânditoare* de Mihaela Malea Stroe și *Ortodoxia, înălțarea omului la Dumnezeu*, opiniile exprimate de Antiona Grecu (*Dreapta credință*) și Napoleon Săvescu (*Strămoșii arieni*) – sunt numai câteva puncte orientative din bogatul sumar al nr. 1, pe care le consemnăm alături de poeziile semnate de George Alexe, Gellu Dorian, Ion Iancu Lefter, Mihai Bradu, Theodor Damian, Maria Zubritski, Elena Tomescu, Dorin Ploscaru, Adela Popescu, Mira Lupeanu, Adrian Bucurescu, Laurențiu Andronic, ori de proza *Patriarhul* de Corneliu Filip.

În nr. 3, în același orizont de preocupări, întâlnim nume noi, ca Mircea Itu (*Mircea Eliade despre fenomenologia sacralului*), Pr. Prof. Dr. Cezar Vasiliu (*Aspecte creștine în lirica eminesciană*), Mirela Roznovanu, Ion Murgeanu, Liviu Georgescu (poezie), Constantin Severin (*Scoala de artă medievală de la Putna*), precum și comemorări, reportaje și o bogată "Antologie de cenuclu".

Ne exprimăm încă o dată bucuria pentru lumina spiritului pe care prestigioasa revistă newyorkeză continuă să o răspândească în cele două graiuri, pe cât mai multe meridiane.

Rostirea românească

Primim din Timișoara nr. 4-5-6 (aprilie – mai – iunie 2001) al revistei **Rostirea românească**, pe care poetul Anghel Dumbrăveanu, cu strădania și sacrificiul cunoscute numai de el însuși, o scoate, iată, în al șaptelea an de apariție. Concepută la Sibiu, de Mircea Tomuș și Anghel Dumbrăveanu, ajunsă în ultimii ani în Banatul unde-i stă bine unei publicații să fie *fruncea* în frontul revistelor românești, între timp istoricului literar și dramaturgului Mircea Tomuș revenindu-i nobila misiune de a reînvia din propria cenușă revista "Transilvania", această "Rostire..." pare a fi pe nedrept puțin cunoscută de confrății din centrele culturale ale țării.

Semnalăm în acest ultim număr studiul *Creația artistică brâncușiană în contextul ideatic-cognitiv al secolului XX* (II) de Dumitru Daba, rubrica "Povestea vorbei" cu studiul asupra versificației eminesciene *Noaptea de culori flămândă* semnat de G.I. Tohăneanu, poeziile inedite de Dimitrie Stelaru, Modest Morariu și Virgil Mazilescu, o scrisoare inedită de Petre Pandrea, *Introducere în studiul poeziei lui Dimitrie Stelaru* de Ileana Marinescu, cronica literară semnată de Adrian Dinu

Rachieru (*Despre paradoxismul stănescian*) și Ion Pachia Tatomirescu, pe marginea poeziei lui Anghel Dumbrăveanu, *Tabăra romană* – proză de Marian Drumur, poezii de Ion Horea, Anda Maria Neagoe, Ion Popescu Brădiceni, George L. Nimigeanu, Elisabeta Bogătan, Ion Căliman, Spiridon Popescu, Viorel Chițea, Laura Gheorghiu, Gelu Vlașin, Marian Oprea, precum și recenzii și o "consultație pentru bacalaureat" la *Iona* lui Marin Sorescu.

Pe lângă nume de prestigiu ale literaturii române, revista timișoreană are meritul de a publica multe nume noi, condeie tinere, în pagini de beletristică ori în coloanele recenziilor, impunând cu autoritate valori și opinii pe care le salutăm cu un sentiment confratern.

Calendar

septembrie 2001

- ◆ septembrie 1716. 285 de ani de la moartea mitropolitului **Antim Ivireanu** (1650 – sept. 1716)
- ◆ 2 septembrie 1861. 140 de ani de la nașterea lui **Mircea Demetriade**, poet și dramaturg (2 sept. 1861 – 11 sept. 1914)
- ◆ 4 septembrie 1896. 105 ani de la nașterea lui **Antonin Artaud**, poet, dramaturg și eseist francez (4 sept. 1896 – 4 mart. 1948)
- ◆ 5 septembrie 1921. 80 de ani de la nașterea lui **Adrian Marino**, critic și teoretician literar
- ◆ 6 septembrie 1906. 95 de ani de la nașterea lui **Nicolae Bucliu**, compozitor (6 sept. 1906 – 18 apr. 1974)
- ◆ 7 septembrie 1866. 135 de ani de la nașterea lui **Tristan Bernard**, scriitor francez (7 sept. 1866 – 7 dec. 1947)
- ◆ 7 septembrie 1881. 120 de ani de la moartea lui **Sidney Lanier**, scriitor american (3 feb. 1842 – 7 sept. 1881)
- ◆ 7 septembrie 1911. 90 de ani de la nașterea lui **Alexandru Bistrițianu**, istoric literar și folclorist (7 sept. 1911 – 3 iul. 1976)
- ◆ 8 septembrie. **Ziua Internațională a Alfabetizării**, sărbătorită din 1966
- ◆ 8 septembrie 1841. 160 de ani de la nașterea lui **Antonin Dvůřák**, compozitor ceh (8 sept. 1841 – 1 mai 1904)
- ◆ 8 septembrie 1901. 100 de ani de la nașterea lui **Marin Iorda**, prozator și dramaturg (8 sept. 1901 – 23 iun. 1972)
- ◆ 8 septembrie 1926. 75 de ani de la moartea lui **Vasile Bogrea**, filolog, poet și traducător (6 oct. 1881 – 8 sept. 1926)
- ◆ 9 septembrie 1896. 105 ani de la moartea lui **Matei Millo**, actor (25 nov. 1814 – 9 sept. 1896)
- ◆ 9 septembrie 1901. 100 de ani de la moartea lui **Henri de Toulouse-Lautrec**, pictor francez (24 nov. 1864 – 9 sept. 1901)
- ◆ 9 septembrie 1931. 70 de ani de la moartea **Matildei Cugler-Poni**, poetă (2 apr. 1851 – 9 sept. 1931)
- ◆ 11 septembrie 1911. 90 de ani de la nașterea lui **Aurel Chirescu**, poet
- ◆ 13 septembrie 1321. 680 de ani de la moartea lui **Dante Alighieri** (15 iun. 1265 – 13 sept. 1321)
- ◆ 13 septembrie 1876. 125 de ani de la nașterea lui **Sherwood Anderson**, scriitor american (13 sept. 1876 – 8 mart. 1941)
- ◆ 13 septembrie 1901. 100 de ani de la nașterea lui **Nicolae Nestorescu**, medic microbiolog și imunolog (13 sept. 1901 – 15 dec. 1969)
- ◆ 13 septembrie 1911. 90 de ani de la nașterea lui **Aurel Leon**, prozator și memorialist (13 sept. 1911 – 4 oct. 1996)
- ◆ 13 septembrie 1976. 25 de ani de la moartea lui **George Buznea**, poet și traducător (23 apr. 1903 – 13 sept. 1976)
- ◆ 14 septembrie 1851. 150 de ani de la moartea lui **James Fenimore Cooper**, scriitor american (15 sept. 1789 – 14 sept. 1851)
- ◆ 14 septembrie 1856. 145 de ani de la nașterea **Sofiei Nădejde**, prozatoare (14 sept. 1856 – 1946)
- ◆ 14 septembrie 1906. 95 de ani de la nașterea lui **Emil Vora**, poet (14 sept. 1906 – 17 mart. 1979)
- ◆ 15 septembrie 1901. 100 de ani de la nașterea lui **Elie Carafoli**, om de știință, inginer constructor de avioane, fondator al școlii românești de aerodinamică, membru al Academiei Române (15 sept. 1901 – 1983)
- ◆ 15 septembrie 1911. 90 de ani de la nașterea actorului și poetului **Emil Botta** (15 sept. 1911 – 24 iul. 1977)
- ◆ 15 septembrie 1931. 70 de ani de la nașterea pictorului **Sever Frențiu**
- ◆ 17 septembrie 1856. 145 de ani de la nașterea lui **Moses Gaster**, folclorist și istoric literar, membru al Academiei Române (17 sept. 1856 – 5 mart. 1939)
- ◆ 17 septembrie 1881. 120 de ani de la nașterea lui **George Bacovia** (17 sept. 1881 – 22 mai 1957)
- ◆ 17 septembrie 1921. 80 de ani de la nașterea pictorului **Spiru Chintilă**
- ◆ 17 septembrie 1921. 80 de ani de la nașterea **Margaretei Elisabeta Svoboda**, pictoriță
- ◆ 17 septembrie 1926. 75 de ani de la nașterea lui **Antonie Plămădeală**, mitropolit al Ardealului
- ◆ 18 septembrie 1911. 90 de ani de la realizarea **primului film artistic românesc**, "Amor fatal", cu Lucia Sturdza și Tony Bulandra, realizat de Grigore Brezeanu
- ◆ 19 septembrie. **Ziua Europeană a Patrimoniului**, sărbătorită din 1991, la propunerea Comisiei de Cultură a Consiliului Europei
- ◆ 19 septembrie 1961. 40 de ani de la moartea actriței **Lucia Sturdza-Bulandra** (1873 – 19 sept. 1961)
- ◆ 20 septembrie 1866. 135 de ani de la nașterea lui **George Coșbuc** (20 sept. 1866 – 9 mai 1918)
- ◆ 22 septembrie 1791. 210 ani de la nașterea lui **Michael Faraday**, fizician și chimist englez (22 sept. 1791 – 25 aug. 1867)
- ◆ 22 septembrie 1831. 170 de ani de la nașterea lui **Grigore Cobălcescu**, geolog și paleontolog, întemeietor al școlii românești de geologie (22 sept. 1831 – 21 mai 1892)
- ◆ 23 septembrie 1871. 130 de ani de la nașterea lui **Frank Kupka**, pictor ceh (23 sept. 1871 – 24 iun. 1957)
- ◆ 24 septembrie 1541. 460 de ani de la moartea lui **Paracelsus** [Teophrastus Bombastus von Hohenheim], medic și alchimist elvețian (17 dec. 1493 – 24 sept. 1541)
- ◆ 24 septembrie 1916. 85 de ani de la nașterea compozitorului **Aurel Giroveanu**
- ◆ 25 septembrie 1881. 120 de ani de la nașterea poetului **Panait Cerna** (25 sept. 1881 – 26 mart. 1913)
- ◆ 26 septembrie 1791. 210 ani de la nașterea lui **Théodore Géricault**, pictor francez (26 sept. 1791 – 26 ian. 1824)
- ◆ 27 septembrie 1821. 180 de ani de la nașterea lui **Henri Frédéric Amiel**, scriitor elvețian de limbă franceză (27 sept. 1821 – 11 mai 1881)
- ◆ 27 septembrie 1871. 130 de ani de la nașterea **Graziei Deledda**, scriitoare italiană, laureată a Premiului Nobel pe anul 1926 (27 sept. 1871 – 15 aug. 1936)
- ◆ 27 septembrie 1891. 110 ani de la moartea lui **Ivan Alexandrovici Goncarov**, scriitor rus (18 iun. 1812 – 27 sept. 1891)
- ◆ 28 septembrie 1876. 125 de ani de la moartea lui **Costache Negri**, scriitor, om politic și diplomat (mart. 1812 – 28 sept. 1876)
- ◆ 28 septembrie 1891. 110 ani de la moartea lui **Herman Melville**, scriitor american (1 aug. 1819 – 28 sept. 1891)
- ◆ 29 septembrie 1901. 100 de ani de la nașterea lui **Enrico Fermi**, fizician italian (stabilit în SUA din 1944), laureat al Premiului Nobel pe anul 1938 (29 sept. 1901 – 29 nov. 1954)
- ◆ 29 septembrie 1931. 70 de ani de la nașterea lui **James Watson Cronin**, fizician american, laureat al Premiului Nobel pe anul 1980
- ◆ 30 septembrie 1916. 85 de ani de la moartea poetului **Mihail Săulescu** (1888 – 30 sept. 1916)
- ◆ 30 septembrie 1921. 80 de ani de la nașterea lui **Mircea Matcaboji**, scenograf
- ◆ 30 septembrie 1931. 70 de ani de la nașterea actorului **Dem Rădulescu** (30 sept. 1931 – 10 sept. 2000)

NOTĂ: Rubrică realizată de Serviciul *Bibliografic* al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" București

Contents

The Brâncuși Anniversary Year	
<i>Dan HĂULICĂ</i> – Anatomy and Nature	2
<i>R. NEUMEISTER</i> – The Old Koch	4
<i>H. ROTTEN</i> – From Good Old Times.....	5
<i>Ana Maria ORĂȘANU</i> – Old Bucharest Buildings – Radu Vodă Monastery	6
<i>Florin PREDĂ</i> – Scholars Hierarchs	8
Patrimony	13
Salvatore Quasimodo Centenary	
<i>Alexandru BALACI</i> – Salvatore Quasimodo Evocation	14
<i>Geo DUMITRESCU</i> – The Liberty to Shoot – Poems	16
Teofil BĂLAJ – The Commune of Paris – 130 (IV)	18
<i>Eduard BAIDAUS</i> – The Romanian State and Romanians in a Pan-Slavism Interpretation	19
<i>Cornelia VIZITEU</i> – The Botoșani “Mihai Eminescu” County Library	22
Eminescu Documentary Fund	25
EBLIDA Agenda	
Election of EBLIDA President and Executive Committee 2001 – 2003	26
<i>Hermina G.B. ANGHELESCU</i> – School Media Centres: Meeting the Information Needs of Teachers and Students	26
<i>Doru BĂDĂRĂ</i> – Image and Efficiency in the Application Methodology of ISBD (A)	30
<i>Liviu BUTUC</i> – A Reference Work in the Romanian Librarianship	31
<i>Nina VASILE</i> – District and Culture – Creative Workshop for Children	35
Catalogue	36
Reviews	38
Calendar	39

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București, str. Take Ionescu nr. 4

sector 1, cod poștal 79711

Tel/Fax: 211.36.25

E-mail: abidob1@fx.ro

ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU

Director artistic: Mircea DUMITRESCU

Redactor șef: Ion HOREA

Secretar de redacție și Culegere text: Iulia MACARIE

Tehnoredactare computerizată: Elisabeta BENYI

CUPON

ABONAMENT LA

“BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR”

Numele

Prenumele

Adresa

Cod..... Telefon.....

Solicit abonarea la revista “Biblioteca Bucureștilor” pe o perioadă de luni.

Adresa: București, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poștal 79711.

Anexez chitanța de plată a sumei de lei în contul dvs.

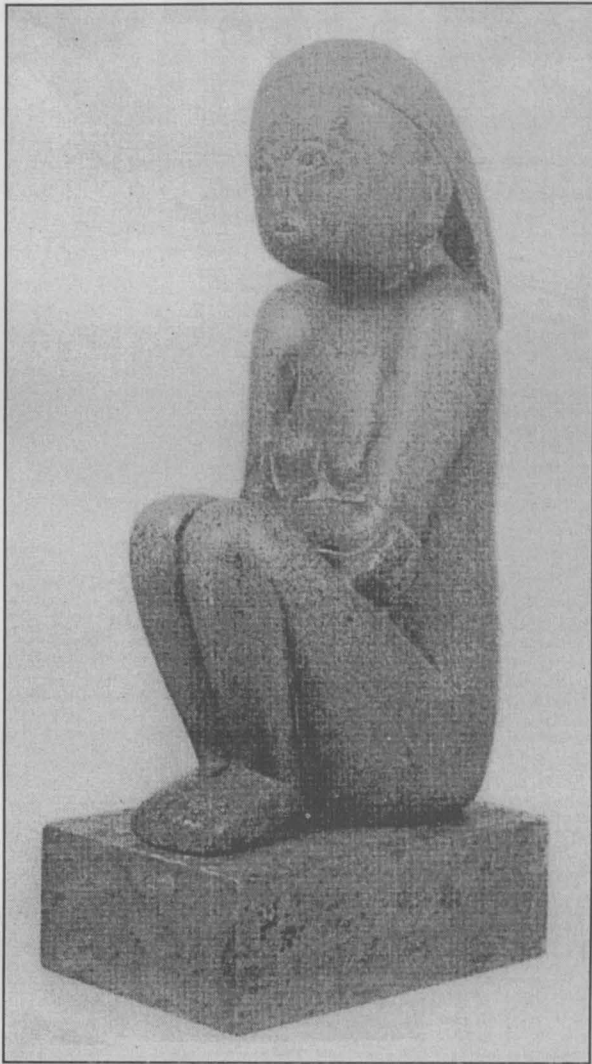
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociația noastră ABIDOB și Biblioteca Municipală București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din Comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară “BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR”. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicației. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Țările Arabe) – 8 \$ per exemplar.

Tipărit la Tipografia “SEMNE”

Redacția revistei “BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR” respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

"Nu căutați formule obscure sau mistere. Eu vă dau bucurie curată".

C. Brâncuși

Cumințenia pământului

*"Sufletul mi-l cînt
implorînd spre lucruri
înălțate-n vînt
și amar dînd muguri.*

*Cresc pe mine dur
scoarțele, mă-năbuș –
dar acest contur
nu mă stinge totuși.*

*Mai rămîn ușor
viață în afară,
jumătate mor,
jumătate iară*

*poț să mă trezesc
și să ard spre tine
cu un trup visînd
lumile-androgine".*

Miron Kiropol

EMIL BOTTA

1911 – 1977

90 de ani de la naștere

Ivire

*"O getă, o adevărată getă,
odraslă a noastră,
a meleagurilor noastre,
a înfloritului acesta pământ,
la ivirea Stelei
în Stea mi-a citit
despre sufletul inspirat,
despre sufletul osîndit,
despre sufletul ceresc
al Divinului Brit.*

*Oh, tu ești o getă,
o adevărată getă,
nu ești Zoroastru
citind rece
în recele Astru.
Dacă înfiorată-i simțirea
de cumplitul fior,
spune-mi cine,
cine-i cumplitul:
Mai am un singur dor".*